

**ZAKON
O ZAŠTITI PRIRODE**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i način zaštite i očuvanja prirode.

Pojam prirode

Član 2

Priroda je jedinstvo geosfere i biosfere, uključujući vrste divljih biljaka, životinja i gljiva i prirodna dobra koja se odlikuju biološkom, geološkom, geomorfološkom i predionom raznovrsnošću.

Priroda je od interesa za Crnu Goru i uživa zaštitu u skladu sa ovim zakonom.

Ciljevi zaštite prirode

Član 3

Zaštita prirode sprovodi se radi:

- očuvanja i unaprjeđivanja biološke (genetičke, specijske, ekosistemske), geološke i predione raznovrsnosti;
- očuvanja i unaprjeđivanja pojedinačnih prirodnih dobara;
- utvrđivanja i praćenja stanja prirode;
- usklađivanja ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i racionalnim korišćenjem neobnovljivih prirodnih vrijednosti i resursa, radi njihovog trajnog očuvanja;
- sprječavanja aktivnosti sa štetnim uticajem na prirodu koje su posljedica linearne zavisnosti ekonomskog rasta i upotrebe prirodnih resursa;
- zaštite i očuvanja prekograničnih vrijednih djelova prirode i zaštićenih prirodnih dobara;
- očuvanja prirodnih svojstava zemljišta, očuvanja kvaliteta, količine i dostupnosti vode, uključujući i kvalitet morske vode.

Sprovođenje zaštite prirode

Član 4

Zaštita prirode obuhvata:

- zaštitu flore, faune i geomorfoloških pojava;
- proglašavanje zaštićenih prirodnih dobara i njihovo očuvanje i upravljanje, radi očuvanja ili poboljšanja ciljeva zaštite;
- zaštitu određenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
- utvrđivanje i procjenu stanja pojava i procesa u prirodi;

- sprovođenje mjera zaštite prirode;
- utvrđivanje smjernica i uslova za zaštitu prirode u prostorno planskoj dokumentaciji, koncesionim dokumentima, razvojnim programima i programima upravljanja prirodnim resursima (rudarstvu, energetici, saobraćaju, vodoprivredi, poljoprivredi, šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, turizmu i drugim djelatnostima od uticaja na prirodu);
- sprovođenje kontinuiranog monitoringa kumulativnih uticaja na zaštićena prirodna dobra usljed realizacije zahvata koji imaju u većoj ili manjoj mjeri negativan uticaj na prirodu;
- sprovođenje mjera zaštite prirode koje imaju za cilj eliminisanje i ublažavanje negativnih uticaja na staništa i vrste;
- uspostavljanje sistema upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima;
- povezivanje i usklađivanje sistema zaštite prirode sa međunarodnim sistemom zaštite prirode;
- podsticanje naučnog i stručnog rada u oblasti zaštite prirode;
- podsticanje održive valorizacije usluga ekosistema;
- podsticanje i promociju zaštite prirode, razvijanje svijesti o potrebi zaštite prirode u procesu obrazovanja.

Primjena zakona

Član 5

Ovaj zakon ne primjenjuje se u slučaju suzbijanja i sprječavanja neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu, odnosno spašavanja ljudi i imovine, samo za vrijeme trajanja tih okolnosti, koje se utvrđuju aktom nadležnog organa.

Značenje izraza

Član 6

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **autohtona vrsta** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koja je prirodno rasprostranjena u ekosistem Crne Gore;
- 2) **alohtona vrsta** je strana vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koja je u ekosistem Crne Gore dospjela namjernim ili nenamjernim unošenjem;
- 3) **areal** je prirodno područje rasprostranjenosti divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
- 4) **banka gena** je specijalizovana kolekcija živog biljnog i životinjskog materijala i gljiva, koja se sakuplja, skladišti i razmnožava u strogo kontrolisanim i specifičnim uslovima;
- 5) **biološka raznovrsnost (biodiverzitet)** je raznovrsnost živih organizama, uključujući i raznovrsnost u okviru vrste, između vrsta i između ekosistema;
- 6) **crvena knjiga** je naučna studija ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva prema kategorijama ugroženosti u skladu sa kategorizacijom Međunarodne unije za očuvanje prirode (IUCN);
- 7) **crvena lista** je spisak ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva na određenoj teritoriji prema kategorijama ugroženosti i faktorima ugrožavanja razvrstanih u kategorije ugroženosti u skladu sa kategorizacijom Međunarodne unije za očuvanje prirode (IUCN);
- 8) **derivat** je organski ili neorganski produkt živih organizama (koža, krzno, rogovi svih vrsta jelena i srndaća i rogovi muflona, divokoza i divojaraca, kljove vepira i oklop kornjače);

- 9) **divlje vrste biljaka, životinja i gljiva** su vrste i podvrste koje nijesu nastale pod uticajem čovjeka kao posljedica vještačkog odabiranja (odabir i uzgoj u svrhu dobijanja pasmina pripitomljenih životinja i sorti kultivisanih biljaka) ili genetske modifikacije nasljednog materijala tehnikama moderne biotehnologije;
- 10) **ekosistem (biogeocenoza)** je strukturno, funkcionalno i dinamički složen i jedinstven ekološki sistem u kome se međusobno prožimaju uticaji biotopa i biocenoze (abiogenih i biogenih faktora);
- 11) **ekološka mreža** je skup područja koja se proglašavaju u cilju zaštite i očuvanja određenih stanišnih tipova i vrsta od interesa za Crnu Goru i Evropsku uniju, koja su određena u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima;
- 12) **ekološki koridor** je ekološka veza ili više ekoloških veza koje omogućavaju kretanje populacijama živih organizama sa jednog lokaliteta na drugi i doprinose genetičkoj povezanosti populacija vrsta;
- 13) **ekosistemski pristup** je integrisano upravljanje ljudskim aktivnostima u svrhu održavanja prirodne očuvanosti i integriteta ekosistema i preduzimanje mjera na smanjenju i sprječavanju negativnih uticaja na ekosistem, u cilju održavanja i održivog korišćenja usluga ekosistema;
- 14) **ekološki integritet područja ekološke mreže** je očuvana prirodna struktura područja, radi obezbjeđenja ekoloških funkcija neophodnih za dugotrajni opstanak ciljnih stanišnih tipova i vrsta tog područja;
- 15) **endemična vrsta** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koja je veoma ograničena u svom prirodnom rasprostranjenju;
- 16) **ex situ očuvanje** je način čuvanja, gajenja i razmnožavanja komponenata biološke raznovrsnosti van njihovih prirodnih nalazišta (staništa) u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima, laboratorijama, botaničkim baštama i geološke raznovrsnosti (stijena, ruda, minerala, kristala i fosila) u muzejima ili zbirkama pojedinaca;
- 17) **fosil** je sačuvana cjelina, djelovi ili tragovi izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti;
- 18) **genetička raznovrsnost (diverzitet)** je ukupna raznovrsnost gena sadržanih u svim pojedinačnim vrstama divljih biljaka, životinja, gljiva i mikroorganizama;
- 19) **geološki objekat (minerali, kristali i stijene)** je objekat na i ispod površine zemlje oblikovan dugotrajnim prirodnim procesima (geotektonski procesi, vulkanske, magmatske, hidrogeološke aktivnosti i rad lednika);
- 20) **geonasljeđe** su sve geološke, geomorfološke, pedološke i posebne arheološke vrijednosti nastale tokom formiranja litosfere, njenog morfološkog uobličavanja i međuzavisnosti prirode i ljudskih kultura;
- 21) **holotip** je originalni primjerak divlje vrste biljaka, životinja i gljiva na osnovu kojeg se vrši opis vrste i određuje njen naziv;
- 22) **indikatorska vrsta** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva čiji ekološki status ukazuje na status drugih vrsta i opšte stanje u ekosistemu, a koje su osjetljive na promjene uslova u životnoj sredini i koriste se za procjenu opšteg stanja;
- 23) **invazivne strane vrste** su strane vrste biljaka, životinja i gljiva čije uvođenje i širenje mijenja i može ugroziti ekosisteme, staništa i vrste;
- 24) **in situ očuvanje** je očuvanje prirodnih ekosistema i staništa, održavanje i revitalizacija divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva sposobnih za opstanak u prirodnoj sredini,

- očuvanje kultivisanih biljaka i domaćih životinja u sredini u kojoj su razvili svoje specifičnosti i očuvanje pojava geodiverziteta na mjestu nastanka ili nalazišta stijena, ruda, minerala, kristala i fosila;
- 25) **introdukcija** je namjerno ili nenamjerno unošenje pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva na teritoriju i u ekosisteme koje do tada nijesu prirodno nastanjivale;
- 26) **iščezla vrsta** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva za koju postoji osnovana sumnja da je i posljednja jedinka te vrste uginula;
- 27) **konherentnost ekološke mreže** je povezanost svih područja ekološke mreže na osnovu kriterijuma za uspostavljanje ekološke mreže;
- 28) **kristal** je mineral koji ima pravilnu unutrašnju građu i pravilan spoljašnji oblik i ogleda se u geometrijski pravilnim, glatkim i sjajnim površinama;
- 29) **mineral** je samorodni homogeni hemijski elemenat ili jedinjenje u vidu kristalizovane ili amorfne materije, određene strukture, oblika i sastava, osim mineralnih sirovina;
- 30) **migratorna vrsta** je cjelokupna populacija ili bilo koji geografski izdvojen dio populacije neke vrste ili podvrste divlje životinje, čiji znatni dio predvidljivo prelazi nacionalne granice;
- 31) **očuvanje i zaštita divljih vrsta biljaka, životinja, gljiva i staništa** su mjere koje se sprovode za održavanje ili obnovu povoljnog statusa tipova staništa i populacija divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
- 32) **održivo korišćenje prirodnih resursa** je korišćenje komponenti biodiverziteta na način i u obimu koji ne dovodi dugoročno do smanjenja biodiverziteta;
- 33) **odomaćena vrsta** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koja je odvojena od procesa prirodne selekcije i podvrgnuta režimu vještačke selekcije;
- 34) **paleontološki objekat** je geološki objekat kod kojeg se u stijenskoj masi nalaze sačuvani ostaci živih bića koja su nekada naseljavala zemlju (fosili), kao i tragovi njihove životne aktivnosti;
- 35) **paleontološki zapis** je svaki fosil pojedinačno ili u grupi, bez obzira da li se radi o dijelu ili ostatku kompletnih organizama ili njihove životne aktivnosti;
- 36) **podvrsta** je grupa jedinki ili populacija jedne vrste koja je morfološki i geografski jasno odvojena od druge grupe jedinki ili populacija iste vrste, a koje međusobno nijesu reproduktivno izolovane;
- 37) **područje** je geografski ograničen prostor;
- 38) **pokretno zaštićeno prirodno dobro** je dio geološkog, paleontološkog i biološkog nasljeđa koji ima izuzetan naučni i obrazovni značaj;
- 39) **ponovno uvođenje u prirodu (reintrodukcija)** je naseljavanje vrsta biljaka, životinja i gljiva na njihovo prirodno stanište odnosno na području gdje je nekada živjela, a čiji ekološki uslovi još uvijek omogućavaju opstanak populacija divlje vrste biljaka, životinja i gljiva;
- 40) **ponovno unošenje** je unošenje u Crnu Goru jedinke koja je izvezena;
- 41) **populacija** je prostorno i vremenski integrisana grupa jedinki iste vrste biljaka, životinja i gljiva koja raspolaže zajedničkim skupom nasljednih faktora, naseljava određeni lokalitet, pripada određenom ekosistemu, a u okviru koje su jedinke međusobno povezane prvenstveno odnosima reprodukcije;
- 42) **povoljni status očuvanosti vrste** je stanje u kojem divlje vrste biljaka, životinja i gljiva imaju perspektivu dugoročnog opstanka kao životno sposobni dio svog prirodnog staništa, pri čemu se područje rasprostranjenosti vrste vremenom ne smanjuje niti postoji

vjerovatnoća da će se u predvidljivoj budućnosti smanjiti i pri čemu će se obezbijediti postojanje dovoljno velikog staništa za održavanje njenih populacija na dugoročnoj osnovi;

- 43) **povoljni status očuvanosti stanišnog tipa** je stanje stanišnog tipa u kojem je njegovo područje rasprostranjenosti stabilno ili je u porastu i kada se struktura i funkcije neophodne za dugoročno očuvanje održavaju i prisutni su ili će biti prisutni u bliskoj budućnosti i kada je status očuvanja njihovih tipičnih vrsta povoljan;
- 44) **praćenje stanja prirode (monitoring)** je plansko, sistematsko i kontinuirano praćenje stanja prirode, odnosno djelova biološke i predione raznovrsnosti;
- 45) **prediona raznovrsnost** je strukturiranost prostora nastala u interakciji (međudejstvu) prirodnih i/ili stvorenih predionih elemenata određenih bioloških, klimatskih, geoloških, geomorfoloških, pedoloških, hidroloških, kulturno-istorijskih i socioloških obilježja;
- 46) **predio (pejzaž)** je lokalitet određenog vizuelnog doživljaja, čija su struktura i karakter rezultat interakcije (međudejstva) prirodnih i antropogenih elemenata;
- 47) **prirodni resursi** su djelovi prirode koje čovjek koristi u privredne svrhe, neobnovljivi (mineralne sirovine) i obnovljivi (vode, gasovi, obnovljivo zemljište, biološka dobra);
- 48) **prioritetni stanišni tip** je stanišni tip od posebnog interesa za zaštitu u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima;
- 49) **prioritetna vrsta** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva koje su ugrožene i za čije je očuvanje, zbog veličine njihove rasprostranjenosti u prirodi odgovorna Crna Gora i Evropska unija, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima;
- 50) **primjerak (jedinaka)** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva, živa ili neživa, njihov dio ili derivat za koja se na osnovu pratećih dokumenata (pakovanje, oznake ili etikete) ili drugih okolnosti, može utvrditi da su djelovi ili derivati životinja ili biljaka;
- 51) **prodaja** je promet uključujući i iznajmljivanje, trampu ili razmjenu;
- 52) **projekat** je tehnička dokumentacija za građenje, rekonstrukciju, instaliranje, uklanjanje i demontažu objekata, postrojenja ili sistema, sanacija, uređenje terena, eksploataciju mineralnih sirovina, voda, šuma i ostalih prirodnih resursa;
- 53) **pećinski nakit** je nakit nastao taloženjem kalcijum-karbonata u speleološkim objektima (stalaktiti, stubovi, kadice, salivi i heliktiti);
- 54) **pećinski sediment** je riječni ili drugi materijal (pijesak, šljunak, glina, blokovi stijena) nataložen ili na drugi način odložen u speleološkim objektima;
- 55) **promet divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva** je kupoprodaja, unos, iznos, uvoz, izvoz, reeksport i unos sa mora divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih prepoznatljivih djelova ili derivata u Crnu Goru i iz Crne Gore;
- 56) **prenošenje** je svaki vid fizičke promjene lokacije jedinke koja se vrši unutar teritorije Crne Gore;
- 57) **prihvatište za životinje** je prostor namijenjen privremenom boravku, odnosno liječenju bolesnih ili ranjenih životinja, odbačenih mladunaca koji nijesu sposobni za preživljavanje u prirodi, kao i životinja koje su oduzete od pravnog ili fizičkog lica, radi držanja u zatočeništvu, nedozvoljene trgovine, izvoza, uvoza ili drugih razloga određenih zakonom;
- 58) **ponovni izvoz** je izvoz jedinki koje su prethodno unijete u Crnu Goru;
- 59) **prirodno stanište** je lokalitet kopna ili mora, odnosno kopna i mora, koje se karakteriše po geografskim, abiotskim i biotskim osobinama, bez obzira da li su prirodna ili poluprirodna;

- 60) **ranjiva (osjetljiva) vrsta** je vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva koja nije ni krajnje ugrožena ni ugrožena, ali joj prijeti opasnost da u prirodnim uslovima iščezne u bliskoj budućnosti;
- 61) **reliktna vrsta** je vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva koja je nekada imala široko rasprostranjenje, a čiji je areal sveden na prostorno male djelove (ostatke) nekadašnjeg;
- 62) **režim zaštite** je skup mjera i uslova kojima se određuje način i stepen zaštite, korišćenja, uređenja i unaprjeđenja zaštićenog prirodnog dobra;
- 63) **rijetka vrsta** je vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva sa malom populacijom, koje nijesu ugrožene ili ranjive, ali su pod rizikom i obuhvataju vrste koje se nalaze na ograničenim geografskim lokalitetima ili su u malom broju rasute na širem lokalitetu, kao i endemične vrste koje zahtijevaju posebnu pažnju zbog specifične prirode njihovih staništa ili mogućeg uticaja njihovog iskorišćavanja na stanište i status očuvanosti;
- 64) **rizik u prirodi** je mogućnost da će neka aktivnost posredno ili neposredno prouzrokovati štetu prirodi;
- 65) **status očuvanosti vrste** je rezultat skupa uticaja koji djeluju na tu vrstu i koji bi mogli uticati na dugoročnu prirodnu rasprostranjenost i brojnost populacije;
- 66) **status očuvanosti prirodnog staništa** je rezultat skupa uticaja koji djeluju na stanišni tip i njegove tipične vrste, a koji mogu uticati na dugoročnu prirodnu rasprostranjenost, strukturu i funkcije staništa i na dugoročni opstanak tipičnih vrsta tog stanišnog tipa;
- 67) **speleološki objekat** je prirodno formirana podzemna šupljina u obliku kanala, hodnika i dvorana različitih dimenzija, nagiba i izgleda nastala prirodnim procesima prvenstveno u krečnjacima i dolomitima i drugim stijenama;
- 68) **speleološki katastar** je baza podataka o speleološkim objektima;
- 69) **stanište vrste** je okruženje koje karakterišu specifični abiotski i biotski faktori u kojima vrsta živi u bilo kojoj fazi biološkog ciklusa;
- 70) **stanišni tip** su sva staništa istih karakteristika;
- 71) **tranzit** je transport jedinki preko teritorije Crne Gore, koje se dopremaju poznatom primaocu van teritorije Crne Gore;
- 72) **tipična vrsta** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva čije prisustvo (ili odsustvo) je od značaja za ostatak biogenocenoze (ekosistema);
- 73) **ugrožena vrsta** je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva kojoj prijeti opasnost da će iščeznuti u prirodnim uslovima u bliskoj budućnosti;
- 74) **uzgojeni primjerak** je primjerak za koji se preduzimaju mjere koje obezbjeđuju održavanje, obnavljanje i povećanje broja jedinki u prirodnim ili vještačkim uslovima;
- 75) **unos sa mora** je unošenje u Crnu Goru pojedinih divljih vrsta biljaka ili životinja, koje su uzete u morskom okruženju i unose se direktno iz morskog okruženja, koje nije pod jurisdikcijom ni jedne države, uključujući vazdušni prostor iznad mora, morsko dno i podmorje (podzemlje ispod mora);
- 76) **vrsta** je grupa prirodnih populacija u okviru kojih se jedinke međusobno slobodno ukrštaju i daju potomstvo, a reproduktivno su izolovane od drugih vrsta;
- 77) **zamka** je sredstvo namijenjeno za zadržavanje ili hvatanje životinja kojim se sprječava njihovo slobodno kretanje;
- 78) **zaštitni pojas (zaštitna zona)** je prostor izvan granica zaštićenog područja, ekološki značajnog područja i/ili ekološkog koridora koji se određuje prilikom ustanovljavanja tih područja, radi sprječavanja, odnosno ublažavanja spoljnih negativnih uticaja na ta područja.

II. SUBJEKTI ZAŠTITE PRIRODE

Subjekti

Član 7

Zaštitu prirode, u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuju i aktivno sprovode: organi državne uprave, organi lokalne samouprave i lokalne uprave, pravna i fizička lica, međunarodne organizacije, nevladine organizacije i građani (u daljem tekstu: subjekti zaštite).

Obaveze subjekata zaštite

Član 8

Subjekti zaštite dužni su da u okviru svojih prava i obaveza, u obavljanju aktivnosti, obezbijede zaštitu prirode:

- primjenom propisa o zaštiti prirode;
- poštovanjem ciljeva zaštite prirode;
- sprovođenjem mjera i uslova zaštite prirode;
- pribavljanjem dozvola za radnje i aktivnosti u zaštićenim područjima;
- sprovođenjem postupka ocjene prihvatljivosti za područja ekološke mreže;
- korišćenjem zaštićenih prirodnih dobara u skladu sa ovim zakonom;
- kontrolom i sprječavanjem degradacije prirodnih vrijednosti, odnosno njihovo svođenje na najmanju moguću mjeru;
- drugim mjerama u skladu sa zakonom.

Subjekti zaštite sarađuju i ostvaruju međusobnu komunikaciju u skladu sa posebnim propisima.

Nevladine organizacije

Član 9

Nevladine organizacije učestvuju u očuvanju zaštite prirode u skladu sa svojim programima.

Država podstiče učešće nevladinih organizacija u donošenju i realizaciji odluka i mjera od značaja za zaštitu prirode.

III. DOKUMENTI ZAŠTITE PRIRODE

Vrste dokumenata zaštite prirode

Član 10

Dokumenti zaštite prirode su:

- strategija biodiverziteta (u daljem tekstu: strategija);
- planovi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima i godišnji programi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima ;
- lokalni akcioni planovi za biodiverzitet.

Planovi i programi iz stava 1 al. 2 i 3 ovog člana moraju biti usklađeni sa strategijom.

Strategija

Član 11

Strategija se donosi na period od pet godina.

Strategiju donosi Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Strategijom se određuju dugoročni ciljevi i smjernice očuvanja biološke i predione raznovrsnosti.

Strategija sadrži:

- opis stanja prirode i prirodnih vrijednosti;
- strateške ciljeve zaštite prirode sa indikatorima sprovođenja;
- smjernice za očuvanje zaštićenih prirodnih dobara;
- smjernice za zaštitu ekosistema, stanišnih tipova i divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva;
- smjernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- smjernice za uključivanje zaštite prirode u druge sektore;
- smjernice za obavješćivanje javnosti i učešće javnosti u odlučivanju o zaštiti prirode;
- način ispunjavanja međunarodnih obaveza u oblasti zaštite prirode;
- kartografski (prostorni) prikaz rasprostranjenosti vrsta i staništa, zaštićenih područja i područja ekološke mreže;
- mjere za očuvanje predione raznovrsnosti;
- mjere za zaštitu i održivo upravljanje zaštićenim područjima;
- indikatore uspješnosti sprovođenja akcionog plana;
- druge elemente od značaja za zaštitu prirode;
- akcioni plan za sprovođenje strategije, sa prioritetima i izvorima finansiranja.

Izvještaj o sprovođenju strategije

Član 12

Izvještaj o sprovođenju strategije izrađuje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: organ uprave).

Izvještaj iz stava 1 ovog člana sačinjava se svake četvrte godine na osnovu podataka o sprovedenim mjerama iz strategije i izvještaja o sprovođenju lokalnih akcionih planova.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži:

- podatke o sprovedenim mjerama iz strategije;
- analizu uspješnosti realizacije strategije po indikatorima uspješnosti;
- procjenu potrebe za izmjene i dopune strategije;
- podatke o finansijskim sredstvima koja su uložena u zaštitu prirode; i
- druge podatke od značaja za zaštitu i očuvanje prirode u sprovođenju strategije.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana organ državne uprave nadležan za poslove zaštite prirode (u daljem tekstu: Ministarstvo) dostavlja Vladi.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet

Član 13

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet, radi sprovođenja strategije i očuvanja i zaštite prirode na lokalnom nivou donose nadležni organi lokalne samouprave.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet donosi se za period od pet godina.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet sadrži: opis prirodnih vrijednosti područja jedinice lokalne samouprave, podatke o zaštićenim prirodnim dobrima na tom području, podatke o

mjerama zaštite prirodnih vrijednosti područja, negativan uticaj na zaštićena prirodna dobra, finansijska sredstva za sprovođenje mjera zaštite prirode, izazove zaštite i sprovođenja mjera zaštite prirode, mjere i aktivnosti za sprovođenje plana sa utvrđenim prioritetima i druge elemente od značaja za zaštitu prirode.

Izvještaj o realizaciji lokalnog akcionog plana za biodiverzitet svake četvrte godine sačinjava nadležni organ lokalne samouprave i dostavlja organu uprave.

IV. ZAŠTITA I OČUVANJE PRIRODE

Mjere zaštite i očuvanja prirode

Član 14

Mjere zaštite i očuvanja prirode su:

- zaštita prirodnih dobara;
- održivo korišćenje prirodnih resursa, prirodnih dobara i kontrola njihovog korišćenja;
- očuvanje područja ekološke mreže;
- sprovođenje dokumenata iz člana 10 ovog zakona;
- ublažavanje štetnih posljedica prirodnih katastrofa, štetnih posljedica izazvanih aktivnostima u prirodi i korišćenjem prirodnih dobara;
- sprovođenje podsticajnih mjera za zaštitu i očuvanje prirodnih dobara.

Uređenje i korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara

Član 15

Uređenje i korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara može se vršiti samo na osnovu prostorno-planske i tehničke dokumentacije, planova i programa upravljanja i korišćenja prirodnih resursa u rudarstvu, energetici, saobraćaju, pomorstvu, vodoprivredi, poljoprivredi, šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, turizmu i drugim djelatnostima koje mogu imati uticaja na prirodu.

Dokumenta iz stava 1 ovog člana, treba da sadrže smjernice i uslove zaštite prirode, radi očuvanja prirodnih vrijednosti.

Zabranjeno je korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara na način kojim se prouzrokuje trajno narušavanje biološke raznovrsnosti.

Prostorni planovi, razvojni planovi, planovi upravljanja i/ili planovi upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže moraju biti usklađeni.

Djelatnosti, radnje i aktivnosti u prirodi

Član 16

Djelatnosti, radnje i aktivnosti u prirodi planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svede ugrožavanje i oštećenje prirode.

Pravno i fizičko lice koje koristi prirodne resurse i dobra dužno je da djelatnosti, radnje i aktivnosti obavlja na način kojim se izbjegava oštećenje prirode ili svede na najmanju mjeru.

Šteta pričinjena zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva i prirodnim staništima

Član 17

Pravno ili fizičko lice koje obavljanjem djelatnosti, radnji i aktivnosti pričinjuje štetu na zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva i prirodnim staništima, dužno je da sprovede mjere remedijacije u skladu sa zakonom kojim se uređuje odgovornost za štetu u životnoj sredini.

Smjernice i uslovi zaštite prirode

Član 18

Strategije, prostorni planovi, planovi postavljanja objekata privremenog karaktera, planovi i programi upravljanja i korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam i drugim djelatnostima koje mogu imati uticaja na prirodu), strateški planovi razvoja i programi moraju da sadrže smjernice i uslove zaštite prirode.

Prije početka izrade dokumenata iz stava 1 ovog člana nosilac pripremnih poslova na izradi i/ili donošenju dokumenata dužan je da od organa uprave pribavi akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode.

Akt iz stava 2 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- podatke o lokaciji i prostornom obuhvatu sa odgovarajućim kartografskim i grafičkim prikazima u pisanoj i elektronskoj formi;
- kratak opis ciljeva izrade dokumenta i planirane aktivnosti;
- vremenski period za koji se dokument donosi.

Ukoliko se dokumenti iz stava 1 ovog člana odnose na more, organ uprave zahtjev dostavlja Institutu za biologiju mora (u daljem tekstu: Institut), radi pribavljanja mišljenja o uslovima i smjernicama zaštite prirode.

Akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode izdaje se na osnovu: studije zaštite, planova upravljanja zaštićenih područja, baze podataka o ekološkoj mreži i baze podataka o biodiverzitetu.

Ukoliko organ uprave u postupku izdavanja uslova i smjernica zaštite prirode utvrdi da ne postoje podaci i dokumentacija na osnovu koje se mogu izdati smjernice i uslovi zaštite za odgovarajuće područje, organ uprave će obezbijediti podatke i dokumentaciju na osnovu istraživanja na terenu o trošku podnosioca zahtjeva.

Akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode sadrži:

- 1) podatke o prirodnim vrijednostima lokacije, ciljnim vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela u granicama prostornog obuhvata dokumenata iz stava 1 ovog člana sa prostornim rasporedom;
- 2) podatke o zaštićenim područjima sa prostornim rasporedom, uključujući područja planirana za zaštitu, odnosno koja su u postupku stavljanja pod zaštitu i podatke o područjima ekološke mreže i tipovima staništa;
- 3) podatke o ustanovljenim režimima, zonama i mjerama zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara;
- 4) uslove pod kojima se djelatnosti, radnje i aktivnosti mogu realizovati;
- 6) mjere zaštite prirode koje treba primijeniti.

Ukoliko se dokument iz stava 1 ovog člana ne donese, akt o smjernicama i uslovima zaštite prirode prestaje da važi u roku od dvije godine od dana dostavljanja akta.

Zaštita mora i podmorja

Član 19

Zabranjeno je na moru i podmorju vršiti radnje, aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se uništavaju morska staništa značajna za opstanak ugroženih vrsta biljaka i životinja, kojima prijeti izumiranje ili endemskih vrsta odnosno zaštićenih vrsta.

Očuvanje biološke raznovrsnosti mora obezbjeđuje se:

- sprovođenjem mjera za eliminisanje ili ublažavanje antropogenih negativnih uticaja sa kopna i mora i uticaja akcidenata na morski biodiverzitet,
- uspostavljanjem morskih zaštićenih područja i sprovođenjem mjera očuvanja i zaštite vrsta i staništa u skladu sa ovim zakonom,
- ekosistemskim pristupom u upravljanju aktivnostima koje narušavaju prirodnu ravnotežu morskog ekosistema i praćenjem i izvještavanjem o stanju morskog ekosistema.

Morska zaštićena područja i morska staništa značajna za opstanak ugroženih vrsta biljaka i životinja, kojima prijeti izumiranje ili endemskih vrsta, odnosno zaštićenih vrsta utvrđuju se u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

V. ZAŠTIĆENA PRIRODNA DOBRA

Vrste zaštićenih prirodnih dobara

Član 20

Zaštićenim prirodnim dobrima mogu se proglasiti djelovi prirode izuzetnih vrijednosti, koji se odlikuju biološkom, geološkom, ekosistemskom i predionom raznovrsnošću.

Zaštićena prirodna dobra su:

1) zaštićena područja:

- strogi rezervat prirode,
- nacionalni park,
- posebni rezervat prirode,
- park prirode,
- spomenik prirode i
- predio izuzetnih odlika;

2) područja ekološke mreže.

Strogi rezervat prirode

Član 21

Strogi rezervat prirode je područje kopna ili mora, odnosno kopna i mora sa izuzetnim ili reprezentativnim ekosistemima, neizmijenjenom ili neznatno izmijenjenom ukupnom prirodom, a namijenjen je isključivo praćenju stanja i očuvanju izvorne prirode i naučnom istraživanju kojim se ne mijenjaju osnovna obilježja i ne ugrožava slobodno odvijanje prirodnih pojava i procesa.

U strogom rezervatu prirode zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti, osim posjećivanja u cilju obrazovanja, obavljanja istraživanja i praćenja stanja prirode.

Posjećivanje strogog rezervata prirode u cilju obrazovanja, istraživanja i praćenja stanja prirode može se vršiti na osnovu odobrenja pravnog lica koje upravlja zaštićenim područjem (u daljem tekstu: upravljač) uz prethodno pribavljeno mišljenje organa uprave.

Nacionalni park

Član 22

Nacionalni park je prirodno područje kopna ili područje mora, odnosno kopna i mora koje je određeno da štiti ekološki integritet jednog ili više ekosistema za sadašnje i buduće generacije, radi onemogućavanja neadekvatnog korišćenja prirodnih dobara ili drugih štetnih radnji i aktivnosti i obezbjeđivanja duhovnih, naučnih, obrazovnih, rekreativnih potreba i potreba posjetilaca koje su saglasne sa očuvanjem životne sredine i kulture.

U nacionalnom parku zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se ugrožava izvornost prirode.

Posebni rezervat prirode

Član 23

Posebni rezervat prirode je područje kopna ili mora, odnosno kopna i mora od naročitog značaja zbog jedinstvenosti, rijetkosti ili reprezentativnosti prirodnih vrijednosti, a koje obuhvata stanište ugrožene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva, u kojem čovjek živi usklađeno sa prirodom i koje se štiti radi očuvanja prirodnih uslova i vrijednosti.

Posebni rezervat prirode može biti na prirodnom, poluprirodnom ili antropogenom području.

U posebnom rezervatu prirode zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen zaštićenim područjem i to:

- melioraciju;
- isušivanje zemljišta koje može prouzrokovati promjene strukture i funkcije ekosistema, odnosno nepovratno oštetiti površinu zemljišta, promjenu vodnog režima ili promjenu reljefa terena;
- građenje objekata i putne infrastrukture;
- vađenje minerala;
- kretanje lica i vožnja van označenih staza za kretanje, osim čuvara, čuvara šuma i lovočuvara, vojnih i policijskih lica, inspekcije, vatrogasaca, medicinskog osoblja u vršenju dužnosti;
- namjerno unošenje i širenje neautohtonih biljnih i životinjskih vrsta;
- planinarenje, upotreba zmajeva, paraglajdera i padobrana;
- uzgajanje divljači;
- uznemiravanje, hvatanje i ubijanje životinja;
- privredni ribolov;
- marikultura;
- sidrenje;
- izgradnja infrastrukture u moru;
- branje i sakupljanje biljaka;
- paljenje logorske vatre na mjestima koja nijesu određena za tu namjenu;
- mijenjanje prirodnih vrijednosti područja.

U posebnom rezervatu prirode dopušteno je vršenje radnje, djelatnosti i aktivnosti na osnovu dozvole u skladu sa planom upravljanja.

U posebnom rezervatu prirode mogu se vršiti posjete radi praćenja stanja prirode, obrazovanja i turizma na osnovu odobrenja upravljača pod uslovom da se ne uznemiravaju populacije divljih vrsta životinja i ne narušavaju staništa divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva.

Park prirode

Član 24

Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivisano područje kopna i/ili mora, koje karakteriše visok nivo biološke raznovrsnosti i/ili geoloških vrijednosti sa značajnim predionim, kulturno-istorijskim vrijednostima i ekološkim obilježjima od nacionalnog i međunarodnog značaja.

U parku prirode zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja, vrijednosti i uloga parka.

Spomenik prirode

Član 25

Spomenik prirode je područje kopna ili mora, odnosno kopna i mora u kojem se nalazi jedan ili više prirodnih ili prirodno-kulturnih oblika, koji imaju ekološku, naučnu, estetsku, kulturnu ili obrazovnu vrijednost.

Spomenik prirode može biti na prirodnom, poluprirodnom ili antropogenom području.

Na spomeniku prirode i u njegovoj neposrednoj okolini, koja čini sastavni dio zaštićenog prirodnog dobra, zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti koje ugrožavaju obilježja, vrijednosti i ulogu spomenika prirode.

Predio izuzetnih odlika

Član 26

Predio izuzetnih odlika je lokalitet kopna ili mora, odnosno kopna i mora, gdje je međusobno dejstvo ljudi i prirode tokom vremena oblikovalo prepoznatljive osobine lokaliteta sa značajnim estetskim, ekološkim i kulturnim vrijednostima, praćeno visokom biološkom raznovrsnošću.

U predjelu izuzetnih odlika zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti koje narušavaju obilježja zbog kojih je taj predio proglašen zaštićenim.

Prekogranična zaštićena područja

Član 27

Zaštićena područja mogu se povezivati sa zaštićenim područjima druge države u skladu sa međunarodnim sporazumom.

Postupak proglašavanja zaštićenih područja

Član 28

Postupak proglašavanja zaštićenih područja pokreće se zahtjevom za izradu stručne studije (u daljem tekstu: studije zaštite).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi Ministarstvo, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Studiju zaštite izrađuje organ uprave.

Sredstva za izradu studije zaštite obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore, fondova Evropske unije, donacija međunarodnih organizacija i drugih izvora u skladu sa ovim zakonom.

Studija zaštite sadrži: opis prirodnih, stvorenih i predionih odlika prirodnog dobra, karakteristike, odnosno vrijednosti lokaliteta, postojeće stanje resursa sa procjenom njihove valorizacije, prostorni raspored sa kartografskim prikazom rasprostranjenja najznačajnijih staništa i vrsta (ciljeva zaštite), ocjenu stanja područja, centralnu koordinatu zaštićenog područja,

mišljenje u pogledu stavljanja prirodnog dobra pod zaštitu, predlog razvrstavanja prirodnog dobra prema značaju, predlog kategorije i zona zaštite (režima zaštite), predlog prostorne granice zaštićenog područja sa granicama zona i režimima zaštite, kartografski prikaz sa ucrtanim granicama zaštićenog područja, odnosno sa oznakom lokacije na osnovu podataka iz katastra nepokretnosti, koncept zaštite, unaprjeđenja, održivog razvoja, način upravljanja tim područjem, predlog mjera i uslova zaštite, predlog radnji, aktivnosti i djelatnosti koje se mogu obavljati u pojedinim zonama i režimima zaštite, radnje, aktivnosti i djelatnosti koje se ne mogu obavljati u pojedinim zonama i režimima zaštite, posljedice koje će donošenjem akta o proglašenju proisteći, a posebno u odnosu na vlasnička prava i zatečene privredne djelatnosti, kao i orijentaciona finansijska sredstava za sprovođenje akta o proglašavanju zaštićenog prirodnog dobra i druge elemente od značaja za stavljanje pod zaštitu prirodnog dobra.

Organi državne uprave, organi lokalne uprave i druga pravna lica, dužna su da na zahtjev organa uprave, dostave raspoložive podatke, u analognoj i digitalnoj formi, neophodne za izradu studije zaštite.

Vrednovanje zaštićenih područja

Član 29

Zaštićena područja vrednuju se na osnovu sljedećih kriterijuma:

- svojstava zaštićenog područja: autentičnosti i autohtonosti, odnosno stepena izvornosti, reprezentativnosti, odnosno stepena reliktnosti, endemnosti, jedinstvenosti u svojoj vrsti, rijetkosti, raznolikosti, odnosno bogatstva prirodnih pojava, fenomena i procesa, integralnosti, odnosno funkcionalnog jedinstva, pejzažne atraktivnosti, starosti, očuvanosti područja;
- funkcije i značaja zaštićenog područja: ekološke, kulturno-istorijske, obrazovne, naučno-istraživačke i razvojne;
- ugroženosti zaštićenog prirodnog dobra.

Zaštićeno područje ima veću vrijednost ukoliko je jedinstveno, rijetko u svojoj vrsti ili pojavi, odnosno ima manju geografsku rasprostranjenost, ukoliko je tipičan predstavnik svoje vrste po pojavi ili obliku u određenom prostoru i vremenu, odnosno očuvano u izvornom obliku.

Vrednovanje zaštićenih područja vrši se studijom zaštite ili studijom revizije zaštićenog područja (u daljem tekstu: studija revizije) i na osnovu druge stručne dokumentacije.

Kategorizacija zaštićenih područja

Član 30

Zaštićena područja i/ili njihovi djelovi razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

- zaštićeno područje kategorije Ia u koju spadaju strogo zaštićena područja izdvojena zbog zaštite biodiverziteta i mogućih geoloških i geomorfoloških karakteristika, gdje su posjećivanje, korišćenje prostora i drugi uticaji na prostor strogo kontrolisani i ograničeni kako bi se obezbijedila zaštita vrijednosti očuvanja područja;
- zaštićeno područje kategorije Ib u koju spadaju velika neizmijenjena ili vrlo malo izmijenjena zaštićena područja, koja su zadržala svoj prirodni karakter i uticaj bez značajnijih i stalnih ljudskih naselja i kojima se upravlja na način da se u potpunosti očuva njihovo izvorno stanje;
- zaštićeno područje kategorije II u koju spadaju velika prirodna područja izdvojena u svrhu zaštite velikih ekoloških procesa, zajedno sa svim divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva i ekosistemima karakterističnim za to područje, a koja pružaju osnovu za ekološke

i kulturno prihvatljive duhovne, naučne, edukativne, rekreativne aktivnosti i aktivnosti posjetilaca;

- zaštićeno područje kategorije III u koju spadaju spomenici prirode ili djelovi prirode, koji mogu biti reljefnog oblika, morska hrid ili pećina, plaža, geološko obilježje poput speleološkog objekta i grupa stabala velike starosti;
- zaštićeno područje kategorije IV u koju spadaju područja u kojima su zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva i njihova staništa i kojima se upravlja radi njihove zaštite;
- zaštićeno područje kategorije V u koju spadaju područja gdje je dugotrajno međusobno djelovanje čovjeka i prirode proizvelo prepoznatljive i značajne ekološke, biološke, kulturne i estetske vrijednosti i gdje je očuvanje integriteta tog odnosa neophodno da bi se zaštitilo i održalo to područje, očuvala priroda i druge vrijednosti;
- zaštićeno područje kategorije VI u koju spadaju područja namijenjena očuvanju ekosistema i staništa, kao i pratećih kulturnih vrijednosti i tradicionalnih načina upravljanja prirodnim resursima u kojima se održivo upravlja i koriste prirodni resursi.

Zone i režimi zaštite

Član 31

U zaštićenom području određuju se zone zaštite u kojima se sprovode sljedeći režimi zaštite:

- zona zaštite I – strogi režim zaštite;
- zona zaštite II – aktivni režim zaštite;
- zona zaštite III – režim održivog korišćenja.

Zona zaštite I – strogi režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području ili njegovom dijelu sa neznatno izmijenjenim osobinama staništa izuzetnog ekološkog značaja, kojim se omogućavaju prirodni biološki procesi, očuvanje integriteta staništa i životnih zajednica, uključujući izuzetno vrijedna kulturna dobra.

U zoni zaštite I sa strogim režimom zaštite:

- zabranjeno je korišćenje prirodnih resursa i izgradnja objekata;
- vrše se naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa (monitoring) u ograničenom obimu;
- dozvoljene su posjete u obrazovne svrhe u ograničenom obimu;
- sprovode se zaštitne, sanacione i druge neophodne mjere u slučaju požara, elementarnih nepogoda i udesa, pojave biljnih i životinjskih bolesti i prenamnožavanja štetočina.

Zona zaštite II – aktivni režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području u kome su djelimično izmijenjene osobine prirodnih staništa ali ne do nivoa da ugrožavaju njihov ekološki značaj, uključujući vrijedne predjele i objekte geonasljeđa.

U zoni zaštite II sa aktivnim režimom zaštite mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprjeđenja zaštićenog područja;
- vršiti kontrolisano korišćenje prirodnih resursa, bez posljedica po primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa, populacija, ekosistema, obilježja predjela i objekata geonasljeđa.

U zoni zaštite III sa režimom održivog korišćenja mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprjeđenja zaštićenog područja;
- razvijati naselja i prateća infrastruktura u mjeri u kojoj se ne izaziva narušavanje osnovnih vrijednosti područja;

- vršiti radovi na uređenju objekata kulturno-istorijskog nasljeđa i tradicionalne gradnje;
- sprovoditi očuvanja tradicionalnih djelatnosti lokalnog stanovništva;
- selektivno i ograničeno koristiti prirodni resursi.

Van granica zaštićenog područja, po potrebi se može odrediti i zaštitni pojas.

Zaštitni pojas iz stava 7 ovog člana može se odrediti u cilju sprječavanja odnosno ublažavanja spoljnih faktora koji mogu uticati negativno na zaštićeno područje kao što su: otpadne vode, čvrsti otpad, invazivne vrste, nelegalna gradnja, turizam, spiranje pesticida, herbicida i drugih hemikalija, požari, pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama i drugim mogućim faktorima.

Akt o proglašavanju zaštićenog područja

Član 32

Za prirodno dobro za koje se na osnovu studije zaštite utvrdi da ima svojstva zaštićenog područja donosi se akt o proglašavanju zaštićenog područja.

Akt o proglašavanju zaštićenog područja sadrži:

- naziv, vrstu i kategoriju zaštićenog područja;
- prostorne granice zaštićenog područja sa zonama i režimima zaštite;
- opis osnovnih ciljnih vrijednosti područja;
- način zaštite i razvoja zaštićenog područja;
- radnje, aktivnosti i djelatnosti koje su zabranjene i koje se mogu vršiti u zaštićenom području;
- mjere i uslove zaštite područja;
- kartografski prikaz sa ucrtanim granicama područja;
- naziv upravljača.

Radi sprječavanja ugrožavanja zaštićenog područja, aktom o proglašavanju zaštićenog područja može se odrediti zaštitni pojas sa mjerama njegove zaštite.

Akt o proglašavanju zaštićenog područja objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore", odnosno u "Službenom listu Crne Gore - opštinski propisi".

Učešće javnosti

Član 33

O predlogu akta o proglašavanju zaštićenog područja predlagač akta obavještava javnost.

Predlagač akta obezbjeđuje javni uvid u studiju zaštite i predlog akta o proglašavanju zaštićenog područja i organizuje javnu raspravu.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana objavljuje se u najmanje jednom štampanom mediju i sadrži podatke o vremenu i mjestu javnog uvida i javne rasprave.

Predlagač akta o proglašavanju zaštićenog područja dužan je da u pisanoj formi obavijesti vlasnike nepokretnosti o namjeri stavljanja pod zaštitu područja i omogući uvid u studiju zaštite.

Javni uvid u studiju zaštite i akt o proglašavanju zaštićenog područja može trajati najmanje 20 dana od dana objavljivanja obavještenja.

Proglašavanje zaštićenih područja

Član 34

Nacionalni park proglašava Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) zakonom.

Stroge i posebne rezervate prirode proglašava Vlada.

Park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika koji se nalaze na području jedne jedinice lokalne samouprave proglašava skupština jedinice lokalne samouprave, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Ministarstva i mišljenje organa državne uprave nadležnih za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i poslove kulture.

Park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika koji se nalaze na području više jedinica lokalne samouprave proglašava Vlada na predlog jedinica lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalazi, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva i organa državne uprave nadležnih za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i za poslove kulture.

Morska zaštićena područja čija teritorija djelimično ili potpuno zalazi u zonu morskog dobra proglašava Vlada, osim nacionalnog parka.

Revizija zaštićenih područja

Član 35

Ukoliko se na osnovu naučnih saznanja utvrdi da je došlo do promjene na pojedinim vrstama zaštićenih područja pokreće se postupak revizije.

Postupak iz stava 1 ovog člana pokreće se na osnovu zahtjeva Ministarstva, organa lokalne uprave ili upravljača.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana podnosi se organu uprave i sadrži razloge pokretanja postupka.

Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana prilažu se rezultati istraživanja i druge informacije od značaja za pokretanje postupka revizije.

Ukoliko se za zaštićeno područje koje je upisano u registar zaštićenih područja (u daljem tekstu: registar) utvrdi da ne postoje podaci o granicama, ciljnim staništima i vrstama za zaštićeno područje, organ uprave dužan je da obavijesti organ nadležan za donošenje akta o proglašavanju o potrebi pokretanja postupka revizije za to zaštićeno područje.

Revizija zaštićenog područja pokreće se izradom studije revizije.

Sredstva za izradu studije revizije se obezbjeđuju u skladu sa članom 28 stav 4 ovog zakona.

Akt o prestanku zaštite

Član 36

Ukoliko se studijom revizije utvrdi da je zaštićeno područje izgubilo odlike zbog kojih je proglašeno zaštićenim područjem, organ uprave predlaže donošenje akta o prestanku zaštite područja organu nadležnom za donošenje akta o proglašavanju tog zaštićenog područja.

Akt o prestanku zaštite područja objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore", odnosno u "Službenom listu Crne Gore - opštinski propisi".

Zaštićeno područje za koje je donijet akt o prestanku zaštite područja briše se iz registra u roku od mjesec dana od dana objavljivanja akta o prestanku zaštite područja u „Službenom listu Crne Gore”, odnosno u "Službenom listu Crne Gore - opštinski propisi".

Preventivna zaštita

Član 37

Za područje za koje organ uprave, na osnovu stručnih analiza, procijeni da ima svojstvo zaštićenog područja ili je pokrenut postupak za stavljanje pod zaštitu tog područja donosi se akt o preventivnoj zaštiti područja.

Akt iz stava 1 ovog člana, donose organi iz člana 34 ovog zakona na predlog organa uprave.

Aktom o preventivnoj zaštiti područja određuje se upravljač područja za koje je donijet akt o preventivnoj zaštiti područja, mjere, uslovi zaštite i rok preventivne zaštite.

Rok iz stava 3 ovog člana ne može biti duži od tri godine od dana donošenja akta o preventivnoj zaštiti područja.

Područje za koje je donijet akt o preventivnoj zaštiti područja ili je pokrenut postupak za stavljanje pod zaštitu smatra se zaštićeno u smislu ovog zakona.

Registar

Član 38

Zaštićena područja i područja pod preventivnom zaštitom upisuju se u registar.

Registar vodi organ uprave.

Podaci iz registra su javni, osim podataka o rasprostranjenosti rijetkih ili osjetljivih ciljnih vrsta i stanišnih tipova i drugih prirodnih vrijednosti od značaja za njegovu zaštitu.

Kartografski prikaz sa ucrtanim granicama i oznakom lokacije zaštićenog područja donosilac akta iz člana 34 ovog zakona dostavlja organu uprave, radi upisa ili brisanja u registar i organu uprave nadležnom za poslove katastra i obavještenje o objavljivanju akta o proglašavanju odnosno prestanku zaštite u „Službenom listu Crne Gore”, odnosno „Službenom listu Crne Gore-opštinski propisi” u roku od deset dana od dana objavljivanja akta.

U registar se upisuju sljedeći podaci: naziv i vrsta zaštićenog područja, kategorija, površina zaštićenog područja i katastarske parcele.

Sastavni dio registra su i zbirke isprava: studija zaštite sa kartografskim prikazom i akt o proglašavanju zaštićenog područja, studija revizije, akt o prestanku zaštite područja i akt o preventivnoj zaštiti područja.

Način vođenja registra propisuje Ministarstvo.

Korišćenje zaštićenih područja

Član 39

Zaštićena područja mogu se koristiti u skladu sa studijom zaštite odnosno prostornim planom posebne namjene, planom upravljanja zaštićenog područja i na osnovu dozvola u skladu sa ovim zakonom.

Zabranjeno je korišćenje zaštićenih područja na način koji prouzrokuje:

- oštećenje zemljišta i gubitak njegove prirodne plodnosti;
- oštećenje površinskih ili podzemnih geoloških, hidrogeoloških i geomorfoloških vrijednosti;
- oštećenje morskih zaštićenih područja;
- osiromašenje prirodnog fonda divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
- smanjenje biološke i predione raznovrsnosti;
- zagađivanje ili ugrožavanje podzemnih i površinskih voda.

Radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima

Član 40

Radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima, koje ne podliježu procjeni uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim propisima, ocjeni prihvatljivosti, koje nijesu utvrđene planom upravljanja, mogu se vršiti na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- opis lokacije u zaštićenom području na kojem se planira obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti;
- namjenu planiranih radnji, aktivnosti i djelatnosti;
- vrijeme trajanja radnji, aktivnosti i djelatnosti.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu stručne ocjene o uticaju planiranih radnji, aktivnosti i djelatnosti na zaštićeno područje.

Radi stručne ocjene da li planirane radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu dovesti do oštećenja zaštićenog područja organ uprave može formirati stručnu komisiju.

Komisija iz stava 4 ovog člana formira se iz reda zaposlenih organa uprave, a po potrebi mogu se angažovati druga stručna lica.

Troškove rada komisije iz stava 4 ovog člana koji obuhvataju naknadu putnih troškova, po potrebi, snosi podnosilac zahtjeva.

Dozvola izdata u skladu sa zahtjevom iz stava 2 ovog člana ukinuće se ukoliko podnosilac zahtjeva ne otpočne radnje i aktivnosti za koje je dozvola izdata u roku od tri godine od dana izdavanja dozvole.

Područje ekološke mreže

Član 41

Područje ekološke mreže proglašava se u cilju zaštite i očuvanja određenih stanišnih tipova i vrsta od interesa za Crnu Goru i Evropsku uniju u skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Područja ekološke mreže obuhvataju i prirodne koridore za prolaz određenih divljih vrsta životinja.

Područja ekološke mreže su:

- područja važna za očuvanje ptičijih staništa i ptičijih vrsta;
- područja važna za očuvanje staništa i divljih vrsta biljaka i životinja.

Na područjima ekološke mreže sprovode se mjere zaštite za očuvanje ili obnavljanje stanja ciljnih tipova staništa i ciljnih vrsta biljaka, ptica i drugih životinja, zbog kojih je to područje proglašeno kao područje ekološke mreže.

Stanišne tipove, prioritete stanišne tipove, liste vrsta biljaka i životinja sa prioritarnim vrstama uključujući ptičije vrste i vrste za koja se određuju područja iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prikupljanje podataka za uspostavljanje područja ekološke mreže

Član 42

Organ uprave u saradnji sa stručnim i naučnim institucijama iz oblasti zaštite prirode, prikuplja podatke, formira bazu podataka i priprema dokumentaciju za uspostavljanje područja ekološke mreže.

Na bazi prikupljenih podataka iz stava 1 ovog člana organ uprave predlaže područja ekološke mreže sa granicama i sa podacima o ciljnim vrstama i staništima uzimajući u obzir sljedeće kriterijume: reprezentativnosti područja za očuvanje stanišnog tipa, površinu zastupljenosti određenog stanišnog tipa u odnosu na ukupnu površinu tog stanišnog tipa u Crnoj Gori, veličinu i gustinu populacije ciljnih vrsta na područjima ekološke mreže u odnosu na ukupnu površinu populacije te vrste u Crnoj Gori.

O predlogu područja ekološke mreže organ uprave obavještava javnost i organizuje javnu raspravu.

Organ uprave vodi bazu podataka za ekološku mrežu sa prikazom granica područja uspostavljene ekološke mreže.

Prikupljanje podataka za uspostavljanje područja ekološke mreže finansira se iz budžeta Crne Gore.

Bliže kriterijume iz stava 2 ovog člana za određivanje područja ekološke mreže propisuje Ministarstvo.

Proглаšavanje i upravljanje područjima ekološke mreže

Član 43

Područja ekološke mreže proglašava Vlada.

Područjima ekološke mreže koja se nalaze na području zaštićenih područja, djelimično ili potpuno, se graniče sa njima ili se nalaze neposredno uz njihovu granicu upravlja upravljač zaštićenog područja.

Područjima ekološke mreže koja se nalaze, djelimično ili potpuno, na području morskog dobra upravlja pravno lice nadležno za upravljanje morskim dobrom.

Područjem ekološke mreže koje se nalazi van područja iz st. 2 i 3 ovog člana upravlja upravljač koji ispunjava uslove iz člana 55 ovog zakona, određen aktom o proglašavanju područja ekološke mreže.

Aktom iz stava 1 ovog člana, određuju se područja ekološke mreže sa granicama za svako područje, podacima o ciljnim vrstama i staništima, nazivom upravljača, kao i mjerama zaštite i očuvanja područja ekološke mreže.

Akt o proglašavanju ekološke mreže objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore”.

Prestanak zaštite područja ekološke mreže

Član 44

Ukoliko se utvrdi da je neko područje ekološke mreže izgubilo odlike zbog kojih je proglašeno, organ uprave predlaže Ministarstvu donošenje akta o prestanku zaštite tog područja.

Ministarstvo obavještava Evropsku komisiju i vodi pregovore o prestanku zaštite područja ekološke mreže.

Ukoliko se pregovorima iz stava 2 ovog člana odobri prestanak zaštite područja ekološke mreže, donosi se akt o prestanku zaštite područja ekološke mreže.

Akt o prestanku zaštite područja ekološke mreže donosi Vlada.

Akt iz stava 4 ovog člana objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore”.

Sprovođenje zaštite i očuvanja područja ekološke mreže

Član 45

Zaštita i očuvanje područja ekološke mreže vrši se:

- sprovođenjem mjera zaštite i očuvanja područja;
- sprječavanjem pogoršanja statusa ciljnih tipova staništa i ciljnih vrsta biljaka, ptica i drugih životinja zbog kojih je područje određeno;
- sprječavanjem uzemiravanja ciljnih vrsta zbog kojih je područje određeno;
- sprovođenjem postupka ocjene prihvatljivosti za područja ekološke mreže.

Ocjena prihvatljivosti za područja ekološke mreže

Član 46

Ocjena prihvatljivosti za područja ekološke mreže (u daljem tekstu: ocjena prihvatljivosti) je postupak koji se sprovodi za područja ekološke mreže kad postoji mogućnost da plan, program, projekat, posebno ili u kombinaciji sa drugim planovima, programima i projektima može imati značajan negativan uticaj, na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže.

Postupak ocjene prihvatljivosti sastoji se od:

- prethodne ocjene i
- glavne ocjene.

Postupak ocjene prihvatljivosti ne sprovodi se za planove ili djelove planova, programe i projekte, koji su neophodni za upravljanje područjem ekološke mreže ili su sa njim neposredno povezani.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu i za projekte za koje se sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, postupak ocjene prihvatljivosti sprovodi se u okviru tih postupaka.

Postupak prethodne ocjene

Član 47

Organ nadležan za pripremu plana i programa za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja, odnosno pravno lice ili preduzetnik koji podnosi zahtjev za davanje saglasnosti na projekat (u daljem tekstu: nosilac projekta) za koji se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, dužan je da podnese zahtjev o potrebi sprovođenja glavne ocjene organu uprave.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se organu uprave, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine, prije donošenja odluke o izradi strateške procjene uticaja na životnu sredinu.

Za projekte za koje se odlučuje o potrebi sprovođenja postupka procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se organu uprave, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine istovremeno sa zahtjevom za odlučivanje o potrebi sprovođenja procjene uticaja na životnu sredinu.

Za projekte za koje se obavezno sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev iz stava 1 ovog člana, podnosi se prije pokretanja postupka procjene uticaja.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

- opis obuhvata plana, programa ili projekta sa odgovarajućim kartografskim i grafičkim prilogima;
- opis ciljeva i namjere zbog kojih se planovi, programi ili projekti, sprovode kao i namjeravane aktivnosti na njihovoj realizaciji;
- vremenski period potreban za realizaciju planova, programa ili projekata.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana, odlučuje o potrebi sprovođenja glavne ocjene.

Ako organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine nakon prijema zahtjeva sa sigurnošću utvrdi da plan, program ili projekat ne može imati

značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže donosi rješenje da nije potrebno sprovesti glavnu ocjenu.

Ako organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine ne može sa sigurnošću utvrditi da plan, program ili projekat neće imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže donosi rješenje o sprovođenju glavne ocjene.

Glavna ocjena

Član 48

Organ nadležan za pripremu plana i programa za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu odnosno nosilac projekta za koje se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu dužan je da organu uprave podnese zahtjev za davanje saglasnosti na Studiju o ocjeni prihvatljivosti (u daljem tekstu: studija).

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu odnosno sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu studija se prilaže organu uprave, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine, uz dokumentaciju koja se predaje uz izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu odnosno elaborat o procjeni uticaja projekta na životnu sredinu.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži podatke iz člana 47 stav 5 ovog zakona.

Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana podnosi se studija.

Studija naročito sadrži:

- podatke o planu, programu i /ili projektu i lokaciji;
- opis metoda izrade studije (sprovedena terenska istraživanja, korišćeni stručni i/ili naučni modeli ocjene);
- podatke o području ekološke mreže opis i procjenu mogućih uticaja na ekološki integritet područja ekološke mreže i uticaja na ciljne vrste i stanišne tipove;
- predlog mjera za ublažavanje negativnih uticaja plana, programa i/ili projekta na ciljne stanišne tipove i vrste područja ekološke mreže;
- način praćenja stanja ciljnih stanišnih tipova i vrsta u pogledu mjera za ublažavanje negativnih uticaja;
- zaključnu ocjenu prihvatljivosti uticaja plana, programa i/ili projekta na područje ekološke mreže.

Studija se podnosi u pisanoj formi u tri primjerka i u elektronskom obliku.

Bliži sadržaj studije propisuje Ministarstvo.

Ovlašćenje za izradu studije

Član 49

Studiju može da izrađuje pravno lice koje je upisano u Centralni registar privrednih subjekata za obavljanje djelatnosti izrade studija i stručnih analiza iz oblasti zaštite prirode i koje ima najmanje jedno zaposleno lice sa visokom stručnom spremom (VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja) iz oblasti bioloških nauka.

Studiju može da izrađuje i fizičko lice koje ima visoku stručnu spremu (VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja) iz oblasti bioloških nauka i najmanje pet godina iskustva u struci na istim ili sličnim poslovima ili odgovarajuće naučno zvanje, iz oblasti bioloških nauka.

Komisija za ocjenu studije

Član 50

Ocjenu studije vrši komisija za ocjenu studije (u daljem tekstu: komisija), koju obrazuje organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.

Komisija se obrazuje iz reda zaposlenih i drugih stručnih lica.

Troškove izrade studije i rada komisije snosi organ nadležan za pripremu plana ili programa, odnosno nosilac projekta.

Članovi komisije ne mogu biti lica koja su učestvovala u izradi studije ili su zaposleni kod organa nadležnog za pripremu plana, programa, odnosno nosioca projekta.

Javnu raspravu za studiju sprovodi organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine obavještava organe, organizacije i zainteresovanu javnost o načinu i rokovima uvida u studiju, dostavljanju mišljenja, vremenu i mjestu održavanja javne rasprave na internet stranici organa uprave i/ili putem štampanih medija.

Javna rasprava iz stava 5 ovog člana može se održati najranije deset dana od dana obavještavanja organa, organizacija i zainteresovane javnosti.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine dužan je da u roku od pet dana od dana održane javne rasprave, dostavi komisiji studiju sa primjedbama i mišljenjima dostavljenim tokom javne rasprave.

Komisija može od organa nadležnog za pripremu plana, programa odnosno nosioca projekta najviše dva puta zahtijevati da izvrši izmjene i dopune studije.

Organ nadležan za pripremu plana i programa, odnosno nosilac projekta je dužan da postupi po zahtjevu iz stava 9 ovog člana i komisiji dostavi izmijenjenu i dopunjenu studiju u roku koji odredi komisija.

Ako organ nadležan za pripremu plana i programa, odnosno nosilac projekta ne izvrši izmjene i dopune studije u propisanom roku iz stava 10 ovog člana, komisija nastavlja rad na osnovu raspoložive dokumentacije.

Komisija je dužna da izvještaj o ocjeni studije dostavi organu uprave odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine u roku od 25 dana od dana održane javne rasprave, odnosno od dana dostavljanja inoviranog teksta studije.

Izdavanje ili odbijanje saglasnosti na studiju

Član 51

Na osnovu izvještaja komisije, organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine uzimajući u obzir primjedbe i mišljenja data tokom javne rasprave odlučuje o davanju saglasnosti ili odbijanju davanja saglasnosti na studiju.

Ukoliko se na osnovu izvještaja komisije utvrdi da plan, program ili projekat, ne može imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže, organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine izdaje saglasnost na studiju, koja sadrži mjere ublažavanja negativnih uticaja.

Ukoliko se na osnovu izvještaja utvrdi da planovi, programi ili projekti mogu imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja

ekološke mreže, organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine neće izdati saglasnost na studiju.

Organ nadležan za pripremu plana i programa odnosno nosilac projekta ne može pristupiti donošenju plana, programa odnosno realizaciji projekta koji se odnosi na područje ekološke mreže, bez saglasnosti organa uprave odnosno organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine na studiju.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu i za projekte za koje se sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu saglasnost iz stava 2 ovog člana, izdaje se istovremeno sa izdavanjem saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja, odnosno na elaborat o procjeni uticaja.

U slučaju iz stava 3 ovog člana organ uprave odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine je dužan da obavijesti organ nadležan za izdavanje građevinske dozvole o odbijanju davanja saglasnosti.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove životne sredine je obavezan da o saglasnosti iz st. 2 i 3 ovog člana obavijesti javnost, putem elektronskih medija.

Saglasnost na studiju prestaje da važi ukoliko nosilac projekta ne otpočne realizaciju projekta u roku od dvije godine od dana dostavljanja saglasnosti na studiju.

Utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa i kompenzatorne mjere za ekološku mrežu

Član 52

U slučaju odbijanja saglasnosti na studiju obrađivač plana i programa odnosno nosilac projekta može organu uprave podnijeti zahtjev za utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa sa predlogom kompenzatornih mjera.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana odbijanja saglasnosti na studiju.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

- podatke o planu, programu ili projektu;
- razloge za nemogućnost pronalaska alternativnog rješenja;
- imperativne razloge preovladavajućeg javnog interesa u odnosu na zaštitu područja ekološke mreže;
- druge podatke od značaja za utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa i njihovoj imperativnosti;
- predlog kompenzatornih mjera u svrhu održavanja opšte povezanosti ekološke mreže.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se akt o odbijanju saglasnosti na studiju.

Organ uprave na osnovu podnijetog zahtjeva dostavlja Ministarstvu mišljenje sa predlogom odluke o preovladavajućem javnom interesu odnosno o odbijanju preovladavajućeg javnog interesa.

Mišljenje iz stava 5 ovog člana naročito sadrži:

- ocjenu mogućnosti pronalaska alternativnih rješenja;
- ocjenu izvodljivosti, relevantnosti i mogućnosti sprovođenja kompenzatornih mjera;
- ocjenu imperativnosti navedenih razloga preovladavajućeg javnog interesa;
- važnosti očuvanja područja u odnosu na važnost preovladavajućeg javnog interesa za plan, program ili projekat;
- druge ili dodatne kompenzatorne mjere u odnosu na predložene;
- plan praćenja sprovođenja i realizacije kompenzatornih mjera.

Odluka o proglašavanju preovladavajućeg javnog interesa i obavezi sprovođenja kompenzatornih mjera donosi se samo ukoliko organ uprave utvrdi da su kompenzatorne mjere sprovodljive i da ne postoji nijedno drugo alternativno rješenje bez značajnog uticaja na područje ekološke mreže.

Ukoliko se na području ekološke mreže nalazi prioritetni stanišni tip i/ili prioritetna vrsta, preovladavajući javni interes može se proglasiti samo, radi zaštite javnog zdravlja i zaštite sigurnosti ili uspostavljanja bitno povoljnih uslova od primarne važnosti za životnu sredinu.

U slučaju drugih razloga preovladavajućeg javnog interesa za područja ekološke mreže iz stava 7 ovog člana Ministarstvo je dužno pribaviti mišljenje Evropske komisije koje je obavezujuće.

Preovladavajući javni interes utvrđuje Vlada.

Kompenzatorne mjere za ekološku mrežu

Član 53

Organ nadležan za pripremu plana ili programa odnosno nosilac projekta za koje se utvrdi preovladavajući javni interes dužan je da sprovede kompenzatorne mjere prije realizacije plana i programa odnosno projekta.

Kompenzatorne mjere mogu biti:

- uspostavljanje novog područja koje ima iste osobine kao i oštećeno područje ekološke mreže;
- uspostavljanje drugog područja ekološke mreže značajnog za očuvanje istih ciljnih stanišnih tipova i ciljnih vrsta;
- uspostavljanje povoljnih uslova unutar postojećeg područja ekološke mreže za ciljne stanišne tipove i ciljne vrste.

Pri određivanju kompenzatornih mjera novo ili postojeće područje rasprostranjenja stanišnih tipova i staništa vrsta, mora biti isto ili veće po površini od dijela područja za koje se sprovedu kompenzatorne mjere.

O kompenzatornim mjerama koje se odnose na područja ekološke mreže Ministarstvo obavještava Evropsku komisiju.

Troškove sprovođenja kompenzatornih mjera snosi organ nadležan za pripremu plana ili programa odnosno nosilac projekta.

Sprovođenje zaštite nad zaštićenim prirodnim dobrima

Član 54

U zaštićenim prirodnim dobrima zabranjeno je izvođenje vojnih vježbi i drugih vojnih aktivnosti u mirnodopskim uslovima kojima se mogu ugroziti odlike zbog kojih je zaštićeno prirodno dobro proglašeno.

VI. UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA I PODRUČJIMA EKOLOŠKE MREŽE

Upravljač zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže

Član 55

Zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže upravlja upravljač koji ispunjava uslove u pogledu kadra, organizacione osposobljenosti za obavljanje poslova zaštite, unaprjeđenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog područja i područja ekološke mreže.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave.

Strogim rezervatom prirode, posebnim rezervatom prirode, parkom prirode, spomenikom prirode i predjelom izuzetnih odlika, koja se nalaze na prostoru nacionalnog parka, upravlja upravljač nacionalnim parkom.

Upravljač zaštićenog područja određuje se aktom o proglašavanju zaštićenog područja.

Zaštićenim područjima, osim nacionalnih parkova, koja se nalaze na području morskog dobra upravlja pravno lice nadležno za upravljanje morskim dobrom.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove šumarstva i lovstva.

Obaveze upravljača

Član 56

Upravljač zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže dužan je da:

- donese godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu;
- obezbijedi službu zaštite;
- donese finansijski plan zaštite i razvoja područja;
- donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova;
- obezbijedi sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite;
- čuva, unaprjeđuje i promoviše zaštićeno područje i/ili područja ekološke mreže;
- obilježi zaštićeno područje i/ili područje ekološke mreže;
- osigura nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže;
- prati stanje u zaštićenom području i/ili području ekološke mreže i dostavlja podatke organu uprave;
- dostavlja godišnji izvještaj Ministarstvu odnosno nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji plana upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (u daljem tekstu: plan upravljanja) odnosno godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama, finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera;
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i aktom o osnivanju.

Odredbe stava 1 al. 1, 2, 3, 4 i 10 ovog člana ne primjenjuju se za pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka proglašene za zaštićeno prirodno dobro.

Sredstva za rad upravljača

Član 57

Sredstva za rad upravljača obezbjeđuju se iz:

- budžeta Crne Gore, odnosno budžeta jedinice lokalne samouprave u skladu sa godišnjim programom i planom upravljanja;
- naknada za korišćenje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže;
- donacija;
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Plan upravljanja

Član 58

Plan upravljanja je planski dokumenat kojim se planiraju mjere i aktivnosti zaštite i očuvanja zaštićenog prirodnog dobra koji predstavlja plansku osnovu za upravljanje i korišćenje prirodnog dobra za ekološke, ekonomske i socijalne namjene.

Plan upravljanja donosi se za period od pet godina.

Plan upravljanja priprema upravljač.

Plan upravljanja sprovodi se na osnovu godišnjeg programa upravljanja.

Plan upravljanja nacionalnim parkom donosi Vlada.

Plan upravljanja za strogi i posebni rezervat donosi Ministarstvo.

Plan upravljanja za park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika donosi nadležni organ jedinice lokalne samouprave, uz saglasnost Ministarstva.

Plan upravljanja za park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika koji se nalaze na području dvije i više jedinica lokalne samouprave donosi Ministarstvo.

Plan upravljanja za zaštićena područja i/ili područja ekološke mreže, osim nacionalnih parkova, u zoni morskog dobra donosi Ministarstvo.

Za područja ekološke mreže koja se nalaze u zaštićenom području, plan upravljanja tim područjima sastavni je dio plana upravljanja tog zaštićenog područja.

Plan upravljanja za područja ekološke mreže koja se ne nalaze u zaštićenom području donosi Ministarstvo.

Za područja ekološke mreže koja se nalazi na šumskim područjima ili su dio tih područja, upravlja se u skladu sa planovima i programima upravljanja šumama.

Za područje ekološke mreže koja se ne nalazi na zaštićenom području, ili se nalazi djelimično, ili se graniči ili se nalazi neposredno uz njegovu granicu, a kojim upravlja isti upravljač može se izraditi jedan plana upravljanja koji obuhvata sva ta područja.

Za zaštićena područja i područja ekološke mreže u zoni morskog dobra može se izraditi jedan plana upravljanja koji obuhvata sva ta područja.

Na plan upravljanja prije njegovog donošenja, za sva zaštićena područja i/ili područja ekološke mreže, mišljenje daje organ uprave.

Godišnji program upravljanja izrađuje i donosi upravljač, uz saglasnost Ministarstva, odnosno nadležnog organa lokalne uprave.

Godišnji program upravljanja dostavlja se Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Izveštaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja upravljač dostavlja Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Sadržaj plana upravljanja

Član 59

Plan upravljanja sadrži:

- 1) prikaz prirodnih resursa i korisnika zaštićenog područja;
- 2) ocjenu stanja zaštićenog područja;
- 3) dugoročne ciljeve zaštite i održivog razvoja;
- 4) analizu i ocjenu uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite;
- 5) mjere zaštite, očuvanja, upravljanja, unaprjeđivanja i korišćenja zaštićenih područja;
- 6) način sprovođenja zaštite, korišćenja i upravljanja zaštićenim područjem;

- 7) prioritetne aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine;
- 8) prostornu identifikaciju planskih namjena i režima korišćenja zemljišta;
- 9) smjernice za naučno-istraživački rad;
- 10) razvojne smjernice, smjernice i prioritete za zaštitu i očuvanje zaštićenog područja uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva;
- 11) planirane aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih resursa, razvoju i uređenju prostora;
- 12) aktivnosti na promociji i valorizaciji zaštićenog područja;
- 13) način saradnje sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima i korisnicima nepokretnosti;
- 14) dinamiku i subjekte realizacije plana upravljanja i način ocjene sprovođenja;
- 15) sredstva potrebna za sprovođenje mjera zaštite i izvore obezbjeđivanja sredstava;
- 16) indikatore praćenja uspješnosti realizacije plana;
- 17) druge elemente od značaja za upravljanje područjem.

Plan upravljanja područjima ekološke mreže naročito sadrži:

- analizu stanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova,
- ciljeve upravljanja i očuvanja,
- načine postizanja ciljeva,
- mjere upravljanja,
- i druge elemente od značaja za upravljanje područjima ekološke mreže.

Odredbe stava 1 tač.10, 11 i 12 ovog člana ne primjenjuju se na planove upravljanja za strogi rezervat i spomenik prirode.

Izveštaj o realizaciji plana upravljanja na osnovu godišnjih programa upravljanja Ministarstvo dostavlja Vladi, do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Izveštaj iz stava 4 ovog člana naročito sadrži podatke o:

- 1) realizaciji mjera zaštite;
- 2) realizaciji plana po indikatorima praćenja uspješnosti realizacije plana;
- 3) posjetama zaštićenim područjima;
- 4) finansijskim sredstvima utrošenim za zaštitu i ostvarenim prihodima od naknada za korišćenje zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

Naknada za korišćenje zaštićenog područja i područja ekološke mreže

Član 60

Za korišćenje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže pravno ili fizičko lice (u daljem tekstu: korisnik) plaćaju naknadu upravljaču zaštićenog područja ili područja ekološke mreže i to za:

- ulazak u zaštićeno područje;
- pružanje usluga posjetiocima (korišćenje vodiča, razgledanje prirodnjačke zbirke, parkiranje i informativno-edukativnog materijala);
- ugostiteljske, prodajne, smještajne i infrastrukturne objekte (restorane, bungalove, privremene objekte, reklame, trafostanice, korišćenje zemljišta za održavanje sportskih i drugih manifestacija);
- iznajmljivanje i/ili korišćenje objekata i prostorija upravljača;
- korišćenje znaka zaštićenog područja;
- organizovano posmatranje ptica;
- snimanje igranih i komercijalnih filmova, spotova i reklama;

- korišćenje mineralnih sirovina;
- iznajmljivanje sredstava i opreme za sport i rekreaciju (čamaca, brodova, kajaka i bicikala);
- sakupljanje, branje i otkup šumskih plodova;
- sportski i privredni ribolov;
- kampovanje;
- splavarenje i rafting;
- loženje vatre na posebno uređenim mjestima;
- druge radnje, aktivnosti i djelatnosti u skladu sa zakonom.

Visinu, način obračuna i plaćanja naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje upravljač zaštićenog područja odnosno područja ekološke mreže, uz prethodnu saglasnost Vlade.

Upravljač je dužan da sredstva iz stava 1 ovog člana koristi za zaštitu, razvoj i unaprjeđivanje zaštićenog područja odnosno područja ekološke mreže.

Ekosistemske usluge

Član 61

Ekosistemske usluge su vrijednosti određenog ekosistema koje stvaraju direktnu ili indirektnu ekonomsku korist za korisnike ovih usluga.

Za korišćenje ekosistemskih usluga može se plaćati naknada ili ostvariti drugi vid benefita na osnovu ugovora koji se zaključuje između upravljača zaštićenog prirodnog dobra i korisnika ekosistemskih usluga.

Ugovor iz stava 2 ovog člana naročito sadrži:

- opis radnji i aktivnosti koje će imati korist iz ekosistemskih usluga;
- procjenu ekosistemske usluge koja je predmet ugovora;
- tehnologiju koja će se koristiti pri korišćenju ekosistemskih usluga;
- iznos finansijskih sredstava ili drugi vid benefita ostvarenog korišćenjem ekosistemskih usluga zaštićenog prirodnog dobra;
- rok za korišćenje ekosistemskih usluga;
- obavezu upravljača da finansijska sredstva dobijena od strane korisnika ekosistemskih usluga zaštićenog prirodnog dobra, usmjeri na zaštitu i unaprjeđenje zaštićenog prirodnog dobra.

Pravo preče kupovine

Član 62

Pravno ili fizičko lice koje je vlasnik nepokretnosti u granicama zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže (u daljem tekstu: vlasnik nepokretnosti), koji namjerava da proda nepokretnost, dužan je da nepokretnost prethodno ponudi Vladi, odnosno jedinici lokalne samouprave, preko organa uprave nadležnog za imovinu.

Ponuda iz stava 1 ovoga člana obavezno sadrži cijenu i uslove prodaje.

Ako Vlada odnosno jedinica lokalne samouprave ne prihvati ponudu iz stava 1 ovog člana u roku od 60 dana od dana kada je ponuda dostavljena, vlasnik ne može prodati nepokretnost drugom licu pod povoljnijim uslovima od uslova pod kojima ih je ponudio Vladi odnosno jedinici lokalne samouprave.

Ugovor zaključen suprotno st. 1 i 3 ovog člana je ništavan.

Oduzimanje (eksproprijacija) i ograničenje prava svojine

Član 63

Svojinska prava na nepokretnostima u zaštićenom prirodnom dobru mogu se ograničiti - eksproprijisati kada to zahtijeva javni interes.

Postupak eksproprijacije na nepokretnostima sprovodi se u skladu sa zakonom.

Sprječavanje nastanka štete

Član 64

Vlasnik nepokretnosti dužan je da preduzme mjere i radnje za sprječavanje nastanka štete koju mogu da pričine zaštićene divlje vrste životinja.

Radnje iz stava 1 ovog člana su: ograđivanje, čuvanje dobara i rastjerivanje zaštićenih životinjskih vrsta.

Pravo na naknadu štete

Član 65

Pravo na naknadu štete ima vlasnik nepokretnosti u granicama zaštićenog prirodnog dobra pod uslovom da je preduzeo mjere i radnje iz člana 64 ovog zakona, radi sprječavanja štete od zaštićenih divljih vrsta životinja.

Vlasnik nepokretnosti iz stava 1 ovog člana, dužan je da upravljaču prijavi nastanak štete najkasnije u roku od osam dana od dana nastanka štete.

Procjenu štete utvrđuje komisija koju obrazuje upravljač (u daljem tekstu: komisija za procjenu štete).

Visinu naknade štete na osnovu procjene komisije za procjenu štete utvrđuje upravljač rješenjem.

Naknada za zabrane i ograničenja

Član 66

Vlasnik nepokretnosti kome se ograničava pravo korišćenja i raspolaganja nepokretnostima, ima pravo na naknadu štete srazmjerno umanjenju prihoda ostvarenih u momentu proglašavanja zaštićenog područja.

Vlasnik nepokretnosti podnosi upravljaču zahtjev o naknadi štete uz koji se prilažu dokazi o umanjenju prihoda koje je mogao ostvariti u momentu proglašavanja zaštićenog područja ili koje je mogao ostvarivati, a koje proističe iz ograničenja proisteklih proglašavanjem zaštićenih područja.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana, utvrđuju ugovorom upravljač i vlasnik nepokretnosti.

Ako se u roku od 30 dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva vlasnik nepokretnosti i upravljač ne dogovore o visini naknade, visinu naknade određuje nadležni sud.

Obaveze vlasnika nepokretnosti i naknada štete

Član 67

Vlasnici nepokretnosti dužni su da dozvole upravljaču, organu uprave i licu koje ima dozvolu za vršenje istraživanja obavljanje poslova utvrđenih zakonom.

Ukoliko vlasnik nepokretnosti, pri vršenju radnji i aktivnosti, pričini štetu na zaštićenom prirodnom dobru dužan je, da sprovede mjere remedijacije, u skladu sa zakonom kojim je uređena odgovornost za štetu u životnoj sredini.

Ukoliko upravljač zaštićenog prirodnog dobra, organ uprave ili lice koje ima dozvolu za vršenje istraživanja i obavljanje poslova utvrđenih zakonom, pričinio štetu vlasniku nepokretnosti pri vršenju radnji i aktivnosti, dužan je da štetu nadoknadi.

Vlasnik nepokretnosti iz stava 1 ovog člana, dužan je da upravljaču prijavi nastanak štete najkasnije u roku od osam dana od dana nastanka štete.

Visinu naknade štete iz stava 2 ovog člana utvrđuje komisija za procjenu štete.

Naknadu štete vlasniku nepokretnosti isplaćuje lice koje je pri vršenju radnji i aktivnosti pričinilo štetu.

VII. SPELEOLOŠKI, GEOLOŠKI I PALEONTOLOŠKI OBJEKTI

Speleološki objekti

Član 68

Speleološki objekti su jame, pećine, pećinski nakit i drugi djelovi pećina su dobra od opšteg interesa.

Za speleološke objekte izrađuje se katastar speleoloških objekata kao digitalni geografski informacioni sistem (u daljem tekstu: katastar).

Katastar sadrži podatke o: položaju, osobinama, vrijednostima, vlasništvu, istraživanju i korišćenju speleoloških objekata.

Katastar uspostavlja i vodi organ uprave.

O otkriću speleološkog objekta nalazač je dužan da obavijesti organ uprave u roku od osam dana od dana otkrića.

Speleološkim objektima koji se nalaze na teritoriji zaštićenih područja i područja ekološke mreže upravlja upravljač zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

Ukoliko se speleološki objekat nalazi na području ekološke mreže i predstavlja ciljani stanišni tip tog područja, na tom području radnje i aktivnosti mogu se obavljati na osnovu dozvole u skladu sa ovim zakonom.

Bliži sadržaj, način uspostavljanja i vođenja katastra propisuje Ministarstvo.

Zaštita i korišćenje speleoloških objekata

Član 69

U speleološkim objektima i njihovoj okolini zabranjeno je:

- zagađivati vodotoke i izvore ispuštanjem i unošenjem otrovnih materija;
- odlaganje uginulih životinja;
- odlaganje čvrstog otpada;
- uništavanje, oštećenje i odnošenje djelova pećinskog nakita, pećinskih sedimenata i fosilnih ostataka;
- uništavanje i odnošenje primjeraka faune i flore i narušavanje njihovih stanišnih uslova;
- uznemiravanje faune, posebno slijepih miševa;
- izvođenje građevinskih radova koji mogu prouzrokovati značajne nepovoljne i trajne promjene geomorfoloških i hidroloških obilježja;
- kopanje i bušenje, osim u cilju istraživanja i zaštite objekta;
- proizvoditi buku preko 45 Leq (dBA);
- paliti vatru ili koristiti druge materije čijim sagorijevanjem nastaje dim; i

- obavljati druge aktivnosti koje trajno ugrožavaju prirodne vrijednosti i značaj speleološkog objekta.

U speleološkom objektu mogu se vršiti sljedeće radnje i aktivnosti:

- organizovano posjećivanje, korišćenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovog dijela;
- otvaranje ili zatvaranje ulaza, odnosno izlaza speleološkog objekta postavljanjem vrata sa rešetkama na ulazu pri čemu razmak između rešetki mora biti dovoljan za neometano kretanje slijepih miševa i ptica;
- izgradnja, obnova ili sanacija podzemnog objekta;
- obavljanje naučnih i stručnih istraživanja;
- ronjenje;
- snimanje filmova ili fotografisanje;
- koje ne utiču na primarne osobine, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.

Radnje i aktivnosti iz stava 2 ovog člana u speleološkom objektu mogu se vršiti samo na osnovu dozvole koju izdaje organ uprave.

Dozvola iz stava 3 ovog člana izdaje se na zahtjev korisnika speleološkog objekta.

Zahtjev iz stava 4 ovog člana sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu),
- područje na kome se nalazi speleološki objekat;
- opis radnji i aktivnosti koje namjerava obavljati u speleološkom objektu;
- vremenski period realizacije radnji i aktivnosti.

Ukoliko ne postoje podaci o speleološkom objektu na osnovu kojih se može izdati dozvola, pravno ili fizičko lice koje podnose zahtjev za dobijanje dozvole za vršenje radnje i aktivnosti, dužno je da obezbijedi podatke angažovanjem naučne ili stručne institucije i ustanove koja se bavi istraživanjima speleoloških objekata.

Naučne i stručne institucije i ustanove koje se bave istraživanjima speleoloških objekata i speleološke organizacije dužne su da organu uprave dostave podatke o rezultatima istraživanja u roku od tri mjeseca od dana završetka istraživanja.

Naučne i stručne institucije i ustanove koje obavljaju istraživanja speleoloških objekata i speleološke organizacije u skladu sa dozvolom iz stava 3 ovog člana dužne su da obavijeste organ uprave o datumu početka istraživanja.

Vlasnik zemljišta na kom se nalazi speleološki objekat dužan je da omogući pristup i razgledanje tog objekta u skladu sa dozvolom organa uprave.

Vlasnik zemljišta na kom se nalazi speleološki objekat ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekat, zatrpati ulaz, niti spriječiti njegovo korišćenje, kao i sprovesti druge radnje i aktivnosti koje su zabranjene.

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti

Član 70

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti (fosili, minerali, kristali i pećinski nakit) su djelovi geonasljeđa koji zbog svoje rijetkosti imaju izuzetan naučni značaj i mogu biti:

- primjerci sintipova i genotipova fosila, kao i tipske vrste fosila koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost;
- pojedinačni minerali ili kristali, pećinski nakit koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost;

- zbirke sintipova i genotipova fosila, tipskih vrsta fosila pojedinačnih minerala i kristala koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost.

Zaštićene geološke i paleontološke objekte utvrđuje i proglašava zaštićenim prirodnim dobrima Ministarstvo na predlog stručnih i naučnih institucija koje se bave geološkim i paleontološkim istraživanjima.

Zabranjeno je sakupljanje i uništavanje zaštićenih fosila, minerala, kristala i pećinskog nakita i ugrožavanje njihovih nalazišta.

Ako se pojedini zaštićeni geološki i paleontološki zapis (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit) ne mogu zaštititi na nalazištu, daju se na čuvanje pravnom licu nadležnom za prikupljanje i čuvanje prirodnjačkog materijala, koje je dužno da osigura njihovu zaštitu i omogući njihovu upotrebu u obrazovne, naučne i kulturne svrhe.

Fosili, minerali, kristali i pećinski nakit u svojini su Crne Gore.

Zaštita geoloških i paleontoloških objekata

Član 71

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti (fosili, minerali, kristali i pećinski nakit) čuvaju se na mjestu pronalaska, odnosno nalazištu.

Ako se pojedini zaštićeni geološki i paleontološki objekti (fosili, minerali, kristali) ne mogu zaštititi na nalazištu daju se na čuvanje javnoj ustanovi nadležnoj za poslove kulture, radi obezbjeđenja njegove stručne zaštite i omogućavanja upotrebe u obrazovne i naučne svrhe.

Geološki i paleontoloških objekti koji imaju status zaštićenog kulturnog dobra ili su dio muzejskog materijala, dokumentacije i/ili lokaliteta štite se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita kulturnih dobara i muzejska djelatnost.

Ograničenja i zabrane

Član 72

Zabranjeno je uzimati iz prirode zaštićene geološke i paleontološke objekte koji su proglašeni zaštićenim ili se nalaze na objektu geonasljeđa, zaštićenom nalazištu ili ležištu mineralnih sirovina.

Zabranjen je izvoz geoloških i paleontoloških objekata koji su proglašeni zaštićenim.

Izuzetno, radnje iz st. 1 i 2 ovog člana mogu se obavljati radi naučnog i stručnog istraživanja, obrazovanja i izlaganja na izložbama, uz dozvolu organa uprave.

Nosilac dozvole dužan je da, u roku od šest mjeseci od završetka istraživanja, vrati geološki i paleontološki objekat u Crnu Goru, a najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja, dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju sa podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite.

Izvještaj se dostavlja Ministarstvu, organu uprave, organu uprave nadležnom za inspeksijske poslove i pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala.

VIII. ZAŠTITA DIVLJIH VRSTA

Zaštita divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 73

Divlje vrste biljaka, životinja i gljiva čine:

- primjerci samoniklih biljaka, gljiva i slobodnoživećih životinja i njihovi uzgojni primjerci;

- njihovi razvojni oblici (jaja, sjemenke, plodovi, micelije);
- njihovi djelovi i derivati;
- od njih dobijeni lako prepoznatljivi proizvodi.

Zabranjeno je istrebljivanje autohtone divlje vrste biljaka, životinja i gljiva.

Zabranjeno je branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja u mjeri u kojoj se može ugroziti brojnost njihove populacije i povoljan status očuvanosti.

Zabranjeno je namjerno uznemiravanje i ubijanje divljih vrsta životinja, osim lova u skladu sa zakonom kojim se uređuje divljač i lovstvo.

Fizička i pravna lica mogu brati, sakupljati i koristiti divlje biljke i gljive, odnosno hvatati i ubijati divlje vrste životinja iz stava 3 ovog člana u komercijalne svrhe samo na osnovu dozvole organa uprave.

Pravna lica dužna su da uz zahtjev za branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja dostave spisak fizičkih lica koja će u ime i za račun tog pravnog lica obavljati radnje iz stava 5 ovog člana.

Uvoz, izvoz i tranzit divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva može se vršiti samo uz dozvolu organa uprave, a u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Pri prometu i tranzitu žive životinje moraju se prevoziti i čuvati na način kojim se obezbjeđuje sigurnost životinja od povrjeđivanja, oštećenja zdravlja ili nehumanog postupanja.

Tranzit divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva preko teritorije Crne Gore vrši se na osnovu dozvole o izvozu, odnosno uvozu izdate od nadležnog organa zemlje izvoza, odnosno zemlje uvoza.

Bliži način i uslove korišćenja i sakupljanja sa količinama koje se mogu koristiti i stavljati u promet, način praćenja stanja populacija i listu divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva koje se mogu koristiti u komercijalne svrhe utvrđuje Ministarstvo, u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za šumarstvo.

Dozvole za naučna i obrazovna istraživanja

Član 74

Naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i na zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva mogu vršiti pravna ili fizička lica na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se uz prethodno pribavljeno mišljenje upravljača zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže ukoliko se istraživanja vrše u zaštićenom području i/ili području ekološke mreže, organa državne uprave nadležnog za šumarstvo ukoliko se istraživanja vrše na šumskim lokalitetima, odnosno Instituta ukoliko se istraživanje vrši u zaštićenom području i/ili području ekološke mreže na moru.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se za:

- 1) istraživanje zaštite i očuvanja tipova prirodnih staništa ili zaštićenih vrsta;
- 2) prekogranična istraživanja;
- 3) radove i istraživanja koji su neophodni za njihovu zaštitu, upravljanje i korišćenje populacija svih vrsta kojima prijeti istrebljenje;
- 4) istraživanja posebno ugroženih vrsta, uzimajući u obzir njihovu geografsku rasprostranjenost;

5) istraživanja zaštićenih područja i/ili područja ekološke mreže koja su posebno važna za migratorne vrste na njihovim migratornim putevima, kao i za zimska hranilišta i gnijezdišta;

6) procjenu populacija migratornih vrsta;

7) razvoj ili usavršavanje ekoloških metoda za sprječavanje oštećenja koja izazivaju ptice;

8) utvrđivanje uloge određenih vrsta kao indikatora zagađenja.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na period od tri godine.

Pravno i fizičko lice koje obavlja istraživanja na osnovu dozvole dužno je da obavijesti organ uprave o tačnom datumu početka istraživanja.

Pravno ili fizičko lice koje je obavilo istraživanja iz stava 1 ovog člana dužno je da organu uprave dostavi podatke o rezultatima istraživanja, u roku od mjesec dana od dana dobijanja rezultata istraživanja.

Pokretna zaštićena prirodna dobra i njihovi djelovi, radi naučnih istraživanja, mogu se iznositi iz Crne Gore na osnovu dozvole organa uprave.

Pokretna zaštićena prirodna dobra i njihovi djelovi iz stava 7 ovog člana moraju se vratiti u Crnu Goru, najkasnije tri mjeseca nakon završetka istraživanja.

Ukoliko se prilikom istraživanja iz stava 5 ovog člana utvrdi postojanje nove vrste za nauku, nosilac dozvole je dužan da holotip dostavi pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala.

Zabranjena sredstva za hvatanje i ubijanje divljih životinja

Član 75

Zabranjena je upotreba sredstava za hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja kojima se uznemiravaju njihove populacije i ugrožavaju njihova staništa i koje mogu prouzrokovati njihovo lokalno nestajanje.

Zabranjeno je korišćenje metoda za široko i neselektivno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja.

Zabranjena sredstva za hvatanje, ubijanje i uznemiravanje sisara i riba su:

- zamke koje su neselektivne prema principu ili uslovima njihovog korišćenja
- samostrijel;
- slijepe ili osakaćene životinje koje se koriste kao živi mamci;
- mreže koje su neselektivne prema principu ili uslovima njihovog korišćenja;
- istjerivanje gasom ili dimom;
- električne smrtonosne ili omamljujuće naprave;
- vještačke svijetleće naprave, osim u ribolovu na moru;
- ogledala i druge zasljepljujuće naprave;
- odašiljači zvuka (magnetofoni, kasetofoni) koji emituju zvukove dozivanja, boli ili oglašavanja;
- naprave za osvjetljavanje cilja;
- optički nišani za noćni lov sa mogućnošću elektronskog povećavanja ili pretvaranja slike;
- eksploziv;
- otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
- poluautomatsko ili automatsko oružje;
- letjelice;
- vozila na motorni pogon u pokretu;
- druga sredstva utvrđena međunarodnim ugovorima.

Zabranjena sredstva za hvatanje, ubijanje i uznemiravanje ptica su:

- lijepak;
- kuke;
- žive ptice koje su slijepe ili osakaćene i koriste se kao mamac;
- magnetofoni;
- elektro uređaji za sječenje;
- izvori vještačkog svijetla, ogledala, uređaji za osvjetljavanje meta, nišanski uređaji za noćno gađanje koje čine elektronska lupa ili konverter;
- eksplozivi;
- mreže, zamke, otrovni ili anestetički mamci;
- poluautomatsko ili automatsko oružje sa magacinom u koji staje više od dva reda municije;
- letjelice;
- motorna vozila;
- čamci čija brzina prelazi pet kilometara na sat, osim motornih čamaca na otvorenom moru, koji se koriste u bezbjedonosne svrhe maksimalne brzine 18 kilometara na sat.

Mjere zaštite migratornih divljih životinja

Član 76

Javni putevi, druge saobraćajnice i drugi objekti moraju se graditi na način da se umanju negativan efekat na puteve migratornih divljih životinja i omogući sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.

Mjere iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se primjenom posebnih konstrukcijskih i tehničko-tehnoloških rješenja (ekološki mostovi, izgrađeni prolazi i prelazi, tuneli, propusne cijevi, kanali, sigurnosni i usmjeravajući objekti, riblje staze, liftovi) na samim objektima i u njihovoj okolini.

Mjere zaštite i način održavanja tehničko-tehnoloških rješenja iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove saobraćaja.

Unošenje stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 77

Zabranjeno je unošenje stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka (u daljem tekstu: alohtonih vrsta) u ekosisteme u kojima prirodno nijesu nastanjene.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, unošenje alohtonih vrsta ako je naučno dokazano i prihvatljivo u pogledu zaštite prirode, može se vršiti na osnovu dozvole organa uprave i ako je u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Dozvolu iz stava 2 ovog člana organ uprave izdaje na osnovu:

- procjene rizika na prirodu;
- dokaza o adekvatnom smještaju u slučaju životinjske vrste;
- izjave o svrsi unošenja jedinke tih vrsta.

Prije izdavanja dozvole pribavlja se saglasnost organa uprave nadležnog za poslove veterinarstva i organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove.

Procjenu rizika na prirodu iz stava 3 alineja 1 ovog člana izrađuje Komisija za procjenu rizika, koju obrazuje organ uprave odnosno Institut ukoliko se radi o morskim vrstama.

Komisija za procjenu rizika obrazuje se iz reda zaposlenih u organu uprave i drugih stručnih lica.

Komisija za procjenu rizika, odnosno Institut, sačinjava izvještaj o procjeni rizika na prirodu i dostavlja ga organu uprave radi izdavanja dozvole.

Troškove izrade procjene rizika snosi pravno ili fizičko lice koje je podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole.

Zahtjev iz stava 8 ovog člana sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- lokalitet na kome se planira unošenje alohtonih vrsta;
- svrha planiranog unošenja i važnost unošenja sa aspekta zaštite prirode;
- narodni i stručni naziv vrste koja se unosi u ekosistem;
- vremenski period realizacije radnji.

Ukoliko se radi o ponovnom izvozu iz bilo koje zemlje, podnosilac zahtjeva iz stava 8 ovog člana dužan je da dostavi i dozvolu za izvoz, potvrdu o ponovnom izvozu ili sertifikat o porijeklu izdat u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima od strane nadležnog organa zemlje izvoza ili ponovnog izvoza.

Način izrade procjene rizika iz stava 3 ovog člana i člana 79 stava 2 ovog zakona propisuje Ministarstvo.

Nenamjerno unošenje alohtonih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 78

Ako dođe do nenamjernog unošenja alohtonih vrsta biljaka, životinja i gljiva na područje Crne Gore ili ako postoji opravdana sumnja da će doći do takvog unošenja, organ uprave preduzima mjere radi uništavanja ili sprječavanja daljeg širenja unešenih alohtonih vrsta.

Ponovno unošenje nestalih divljih vrsta

Član 79

Ponovno unošenje nestalih autohtonih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme može se vršiti uz dozvolu organa uprave.

Dozvolu iz stava 1 ovog člana izdaje organ uprave, na osnovu prethodno izrađene procjene rizika.

Troškove procjene rizika ponovnog unošenja autohtonih vrsta na prirodu snosi pravno ili fizičko lice koje je podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole.

Zahtjev iz stava 3 ovog člana sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- svrha planiranog unošenja i važnost unošenja sa aspekta zaštite prirode;
- lokalitet na kome se planira unošenje autohtonih vrsta;
- opis radnji koje namjerava obavljati;
- vremenski period realizacije radnji.

Prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja

Član 80

Prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja unutar Crne Gore može se vršiti samo na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji naročito sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- dokaz o porijeklu primjeraka;
- podatke o sredstvima za prenošenje i mjestu na koje će se vršiti prenos i čuvanje jedinki;
- podatke o cilju prenošenja jedinki;

- vremenski period u kome se vrši prenošenje.

Dozvola iz stava 1 ovog člana ne izdaje se u slučaju prenošenja žive životinje radi veterinarskog tretmana.

Držanje divljih vrsta životinja

Član 81

Pravno ili fizičko lice može držati divlje vrste životinja u zatočeništvu radi prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima, bazenima ili kavezima, u skladu sa zakonom, uz dozvolu organa uprave.

Zabranjeno je držanje divlje vrste životinje u zatočeništvu u neprikladnim uslovima i bez odgovarajuće brige.

Dozvola iz stava 1 ovoga člana izdaje se na zahtjev pravnog ili fizičkog lica koje ispunjava uslove iz člana 83 ovog zakona.

Fizičko ili pravno lice iz stava 1 ovog člana koje pribavi jedinku divlje vrste životinja, s namjerom njenog držanja u zatočeništvu, dužno je da podnese zahtjev za izdavanje dozvole i o tome obavijesti organ uprave i inspekciju nadležnu za zaštitu prirode i veterinarsku inspekciju, u roku od 30 dana od dana pribavljanja jedinke divlje vrste životinja.

Ukoliko fizičko lice pribavi jedinku divlje vrste životinja, a ne podnese zahtjev u roku od 15 dana od dana pribavljanja jedinke, jedinka će se oduzeti i predati ovlašćenom licu iz člana 83 ovog zakona na čuvanje.

Obilježavanje divlje vrste životinje

Član 82

Divlje vrste životinja koje se drže u zatočeništvu i koje se koriste za naučna istraživanja moraju se obilježiti.

Troškove obilježavanja divljih vrsta životinja snosi fizičko ili pravno lice koje ima dozvolu za držanje divljih i zaštićenih vrsta.

Obilježavanje divljih vrsta životinja u zavisnosti od vrste vrši se nožnim prstenovima, mikročipovima, krilnim markerima i satelitskim odašiljačima.

Obilježavanje divljih vrsta ptica vrši se nožnim prstenovima, krilnim markerima i satelitskim odašiljačima.

Obilježavanje iz stava 4 ovog člana vrše pravna lica na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 5 ovog člana izdaje se pravnom licu koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme.

Dozvola iz stava 5 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji naročito sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište i matični broj);

- podatke o odgovarajućoj opremi i kadru.

Pravna lica iz stava 5 ovog člana dužna su da dostavljaju organu uprave podatke o obilježenim divljim vrstama.

Obilježavanje divljih vrsta životinja mikročipovima vrše veterinarske ambulante koje ispunjavaju uslove utvrđene zakonom kojim se uređuje veterinarstvo.

Veterinarska ambulanta je dužna da, u roku od 15 dana od dana obilježavanja životinje, u pisanoj formi, obavijesti organ uprave o izvršenom obilježavanju.

Organ uprave vodi evidenciju o obilježenim životinjama.

Primjerci životinja obilježeni izvan Crne Gore smatraće se obilježenim u skladu sa ovim zakonom ako su obilježeni u skladu sa međunarodnim standardima obilježavanja.

Bliže uslove iz stava 6 ovog člana, karakteristike sredstava za obilježavanje divljih životinja (nožni prstenovi, mikročipovi, krilni markeri i satelitski odašiljači), način obilježavanja i vođenja evidencije o obilježenim divljim životinjama propisuje Ministarstvo.

Oduzimanje životinja koje se drže u zatočeništvu

Član 83

Primjerci divljih vrsta životinja koje se drže u zatočeništvu bez dozvole i suprotno uslovima datim u dozvoli za držanje u zatočeništvu privremeno ili trajno se oduzimaju i predaju pravnom licu ili fizičkom licu koje ovlasti organ uprave.

Ovlašćenje iz stava 1 ovog člana izdaje se pravnom i fizičkom licu koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra.

U slučaju da u Crnoj Gori ne postoji pravno lice i fizičko lice koje ispunjava uslove za držanje pojedinih primjeraka divljih vrsta životinja ti primjerci se mogu predati stranom pravnom licu u drugoj državi koje je ovlašćeno za čuvanje i držanje životinja.

Bliže uslove iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obavješćavanje

Član 84

Pravno ili fizičko lice dužno je da, bez odlaganja, obavijesti organ uprave o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole, a posebno ako se radi o:

- uginuću primjerka životinjske vrste;
- uništenju primjerka životinjske vrste;
- bijegu primjerka životinjske vrste;
- drugim okolnostima koje mogu uticati na izdatu dozvolu.

Uzgoj divljih vrsta životinja

Član 85

Pravno ili fizičko lice koje ispunjava uslove iz člana 83 stav 2 ovog zakona, može da uzgaja divlje vrste životinja u zatočeništvu na osnovu dozvole organa uprave.

Dozvola iz stava 1 ovoga člana izdaje se na zahtjev pravnog ili fizičkog lica.

Vlasnik divlje vrste životinje iz stava 1 ovoga člana, dužan je da se brine da životinja ne pobjegne i odgovoran je za štetu koju ta životinja prouzrokuje u slučaju bijega.

Izuzetno od stava 1 ovog člana ukoliko se uzgajanje vrši radi poljoprivredne djelatnosti, slatkovodnog i morskog ribarstva i lova dozvole se izdaju u skladu sa posebnim zakonima.

Promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva

Član 86

Divlje vrste biljaka, životinja i gljiva autohtone i alohtone mogu se stavljati u promet u komercijalne svrhe.

Promet iz stava 1 ovog člana mogu da obavljaju pravna ili fizička lica koja ispunjavaju uslove iz člana 83 stav 2 ovog zakona.

Pravna i fizička lica iz stava 2 ovog člana treba da imaju dozvolu organa uprave za stavljanje u promet iz člana 94 ovog zakona.

Prometom u komercijalne svrhe iz stava 1 ovog člana smatra se prodaja i kupovina, izlaganje javnosti radi sticanja dobiti, korišćenje u svrhu sticanja dobiti, držanje radi prodaje, nuđenje na prodaju, kao i najam i razmjena biljaka, životinja i gljiva.

Predmet prometa u komercijalne svrhe može biti samo divlja biljka, životinja i gljiva koja je uzgajana na osnovu dozvole iz člana 85 ovog zakona.

Listu divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva za koje je zabranjen promet u komercijalne svrhe utvrđuje Ministarstvo.

Zaštita divljih vrsta ptica

Član 87

Divlje ptice koje žive u prirodi uživaju zaštitu u skladu sa ovim zakonom.

Zaštita divljih ptica vrši se:

- sprovođenjem mjera za očuvanje, održavanje ili ponovno uspostavljanje dovoljnog diverziteta i površina staništa za sve vrste ptica;
- uspostavljanjem ekološke mreže čiji su sastavni dio područja važna za očuvanje ptičijih staništa i vrsta;
- sprovođenjem mjera za očuvanje, održavanje i upravljanje ptičijim staništima u skladu sa ekološkim potrebama unutar područja ekološke mreže zona i van njih;
- obnavljanjem uništenih biotopa;
- preduzimanje mjera da bi se izbjeglo zagađivanje ili propadanje staništa ili bilo kakvo uznemiravanje koje utiče na ptice u okviru ekološke mreže.

Pojedine divlje vrste ptica mogu se nuditi na prodaju žive ili mrtve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje lovstvo.

Listu divljih vrsta ptica iz stava 3 ovog člana utvrđuje Ministarstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove lovstva.

Zabranjeno je ubijanje ili hvatanje, premještanje, uništavanje ili uklanjanje gnijezda ptica, čak i ako su prazna, jaja i njihovo uznemiravanje, naročito u vrijeme othranjivanja ptica i tokom razmnožavanja, držanje ptica koje je zabranjeno loviti, kao i vršenje drugih radnji suprotno zakonu.

Lovne vrste ptica štite se u vrijeme lovostaja i u periodu reprodukcije, mitarenja i njihovnog povratka sa zimovališta (proljećna seoba) u skladu sa zakonom kojim se uređuje divljač i lovstvo.

Stubovi i tehničke komponente srednjenaponskih i visokonaponskih vodova moraju se graditi na način da se ptice zaštite od strujnog udara i mehaničkog povređivanja.

Odredba stava 7 ovoga člana ne odnosi se na gornje vodove željeznica.

Pri izgradnji visokih objekata (vjetrogeneratora, stubova, tornjeva, mostova) primjenjuju se tehničko-tehnološke mjere koje se odnose na osvjetljavanje objekata, kako bi se izbjegli negativni uticaji tih objekata na ptice.

Radi očuvanja i zaštite divljih vrsta ptica vrši se praćenje brojnosti i stanja populacije divljih vrsta ptica u skladu sa međunarodnim obavezama.

Na osnovu praćenja brojnosti i stanja populacija divljih vrsta ptica određuju se kategorije divljih ptica i to:

- vrste kojima prijeti istrebljenje;
- vrste koje su osjetljive na konkretne promjene u njihovom staništu;

- vrste koje se smatraju rijetkim zbog male populacije ili ograničene lokalne rasprostranjenosti;
- druge vrste koje zahtijevaju posebnu pažnju zbog posebne prirode njihovog staništa.

Na osnovu rezultata praćenja organ uprave utvrđuje mjere zaštite migratornih vrsta divljih ptica u pogledu njihovog uzgajanja, mijenjanja perja i mjesta za ishranu tokom zime i usputnih stanica na njihovim migratornim putevima, zaštiti močvara, a naročito močvara od međunarodnog značaja, sprječavanje zagađivanja ili propadanja staništa ili bilo kakvo uznemiravanje koje utiče na divlje vrste ptica.

Način praćenja brojnosti i stanja populacije divljih vrsta ptica utvrđuje Ministarstvo.

Izuzeci (derogacije) u odnosu na zaštitu ptica

Član 88

Ubijanje ili hvatanje, premještanje gnijezda ptica, njihovo uznemiravanje, držanje ptica koje je zabranjeno loviti, kao i vršenje drugih radnji, može se dozvoliti u slučaju da ne postoji nijedno drugo zadovoljavajuće rješenje, samo na osnovu dozvole organa uprave i to radi:

- zaštite javnog zdravlja i bezbjednosti;
 - zaštite vazdušne bezbjednosti;
 - sprječavanja oštećenja usjeva, stoke, šuma, riba i voda;
 - zaštite biljnog i životinjskog svijeta;
 - istraživanja i podučavanja, obnavljanja populacije, ponovnog uvođenja i uzgajanje koje je neophodno za te svrhe;
 - hvatanja, zadržavanja ili drugih vidova korišćenja nekih vrsta ptica u malom broju primjeraka, pod strogo nadziranim uslovima i na selektivnoj osnovi.
- Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:
- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
 - način, sredstva ili metode koje će se koristiti;
 - vrste ptica;
 - svrhe i razloge sprovođenja radnji;
 - vremensko trajanje vršenja radnji;
 - način i rokove izvještavanja o primjeni dozvole organu uprave.

O realizaciji dozvola iz stava 1 ovog člana, sredstvima, metodama, lokacijama, razlozima sprovođenja i izdavanja dozvola, kao i načinu realizacije dozvoljenih radnji nad divljim pticama, organ uprave sačinjava godišnji izvještaj i dostavlja ga Evropskoj komisiji.

Zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva

Član 89

Divlje vrste biljaka, životinja i gljiva koje su ugrožene ili mogu postati ugrožene, rijetke i endemične i koje imaju poseban značaj sa genetičkog, ekološkog, ekosistemskog, naučnog, zdravstvenog i ekonomskog aspekta su zaštićene divlje vrste.

Zaštićenom divljom vrstom biljaka, životinja i gljiva može se utvrditi:

- divlja vrsta kojoj prijeti izumiranje na području Crne Gore i pripada kategoriji krajnje ugrožene i ugrožene vrste;
- iščezla vrsta u Crnoj Gori koja je vraćena programom reintrodukcije;
- usko rasprostranjena vrsta (endem i relik);
- divlja vrsta zaštićena na osnovu zaključenog međunarodnog ugovora;
- divlja vrsta koja je osjetljiva, odnosno ranjiva, rijetka ili endemična;

- divlja vrsta koja nije ugrožena, ali je radi njenog izgleda moguće zamijeniti sa ugroženom divljom vrstom.

Kao zaštićena divlja vrsta biljaka, životinja i gljiva može se utvrditi i ugrožena autohtona odomaćena biljna sorta i životinjska pasmina određene vrste, koja se razvila kao posljedica tradicionalnog uzgoja i čini dio prirodne i etno-kulturne baštine.

Zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva štite se na način kojim se postiže ili održava njihov povoljan status očuvanosti.

Status očuvanosti zaštićenih vrsta smatra se povoljnim kad:

- je brojnost populacije vrste stabilna i dugoročno održiva;
- se prirodno stanište vrste ne smanjuje niti će se smanjiti u bliskoj budućnosti;
- postoji i ubuduće će postojati dovoljno veliko stanište za održavanje populacija na dugoročnoj osnovi.

Listu zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva utvrđuje Ministarstvo, na osnovu procjene ugroženosti pojedinih vrsta i obaveza iz potvrđenih međunarodnih ugovora, kao i na osnovu nacionalnih i međunarodnih crvenih lista i druge stručne dokumentacije, na predlog organa uprave i uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poljoprivredu, šumarstvo i divljač.

Lista iz stava 6 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Crvene liste divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 90

Crvene liste divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva utvrđuje organ uprave na osnovu međunarodnih crvenih lista i naučnih podataka prema stepenu ugroženosti, rasprostranjenosti, brojnosti populacije i drugim karakteristikama pojedinačnih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva.

Na osnovu crvenih lista iz stava 1 ovog člana organ uprave može izraditi crvenu knjigu, koja sadrži i mjere zaštite i mjere za poboljšanje statusa ugroženih vrsta, način postupanja i područje rasprostranjenosti zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i mjere zaštite njihovih staništa.

Zaštita i očuvanje zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Član 91

Zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva čine:

- primjerci samoniklih biljaka, gljiva i slobodnoživećih životinja i njihovi uzgojeni primjerci;
- njihovi razvojni oblici (jaja, sjemenke, plodovi i micelije);
- njihovi djelovi i derivati;
- od njih dobijeni lako prepoznatljivi proizvodi.

Zabranjeno je istrebljivanje zaštićene autohtone divlje vrste biljaka, životinja i gljiva.

Zabranjeno je branje, sakupljanje, korišćenje, uništavanje zaštićenih divljih vrsta biljaka, uznemiravanje, hvatanje, odstrjel, ozljeđivanje zaštićenih divljih vrsta životinja, smanjivanje brojnosti populacije zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (uklanjanje i ubijanje), uništavanje ili ugrožavanje njihovih staništa ili mijenjanje njihovih životnih uslova.

Zabranjeno je zaštićene divlje vrste životinja:

- 1) hvatati, držati, posjedovati, odnosno ubijati, uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, migracije i hibernacije;

- 2) uzgajati i stavljati u promet, pribavljati na drugi način i preparirati;
- 3) oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, kao i područja njihovog razmnožavanja ili odmaranja;
- 4) uništavati ili uzimati jaja iz prirode;
- 5) držati ukoliko je njihov lov i hvatanje zabranjen;
- 6) kupovati, prodavati, transportovati zbog prodaje, držati zbog prodaje i nuditi na prodaju žive ili mrtve primjerke i bilo koji njihov prepoznatljivi dio ili derivat;
- 7) koristiti na način ili putem metoda koji se koriste za sveobuhvatno ili neselektivno hvatanje ili ubijanje ili koje izazivaju lokalno nestajanje vrsta.

Zabranjeno je zaštićene divlje vrste biljaka i gljiva:

- namjerno brati, sakupljati, posjedovati, sjeći, iskorjenjivati, uništavati u njihovom prirodnom okruženju u prirodi;
- kupovati, prodavati ili razmjenjivati i nuditi na prodaju ili razmjenu primjeraka tih vrsta uzetih iz prirode.

Izuzeci (derogacije) u odnosu na zaštićene divlje vrste

Član 92

Radnje iz člana 91 st. 4 i 5 ovog zakona, mogu se vršiti ukoliko ne postoji nijedno drugo zadovoljavajuće rješenje i ukoliko radnje ne nanose štetu održavanju populacija zaštićenih vrsta na nivou povoljnog statusa zaštite na njihovom prirodnom području, samo na osnovu dozvole organa uprave i to radi:

- zaštite divlje faune i flore i zaštite prirodnih staništa;
- sprječavanja ozbiljnih oštećenja, naročito usjeva, stoke, šuma, riba, voda i drugih tipova dobara;
- zaštite javnog zdravlja i bezbjednosti ili iz drugih imperativnih razloga važnijeg javnog interesa, uključujući razloge socijalne ili ekonomske prirode i razloge od primarnog značaja za životnu sredinu;
- istraživanja i obrazovanja, repopulacije za ponovno uvođenje u prirodu tih vrsta i za uzgajanje koje je neophodno u ove svrhe, uključujući i vještačko razmnožavanje biljaka;
- zadržavanja određenih primjeraka zaštićenih vrsta pod strogo kontrolisanim uslovima, na selektivnoj osnovi i u ograničenoj mjeri, uzimanja ili u ograničenom broju.

Dozvola iz stava 1 ovog člana, izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- način, sredstva ili metode koje će se koristiti u izvršenju radnje;
- podatke o lokaciji na kojoj će se vršiti radnje;
- vrste koje su predmet radnje,
- svrhe i razloge sprovođenja radnji i vremensko trajanje vršenja radnji.

O realizaciji dozvola iz stava 1 ovog člana, sredstvima, metodama, lokacijama, razlozima sprovođenja i izdavanja dozvola, kao i načinu realizacije dozvoljenih radnji nad zaštićenim vrstama organ uprave sačinjava dvogodišnji izvještaj o izdatim dozvolama iz stava 1 ovog člana i dostavlja ga Evropskoj komisiji.

Držanje zaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva

Član 93

Pojedini primjerci zaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva mogu se držati u zatočeništvu, uzgajati i stavljati u promet, odnosno prodavati i kupovati samo uz dozvolu organa uprave, pod uslovom da se radi o primjercima:

- 1) koji su uvezeni u Crnu Goru u skladu sa zakonom i imaju vlasnika;
- 2) odgajenim na farmama, plantažama, centrima za razmnožavanje;
- 3) za koje vlasnik ima dokaz o zakonitom sticanju, odnosno porijeklu primjeraka.

Pod dokazom o zakonitom sticanju, odnosno porijeklu iz stava 1 ovog člana smatra se potvrda, uvjerenje, sertifikat, uvozna ili izvozna dozvola i/ili mišljenje stručne ili naučne organizacije o porijeklu vrsta.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- lokalitet na kome se planira unošenje vrste;
- narodni i stručni naziv vrste koje će se držati u zatočeništvu, odnosno uzgajati ili stavljati u promet;
- način držanja u zatočeništvu, odnosno način uzgajanja ili stavljanja u promet.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, organ uprave može dozvoliti držanje u zatočeništvu, uzgajanje i promet zaštićenih divljih vrsta životinja, ako se radi o zaplijenjenim ili oduzetim primjercima i ako to nije u suprotnosti sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Primjerci zaštićenih divljih vrsta životinja iz st. 1 i 4 ovoga člana moraju biti obilježeni u skladu sa članom 82 ovog zakona.

Lice koje nađe uginuli, odnosno bolesni ili povrijeđeni primjerak zaštićene divlje životinje dužno je da odmah o tome obavijesti organ uprave.

Organ uprave može licu iz stava 6 ovog člana, ako posjeduje odgovarajuće znanje i uslove, dozvoliti držanje bolesne ili povrijeđene životinje u zatočeništvu, radi liječenja i oporavka.

Promet zaštićenim divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva

Član 94

Promet pojedinih zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata koje su zaštićene u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, može se vršiti na osnovu dozvole organa uprave po prethodno pribavljenom mišljenju Instituta, ukoliko se vrši unos divljih vrsta sa mora, u skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Dozvola iz stava 1 ovoga člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji naročito sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- svrhu prometa;
- vremenski period realizacije radnji.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana prilaže se sljedeća dokumentacija:

- dokaz da je pravo raspolaganja jedinkom divlje vrste biljke, životinje i gljive stečeno u skladu sa zakonom ili se radi o uzgojenom primjerku;
- dokaz o obilježavanju životinja;
- dozvola o izvozu nadležnog organa zemlje izvoza, u slučaju uvoza.

Dozvola iz stava 1 ovoga člana izdaje se samo ako organ uprave utvrdi da promet koji se odobrava ne ugrožava divlje populacije biljaka, životinja ili gljiva.

Izdate dozvole se upisuju u registar koji vodi organ uprave.

Tranzit zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja ili gljiva preko teritorije Crne Gore može se vršiti na osnovu dozvole o izvozu, odnosno uvozu izdate od nadležnog organa zemlje izvoza, odnosno zemlje uvoza.

Pri prometu i tranzitu žive životinje se moraju prevoziti i čuvati na način kojim se obezbjeđuje sigurnost životinja od povređivanja, oštećenja zdravlja ili nehumanog postupanja.

Bliže uslove za promet, tranzit, trgovinu, uzgoj i način postupanja sa životinjama prilikom transporta, vrste za koje se izdaje dozvola iz stava 1 ovog člana, vrste za koje je uvoz odnosno izvoz zabranjen, ograničen ili obustavljen, obrasci dozvola, sadržaj i način podnošenja obavještenja o uvozu i zahtjeva za izdavanje dozvole, način zbrinjavanja oduzetih vrsta, način obilježavanja divljih vrsta životinja i pošiljki sa gljivama ili biljkama, sadržinu i način vođenja registra izdatih dozvola propisuje Ministarstvo.

Prijava prometa

Član 95

Promet zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata obavezno se prijavljuje na graničnom prelazu organu uprave nadležnom za poslove carina, u skladu sa carinskim zakonom.

Promet iz stava 1 ovog člana vrši se preko graničnih prelaza na kojima postoji organizovana veterinarska i fitosanitarna kontrola.

Organ uprave nadležan za poslove carine je dužan da prijavljenu pošiljku iz stava 1 ovog člana pregleda i ovjeri dozvolu iz člana 94 ovog zakona i da ovjerenu kopiju dozvole dostavi organu uprave.

Obaveze organa uprave nadležnog za poslove carine

Član 96

Ako organ uprave nadležan za poslove carina prilikom uvoza, izvoza, unosa, iznosa, ili tranzita ne može da odredi da li biljke, životinje ili gljive pripadaju vrsti čiji uvoz ili izvoz podliježe zabranama ili ograničenjima, može ih privremeno oduzeti i:

- 1) o trošku carinskog obveznika primaoca/uvoznika, odnosno pošiljaoca/izvoznika robe (u daljem tekstu: carinskog obveznika), sam čuvati ili dati nekome na čuvanje do utvrđivanja statusa vrste čiji uvoz, izvoz, ponovni izvoz ili tranzit podliježe ograničenjima;
- 2) predati na čuvanje carinskom obvezniku do okončanja postupka, ali uz zabranu raspolaganja.

Organ uprave nadležan za poslove carina može zahtijevati od carinskog obveznika izjavu da predmetna vrsta nije zaštićena.

Organ uprave nadležan za poslove carina će privremeno oduzeti primjerak biljke, životinje ili gljive za koji u postupku carinske kontrole utvrdi da se uvozi, izvozi, unosi ili iznosi ili da je u tranzitu bez dozvole ili drugih dokumenata, do okončanja postupka.

O privremeno oduzetim vrstama iz st. 1 i 3 ovog člana, organ uprave nadležan za poslove carina izdaje potvrdu.

Privremeno oduzete vrste biljaka, životinja ili gljiva predaju se na čuvanje ovlašćenom pravnom ili fizičkom licu, koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra ili carinskom obvezniku sa zabranom prava raspolaganja.

Ako se propisana dozvola ili drugi dokumenti ne dostave u roku od mjesec dana nakon privremenog zadržavanja ili u produženom roku koji može iznositi najduže dva mjeseca, organ uprave nadležan za poslove carina donosi rješenje o oduzimanju.

U slučajevima iz st. 2 do 6 ovog člana, organ uprave nadležan za poslove carina dužan je da odmah obavijesti organ uprave, radi evidencije i donošenja odluke o zbrinjavanju oduzete vrste.

Kada se vrste zaplijene ili oduzmu, troškove (troškovi hrane, smještaja, prevoza, vraćanja i drugo) snosi carinski obveznik.

Bliže uslove iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

IX. OČUVANJE GENETSKE RAZNOVRSNOSTI

Osnivanje banke gena

Član 97

Radi očuvanja genetske raznovrsnosti divljih biljaka, životinja i gljiva osniva se banka gena.

Uzimanje genetskog materijala iz prirode radi korišćenja ne smije ugrožavati opstanak ekosistema ili populaciju divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva u njihovim staništima.

Pristup izvorima genetskog materijala

Član 98

Genetski materijal iz prirode može se koristiti u skladu sa ovim zakonom.

Na genetskom materijalu koji je stvoren od genetičkog materijala divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva ne može se steći svojina.

Banka gena

Član 99

U bankama gena čuva se biološki materijal nadzirane ili uzgajane populacije ili djelovi biljaka, životinja i gljiva, sjeme, spore, polne ćelije i drugi biološki materijali, koji se koriste radi očuvanja vrsta, odnosno njihovog genetskog fonda i potencijala.

Banku gena iz stava 1 ovog člana može da osnuje pravno ili fizičko lice, koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra, na osnovu dozvole organa uprave.

Ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Dozvola iz stava 2 ovog člana izdaje se na zahtjev pravnog ili fizičkog lica.

Zahtjev iz stava 4 ovog člana sadrži:

- podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
- podatke o količini materijala koji će se sakupljati;
- lokalitet na kojem će se vršiti istraživanje ili sakupljanje.

Uz zahtjev se prilaže:

- dozvola za naučna i obrazovna istraživanja iz člana 74 ovog zakona;
- dokaz o ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana;
- drugi dokazi od značaja za dobijanje dozvole.

Bliže uslove iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo, uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove šumarstva.

X. PRAĆENJE STANJA PRIRODE

Praćenje stanja očuvanosti prirode

Član 100

Stanje očuvanosti prirode prati se na osnovu petogodišnjeg plana monitoringa (u daljem tekstu: plan monitoringa) koji donosi Vlada.

Plan monitoringa sprovodi se na osnovu godišnjeg programa monitoringa koji donosi Vlada do 31. decembra tekuće godine za narednu godinu.

Plan monitoringa i program iz stava 2 ovog člana naročito sadrže:

- način praćenja i ocjene statusa divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva uključujući ptice, njihova staništa i stanišne tipove,
- način praćenja stanja zaštićenih područja.

Monitoring sprovodi organ uprave.

Za pojedine poslove iz programa monitoringa organ uprave može angažovati pravna i fizička lica koja ispunjavaju uslove u pogledu kadra i opreme.

Lokalna uprava može pratiti stanje očuvanosti prirode na svojoj teritoriji o svom trošku.

Sredstva za sprovođenje plana monitoringa i godišnjeg programa monitoringa obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore.

Bliži sadržaj plana monitoringa i godišnjeg programa monitoringa i uslove iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izvještavanje

Član 101

Godišnji izvještaj o sprovođenju plana monitoringa i godišnjeg programa monitoringa sačinjava organ uprave na osnovu podataka prikupljenih sprovođenjem tog plana i programa.

Godišnji izvještaj iz stava 1 ovog člana naročito sadrži podatke o stanju prirode, rezultate praćenja stanja vrsta, stanišnih tipova i ptica, predlog mjera za očuvanje koje treba preduzeti za održavanje ili ponovno uspostavljanje povoljnog statusa vrsta i površina staništa za sve vrste koje su bile predmet monitoringa.

Godišnji izvještaj iz stava 1 ovog člana sastavni je dio informacije o stanju životne sredine.

Informaciju o stanju prirode mogu sačinjavati organi lokalne uprave i upravljači zaštićenih prirodnih dobara.

Informacija iz stava 4 ovog člana dostavlja se organu uprave.

Organ uprave na osnovu podataka prikupljenih sprovođenjem plana monitoringa i godišnjeg programa monitoringa sačinjava svake šeste godine izvještaj o stanju prirode koji obuhvata informacije o stanju očuvanosti vrsta, stanišnih tipova i ptica kao i mjere za očuvanje, održavanje ili ponovno uspostavljanje povoljnog statusa vrsta i površina staništa za sve vrste koje su bile predmet monitoringa i dostavlja ga Evropskoj komisiji.

XI. PRISTUP INFORMACIJAMA I PROMOVISANJE ZAŠTITE PRIRODE

Dostavljanje podataka o stanju prirode

Član 102

Ministarstvo, organ uprave, nadležni organi lokalne uprave i upravljači dužni su da na zahtjev zainteresovanih pravnih i fizičkih lica, dostavljaju podatke o stanju i zaštiti prirode, osim podataka koji se smatraju tajnim u skladu sa zakonom.

Podaci iz stava 1 ovog člana dostavljaju se podnosiocu zahtjeva u skladu sa zakonom.

Dan zaštite prirode

Član 103

Dan zaštite prirode obilježava se svake godine 22. maja na Međunarodni dan biodiverziteta.

Na dan zaštite prirode mogu se organizovati vaspitne, obrazovne, rekreativne, stručne i druge aktivnosti kojima se na primjeren način podstiče i unaprjeđuje zaštita prirode.

XII. FINANSIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Obezbjedenje sredstava za zaštitu prirode

Član 104

Sredstva za zaštitu prirode obezbjeđuju se:

1) iz budžeta Crne Gore za:

- zaštitu zaštićenih prirodnih dobara koje proglašava Skupština i Vlada;
- sprovođenje mjera utvrđenih planom upravljanja koji donosi Vlada i Ministarstvo;
- isplatu naknade štete nanijete od strane zaštićenih divljih vrsta životinja;
- isplatu naknade vlasnicima nepokretnosti za ograničenja svojinskih prava u zaštićenim prirodnim dobrima koje proglašava Skupština i Vlada;
- druge namjene utvrđene ovim zakonom;

2) iz budžeta jedinice lokalne samouprave za:

- zaštitu prirodnih dobara koje proglašava jedinica lokalne samouprave;
- sprovođenje mjera zaštite utvrđenih planom upravljanja koji donosi nadležni organ lokalne samouprave;
- isplatu naknade vlasnicima nepokretnosti za ograničenja svojinskih prava u zaštićenim prirodnim dobrima koje proglašava jedinica lokalne samouprave;
- druge namjene utvrđene ovim zakonom.

XIII. ČUVANJE ZAŠTIĆENIH PRIRODNIH DOBARA

Služba zaštite

Član 105

Upravljač je dužan da organizuje službu zaštite radi čuvanja zaštićenog prirodnog dobra.

Službu zaštite vrše čuvari zaštićenog prirodnog dobra (u daljem tekstu: zaštitari), koji ispunjavaju uslove utvrđene zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine.

Zaštitar je dužan da vrši dužnost u službenom odijelu, ima identifikacionu oznaku i može nositi oružje, u skladu sa zakonom.

Identifikacionu oznaku iz stava 3 ovog člana izdaje organ uprave nadležan za poslove policije u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine.

Prava i dužnosti zaštitara

Član 106

Kada zaštitar, u vršenju službe, ustanovi da je učinjena povreda pravila unutrašnjeg reda i kršenja režima zaštite ovlašćen je i dužan da:

- legitimise lice koje zatekne u zaštićenom prirodnom dobru;
- daje upozorenja ili izdaje naređenja u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- izvrši pregled lica, svih vrsta vozila, plovila, stvari i tovara;
- zadrži lice zatečeno u izvršenju krivičnog djela u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- obezbijedi mjesto događaja u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- privremeno oduzme predmete kojima je izvršen prekršaj ili krivično djelo i predmete koji su nastali ili pribavljeni izvršenjem takvog djela i da predmete preda upravljaču zaštićenog prirodnog dobra radi čuvanja;
- odmah obavijesti organ uprave nadležan za poslove inspekcijskog nadzora;
- lice bez ličnih isprava, zatečeno u vršenju prekršaja ili krivičnog djela, odmah preda ili obavijesti nadležni organ za poslove policije;
- zatraži uspostavljanje prethodnog stanja, odnosno naredi mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica;
- sarađuje sa vlasnicima i korisnicima prava na nekretninama u zaštićenom prirodnom dobru u cilju zaštite prirode;
- pruža pomoć posjetiocima zaštićenog prirodnog dobra i lokalnom stanovništvu.

U vršenju službe zaštitar je dužan da pokaže identifikacionu oznaku.

Zaštitar je dužan da licu od kojeg je naplatio novčanu kaznu ili oduzeo sredstva i druge predmete izda odgovarajuću potvrdu.

Zaštitar mora da ispunjava uslove i ima dozvolu za vršenje poslova zaštite u skladu sa posebnim zakonom kojim uređuje zaštita lica i imovine.

XIV. NADZOR

Upravni nadzor

Član 107

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo i nadležni organi lokalne uprave, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Nadzor nad radom upravljača vrši Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspekcijske poslove preko ekološke inspekcije, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Prava i dužnosti ekološkog inspektora

Član 108

U vršenju poslova inspekcijskog nadzora ekološki inspektor kontroliše naročito:

- korišćenje i upotrebu zaštićenih prirodnih dobara i drugih djelova prirode;
- da li se sprovode smjernice i uslove zaštite prirode koje su definisane strateškim i planskim dokumentima i programima;
- da li se zaštićena područja koriste u skladu sa studijom zaštite odnosno prostornim planom posebne namjene, planom upravljanja zaštićenog područja i na osnovu dozvola u skladu sa ovim zakonom;

- da li se radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima obavljaju na propisan način;
- sprovođenje neposredne zaštite, očuvanja i korišćenja zaštićenih prirodnih dobara odnosno zaštićenih područja i/ili područja ekološke mreže;
- sprovođenje mjera definisanih u studiji, za područja ekološke mreže;
- da li se pristupilo donošenju plana ili programa odnosno realizaciji projekta, koji se odnose na područja ekološke mreže, bez saglasnosti na studiju;
- sprovođenje kompenzatornih mjera definisanih u postupku utvrđivanja preovladavajućeg javnog interesa;
- da li upravljač zaštićenog područja/ili područja ekološke mreže izvršava obaveze ustanovljene ovim zakonom i aktom o zaštiti;
- da li se radnje i aktivnosti u speleološkom objektu obavljaju uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li su naučne i stručne institucije i ustanove koje se bave istraživanjima speleoloških objekata i speleološke organizacije organu uprave dostavile podatke o rezultatima istraživanja, u propisanom roku;
- da li se korišćenje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit i dr) obavljaju u skladu sa dozvolom organa uprave;
- da li se branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja vrši u skladu sa dozvolom organa uprave;
- da li se naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže i na zaštićenim vrstama, obavljaju uz dozvolu organa uprave i u skladu sa izdatom dozvolom;
- da li se prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja unutar teritorije Crne Gore vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se držanje divlje vrsta životinja u zatočeništvu radi prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima, bazenima ili kavezima, vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se obilježavanje divljih vrsta ptica vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa izdatim dozvolama;
- da li se oduzete vrste biljaka, životinja ili gljiva čuvaju na propisan način;
- da li nosilac dozvole za držanje divlje vrste životinje u zatočeništvu obavještava organ uprave o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole;
- da li se uzgoj divljih vrsta životinja vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se postupanje sa pticama vrši u skladu sa zakonom i na osnovu dozvole organa uprave;
- da li se postupanje sa divljim vrstama biljaka, životinja ili gljiva vrši u skladu sa zakonom i na osnovu dozvole organa uprave;
- da li se zaštićene divlje vrste životinja, biljaka i gljiva drže u zatočeništvu, uzgajaju i stavljaju u promet, odnosno prodaju i kupuju uz dozvolu organa uprave.

Ovlašćenja ekološkog inspektora

Član 109

U vršenju inspekcijskog nadzora ekološki inspektor je obavezan da, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzme sljedeće upravne mjere i radnje:

- zabrani korišćenje i upotrebu zaštićenih prirodnih dobara i drugih djelova prirode bez dozvole ili protivno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani vršenje radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima bez dozvole organa uprave;
- naredi pribavljanje saglasnosti na studiju;
- naredi sprovođenje mjera definisanih u studiji za područja ekološke mreže;
- naredi sprovođenje kompenzatornih mjera definisanih u postupku utvrđivanja preovladavajućeg javnog interesa;
- naredi sprovođenje planova upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže u dijelu koji se odnosi na mjere i uslove zaštite prirode definisane planovima upravljanja;
- naredi upravljaču zaštićenog područja/ili područja ekološke mreže izvršenje obaveza ustanovljenih ovim zakonom i aktom o zaštiti;
- zabrani obavljanje radnji i aktivnosti u speleološkom objektu ako se obavljaju bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi naučnim i stručnim institucijama i ustanovama koje se bave istraživanjima speleoloških objekata i speleološke organizacije dostavljanje podataka o rezultatima istraživanja organu uprave;
- naredi naučnim i stručnim institucijama i ustanovama koje obavljaju istraživanja speleoloških objekata i speleološke organizacije da dostave obavještenje o tačnom datumu istraživanja prije početka istraživanja;
- zabrani korišćenje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit i dr) bez dozvole organa uprave;
- naredi nosiocu dozvole da dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju za geološke i paleontološke objekte, sa podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite;
- zabrani branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja bez dozvole organa uprave;
- zabrani naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže i na zaštićenim vrstama, ukoliko se obavljaju bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi pravnom ili fizičkom licu koje obavlja naučna i obrazovna istraživanja da dostavi podatke o rezultatima istraživanja nadležnim organima;
- zabrani prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja unutar teritorije Crne Gore ukoliko se vrši bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani obilježavanje divljih vrsta ptica ako se vrši bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi da se oduzete vrste biljaka, životinja ili gljiva čuvaju na propisan način;
- naredi oduzimanje divlje vrste životinje i predaju na čuvanje ovlašćenom pravnom licu ukoliko se drži bez dozvole organa uprave;

- naredi da nosilac dozvole za držanje divlje vrste životinje u zatočeništvu, obavijesti organ uprave o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole;
- zabrani uzgoj divljih vrsta životinja ako se isto vrši bez dozvole organa uprave;
- zabrani promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva ako se vrši bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani izvršenje radnji suprotno odredbama ovog zakona, u cilju zaštite divljih vrsta ptica ukoliko se vrše bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani izvršenje radnji suprotno odredbama ovog zakona, u cilju zaštite divljih vrsta vrsta biljaka, životinja ili gljiva, ukoliko se vrše bez dozvole organa uprave ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani držanje u zatočeništvu, uzgajanje i stavljanje u promet, odnosno prodaju i kupovinu zaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva, bez dozvole organa uprave;
- zabrani promet pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, bez dozvole organa uprave;
- zabrani promet zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata;
- zabrani izvoz zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata, bez dozvole organa uprave;
- zabrani unošenje i reeksport alohtonih vrsta bez dozvole organa uprave;
- zabrani ponovno unošenje autohtonih vrsta vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme, bez dozvole organa uprave.

Prava i obaveze carinskog organa

Član 110

U vršenju poslova carinski organ je obavezan da kontroliše da li se uz dozvolu organa uprave vrši:

- promet pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata;
- izvoz zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata;
- unošenje i reeksport alohtonih vrsta;
- ponovno unošenje autohtonih vrsta vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme.

XV. KAZNE NE ODREDBE

Prekršajne odredbe

Član 111

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne pribavi akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode od organa uprave prije početka izrade dokumenata iz člana 18 stava 1 ovog zakona (član 18 stav 2);
- 2) vrši posjećivanje strogog rezervata prirode u cilju obrazovanja, istraživanja i praćenja stanja prirode bez odobrenja upravljača i prethodno pribavljenog mišljenja organa uprave (član 21 stav 3);

- 3) vrši radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima, koje ne podliježu procjeni uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim propisima, ocjeni prihvatljivosti i koje nijesu utvrđene planom upravljanja, bez dozvole organa uprave (član 40 stav 1);
- 4) ne podnese organu uprave zahtjev za davanje saglasnosti na studiju o ocjeni prihvatljivosti za planove i programe za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu, odnosno za projekte za koje se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu (član 48 stav 1);
- 5) pristupi donošenju plana ili programa odnosno realizaciji projekta koji se odnosi na područje ekološke mreže, bez saglasnosti organa uprave odnosno organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine na studiju (član 51 stav 4);
- 6) ne sprovede kompenzatorne mjere iz člana 53 stav 2 ovog zakona prije realizacije plana i programa odnosno projekta za koje se utvrdi preovladavajući javni interes (član 53 st. 1 i 2);
- 7) ne donese godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 1 i stav 2);
- 8) ne obezbijedi službu zaštite, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 2 i stav 2);
- 9) ne donese finansijski plan zaštite i razvoja područja, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 3 i stav 2);
- 10) ne donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 4 i stav 2);
- 11) ne obezbijedi sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite (član 56 stav 1 alineja 5);
- 12) ne čuva, ne unaprjeđuje i ne promoviše zaštićeno područje i/ili područja ekološke mreže (član 56 stav 1 alineja 6);
- 13) ne obilježi zaštićeno područje i/ili područje ekološke mreže (član 56 stav 1 alineja 7);
- 14) ne osigura nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže (član 56 stav 1 alineja 8);
- 15) ne prati stanje u zaštićenom području i/ili području ekološke mreže i ne dostavlja podatke organu uprave (član 56 stav 1 alineja 9);
- 16) ne dostavi godišnji izvještaj Ministarstvu odnosno nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji plana upravljanja, odnosno godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama, finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera, osim ako se radi o upravljaču pojedinačne zaštićene divlje vrste biljaka koje su proglašene za zaštićeno prirodno dobro (član 56 stav 1 alineja 10 i stav 2);
- 17) ne preduzme mjere i radnje za sprječavanje nastanka štete iz člana 64 stav 2 ovog zakona, koju mogu da pričine zaštićene divlje vrste životinja (član 64 stav 1);
- 18) u speleološkim objektima i njihovoj okolini zagađuje vodotoke i izvore ispuštanjem i unošenjem otrovnih materija i/ili odlaže uginule životinje i/ili odlaže čvrsti otpad i/ili uništava, oštećuje i odnosi djelove pećinskog nakita, pećinskih sedimenata i fosilnih ostataka i/ili uništava i odnosi primjerke faune i flore i narušava njihove stanišne uslove i/ili uznemirava faunu, posebno slijepe miševе i/ili izvodi građevinske radove koji

mogu prouzrokovati značajne nepovoljne i trajne promjene geomorfoloških i hidroloških obilježja i/ili kopa i buši, osim u cilju istraživanja i zaštite objekta i/ili proizvodi buku preko 45 Leq (dBA) i/ili pali vatru ili koristiti druge materije čijim sagorijevanjem nastaje dim (član 69 stav 1);

- 19) bez dozvole organa uprave u speleološkom objektu vrši: organizovano posjećivanje, korišćenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovog dijela i/ili otvaranje ili zatvaranje ulaza, odnosno izlaza speleološkog objekta postavljanjem vrata sa rešetkama na ulazu pri čemu razmak između rešetki nije dovoljan za neometano kretanje slijepih miševa i ptica i/ili izgradnju, obnovu ili sanaciju podzemnog objekta i/ili obavljanje naučnih i stručnih istraživanja i/ili ronjenje i/ili snimanje filmova ili fotografisanje i/ili radnje koje utiču na primarne osobine, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju (član 69 st. 2 i 3);
- 20) ne dostavi organu uprave podatke o rezultatima naučnih i stručnih istraživanja, u roku od tri mjeseca od dana završetka istraživanja (član 69 stav 7);
- 21) ne obavijesti organ uprave o datumu početka istraživanja (član 69 stav 8);
- 22) ne omogućiti pristup i razgledavanje speleološkog objekta u skladu sa dozvolom organa uprave (član 69 stav 9);
- 23) ugrozi ili oštetiti speleološki objekat, zatrpava ulaz ili spriječi njegovo korišćenje (član 69 stav 10);
- 24) ne vrati geološki i paleontološki objekat u Crnu Goru, u roku od šest mjeseci od završetka istraživanja i/ili ne dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju sa podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite Ministarstvu, organu uprave, organu uprave nadležnom za inspeksijske poslove i pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala, najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja (član 72 st. 4 i 5);
- 25) bere, sakuplja i koristi divlje biljke i gljive u komercijalne svrhe, bez dozvole organa uprave (član 73 stav 5);
- 26) uz zahtjev za branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja ne dostavi spisak fizičkih lica koja će u ime i za račun tog pravnog lica obavljati radnje iz člana 73 stav 5 (član 73 stav 6);
- 27) vrši uvoz, izvoz i tranzit divljih biljaka, životinja i gljiva bez dozvole organa uprave (član 73 stav 7);
- 28) vrši naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i na zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva, bez dozvole organa uprave (član 74 stav 1);
- 29) ne obavijesti organ uprave o tačnom datumu početka istraživanja koja vrši na osnovu dozvole za naučna i obrazovna istraživanja (član 74 stav 5);
- 30) ne dostavi organu uprave podatke o rezultatima naučnog i obrazovnog istraživanja, u roku od mjesec dana od dana dobijanja rezultata istraživanja (član 74 stav 6);
- 31) ne vrati u Crnu Goru pokretna zaštićena prirodna dobra i njihove djelove, najkasnije tri mjeseca nakon završetka istraživanja (član 74 stav 8);
- 32) ne dostavi holotip pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala, ukoliko se prilikom istraživanja iz člana 74 stav 5 ovog zakona utvrdi postojanje nove vrste za nauku (član 74 stav 9);

- 33) unosi alohtone vrste u ekosisteme u kojima prirodno nijesu nastanjene, bez dozvole organa uprave (član 77 st. 1 i 2);
- 34) ponovno unosi nestale autohtone divlje vrste biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme, bez dozvole organa uprave (član 79 stav 1);
- 35) prenosi žive primjerke divljih vrsta životinja unutar Crne Gore bez dozvole organa uprave (član 80 stav 1);
- 36) bez dozvole organa uprave drži divlje vrste životinja u zatočeništvu radi prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima, bazenima ili kavezima (član 81 stav 1);
- 37) pribavi jedinku divlje vrste životinje, s namjerom njenog držanja u zatočeništvu, a ne podnese zahtjev za izdavanje dozvole i o tome ne obavijesti organ uprave, inspekciju nadležnu za zaštitu prirode i veterinarsku inspekciju o namjeri držanja jedinke divlje vrste životinja u zatočeništvu, u roku od 30 dana pribavljanja jedinke divlje vrste životinje (član 81 stav 4);
- 38) vrši obilježavanje divljih vrsta ptica nožnim prstenovima, krilnim markerima i satelitskim odašiljačima bez dozvole organa uprave (član 82 st. 4 i 5);
- 39) bez odlaganja ne obavijesti organ uprave o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole, a posebno ako se radi o uginuću primjerka životinjske vrste i/ili uništenju primjerka životinjske vrste i/ili bijegu primjerka životinjske vrste (član 84);
- 40) uzgaja divlje vrste životinja u zatočeništvu bez dozvole organa uprave (član 85 stav 1);
- 41) u skladu sa uslovima datim u dozvoli ne brine da divlja vrsta životinje ne pobjegne iz zatočeništva (član 85 st. 1 i 3);
- 42) ne gradi stubove i tehničke komponente srednjenaponskih i visokonaponskih vodova na način da se ptice zaštite od strujnog udara i mehaničkog povređivanja (član 87 stav 7);
- 43) vrši radnje iz člana 91 st. 4 i 5 ovog zakona, suprotno uslovima iz člana 92 stav 1 ovog zakona i bez dozvole organa uprave (član 92 stav 1);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 1, 5 i 6 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu državne uprave i organu lokalne samouprave novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 2, tač. 17 do 19, tač. 22 do 25, tač. 27 do 37, tač. 39 do 41 i 43 ovog člana, kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 250 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 2 do 19, tač. 22 do 43 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 12.000 eura.

XVI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonski akti

Član 112

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o zaštiti prirode („Službeni list CG”, br. 51/08 i 62/13).

Rok za određivanje područja ekološke mreže i liste ptica

Član 113

Područja ekološke mreže iz člana 43 ovog zakona i lista iz člana 87 stav 4 ovog zakona utvrdiće se najkasnije do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Određivanje upravljača zaštićenog područja i revizija

Član 114

Za zaštićena područja koja su proglašena zaštićenim do stupanja na snagu ovog zakona, a za koje aktom o proglašavanju nije određen upravljač, nadležni organi iz člana 34 ovog zakona odrediće upravljača u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postupak revizije zaštićenih područja u skladu sa članom 35 stav 5 ovog zakona pokrenuće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Upis zaštićenih područja

Član 115

Zaštićena područja koja su do stupanja na snagu ovog zakona upisana u registar kao:

- regionalni park upisaće se kao park prirode;
- botaničko-hortikulturni objekat, pojedinačne biljne i životinjske vrste, rezervat prirodnog predjela, hortikulturni objekat, istorijski spomenik upisaće se kao spomenik prirode;
- specijalni ihtiološki rezervat i specijalni rezervat prirode upisaće se kao posebni rezervat prirode;
- ornitološki rezervat upisaće se kao strogi rezervat prirode;
- posebni prirodni predio upisaće se kao predio izuzetnih odlika.

Uspostavljanje katastra

Član 116

Katastar iz člana 68 ovog zakona uspostaviće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Tehničke mjere za zaštitu divljih ptica od strujnog udara

Član 117

Pravna lica koja vrše poslove prenosa i distribucije električne energije dužna su da na stubovima i tehničkim komponentama srednje naponskih i visoko naponskih vodova postave zaštitu radi zaštite ptica od strujnog udara, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Započeti postupci

Član 118

Postupci koji su započeti do stupanja na snagu ovog zakona, okončaću se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Početak primjene

Član 119

Odredbe člana 44 stav 2, člana 52 stav 9, člana 53 stav 4, člana 88 stav 3, člana 92 stav 3 i člana 101 stav 6 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 120

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list CG", br. 51/08 i 62/13).

Stupanje na snagu

Član 121

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

IZVJEŠTAJ
O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O TEKSTU
NACRTA ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, je u skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona ("Sl. list CG", br. 12/12), dana 30. jula 2015. godine obavijestilo zainteresovanu javnost da je pokrenulo postupak javne rasprave za Nacrt zakona o zaštiti prirode.

Tekst Nacrta zakona je bio postavljen na web stranicama Ministarstva održivog razvoja i turizma, Portalu e-Uprave i Arhus centara. Takođe, o početku javne rasprave javnost je obaviještena i putem dnevnog lista „Pobjeda“. Ministarstvo je ovim objavljivanjem uputilo poziv građanima, stručnim i naučnim institucijama, državnim organima, strukovnim udruženjima, nevladinim organizacijama, medijima i drugim zainteresovanim organizacijama i zajednicama da se uključe u javnu raspravu i daju svoje prijedloge, primjedbe i sugestije na tekst Nacrta zakona o zaštiti prirode. Zainteresovani subjekti su svoje komentare, mišljenja, primjedbe i sugestije mogli dostaviti u pisanoj ili elektronskoj formi do 10. septembra 2015.godine Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Javna rasprava je počela 30. jula i trajala do 10. septembra 2015. godine.

Javna rasprava u formi tribine održana je 4. septembra 2015. godine, u prostorijama Ministarstva održivog razvoja i turizma. U svojstvu predlagača zakona, učestvovala su:

- gđa Daliborka Pejović, državni sekretar u Ministarstvu održivog razvoja i turizma
- gđa Ivana Vojinović, generalna direktorica u Ministarstvu održivog razvoja i turizma
- gđa Maja Raičević, samostalni savjetnik u Ministarstvu održivog razvoja i turizma
- gđa Milena Bataković, samostalni savjetnik u Agenciji za zaštitu životne sredine.

Pored predstavnika Ministarstva, javnoj raspravi su prisustvovali samo direktor Agencije za zaštitu životne sredine gđin Ervin Spahić i predstavnik UNDP-a gđin Borko Vulikić. Takođe je javnoj raspravi prisustvovao ekspert gđin Piter Roth, koji je učestvovao u izradi teksta Nacrta zakona.

DOSTAVLJENI KOMENTARI, MIŠLJENJA, PRIMJEDBE I SUGESTIJE

Ministarstvu održivog razvoja i turizma su, tokom javne rasprave, dostavljeni komentari, mišljenja, primjedbe i sugestije u pisanoj i elektronskoj formi od sljedećih subjekata:

1. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja,
2. Ministarstvo kulture,
3. Agencija za zaštitu životne sredine,
4. Uprave za inspekcijske poslove- Odjsek za ekološku inspekciju,
5. Uprava carina,
6. JP „Morsko dobro“,
7. Glavni Grad Podgorica,
8. Opština Herceg Novi,
9. Opština Tivat,
10. Univerzitet Crne Gore –Prirodno-matematički fakultet- Podgorica,
11. Prirodnjački muzej Crne Gore,
12. NVO „Centar za zaštitu i proučavanje ptica“ Podgorica,
13. UNDP.

I. MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA

1.U članu 5 stav 1 tačka 8 umjesto riječi: rogovi jelena, treba da stoji: rogovlje svih vrsta jelena i srdnača i rogovi muflona, divokoze i divojarca;

Odgovor:

Prihvata se.

2.U članu 5 stav 1 tačka 31, umjesto predložene definicije sugerise se sledeća: **migratorna vrsta** je cjelokupna populacija ili bilo koji geografski izdvojen dio populacije neke vrste ili nižeg taksona divlje životinje, čiji znatni dio ciklično i predvidljivo prelazi jednu ili više nacionalnih državnih granica.

Odgovor:

Prihvata se.

3.U članu 18 stav 2 umjesto riječi „šumskih osnova“ treba napisati „planskih dokumenata u šumarstvu“.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. U članu 18 stav 2 riječi „šumskih osnova“ se ne pominju.

4.U članu 23 stav 3 alineja 5 umjesto riječi: šumarskih i lovni čuvara treba da stoji: čuvara šuma i lovočuvara;

Odgovor:

Prihvata se.

5.U članu 23 stav 3 alineja 8 brisati riječi: uzgoj divljači;

Odgovor:

Primjedba će se naknadno razmotriti sa predstavnicima Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

6. U članu 24 stav 2 poslije riječi: parka staviti tačku i brisati riječi: naročito uznemiravanje, hvatanje i ubijanje životinja.

Odgovor:

Primjedba će se naknadno razmotriti sa predstavnicima Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

7.U članu 29 u stavu 3 treba brisati zarez i riječi „uz predhodno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede“.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata iz razloga što se u članu 29 ne pominju riječi uz prethodno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede“.

8. U članu 42 stav 3 u alineji 2 umjesto riječi: staništa i vrsta, staviti riječi: drugih divljih vrsta životinja i biljaka i njihovih staništa.

Odgovor:

Ne prihvata se. Navedeno se upravo odnosi na staništa i vrste sa Priloga Direktive o staništima koja su relevantna za Crnu Goru a koja će biti propisana podzakonskim aktom iz stava 5 ovog člana, stoga predložena formulacija ne bi bila ispravna.

9.U članu 42 stav 5 poslije riječi: Ministarstvo, treba da stoji: uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove šumarstva i lovstva.

Odgovor:

Ne prihvata se. Navedeni stav se odnosi na referentnu listu vrsta koja predstavlja vrste sa Priloga Direktiva na teritoriji Crne Gore. Lista se definiše isključivo shodno naučnim podacima i predstavlja činjenično stanje u smislu da li vrsta postoji u Crnoj Gori ili ne.

10.U članu 43 stav 6 poslije riječi: Ministarstvo, treba da stoji: uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove šumarstva i lovstva.

Odgovor:

Ne prihvata se iz razloga što su kriterijumi za određivanje područja ekološke mreže propisani Direktivom o staništima Prilog 3 te se kao takvi moraju transponovati u nacionalno zakonodavstvo. Ukazujemo da će se tekst ovog pravilnika svakako uputiti Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja na davanje mišljenja.

11.U članu 55 stav 5 poslije riječi: Ministarstvo, treba da stoji: uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove šumarstva i lovstva.

Odgovor:

Prihvata se.

12.U članu 58 stav 10 umjesto riječi: osnova treba da stoji: „programa ili planskih dokumenata u šumarstvu“.

Odgovor:

Prihvata se.

13.U članu 73 stav 4 treba promijeniti, i treba da glasi: Zabranjeno je korišćenje divljih životinja suprotno zakonu kojim se uređuje gazdovanje sa divljači i lovstvo u Crnoj Gori.

Odgovor:

Ne prihvata se. Termin korišćenje nije isto što i „ubijanje i uznemiravanje“ i nije u skladu sa Direktivom o staništima iz koje je terminologija „ubijanje i uznemiravanje“ preuzeta u cjelosti.

14.U članu 75 generalno nemamo primjedbi, osim što je neke izraze potrebno upodobiti u skladu sa rječnikom našeg govornog područja, kao npr. samostrijel i sl.

Ovdje se postavlja još jedno pitanje: šta je dozvoljeno po kojem/kojim zakonima. Mišljenja sma da zakon treba da ima i listu dozvoljenih sredstava i metoda, jer ovaj član ne daje dovoljno jasnu sliku i odgovor na pitanje šta je dozvoljeno. Možda treba razmisliti da se doda član koji bi u potpunosti regulisao ovu materiju. Predlog da se ovo iskomentariše na zajedničkom sastanku predstavnika oba ministarstva.

Odgovor:

Ne prihvata se. Riječ samostrijel postoji i u važećem zakonu. Što se tiče druge primjedbe ukazujemo da ima puno tipova lovačkog oružja da se to ne može staviti podzakonski akt. Važno je napomenuti da ova zabranjena sredstva nisu zabranjena za primjenu za slučaj izuzetaka (derogacija).

15.U članu 87 stav 15 poslije riječi: Ministarstvo, treba da stoji: uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove lovstva, i umjesto broja 11, treba da stoji broj 12.

Odgovor

Prihvata se.

16.U članu 88 generalno nemamo primjedbi, ali smo mišljenja da treba iskomentarisati pitanje koji su to nadzorisan slučajevi uslovima i na selektivnoj osnovi, hvatanja, zadržavanja ili drugih zakonski dozvoljenih vidova korišćenja nekih vrsta ptica u malom broju primjeraka i kojim dokumentima se to može naći? Da li je to npr. lovna osnova? Ako jeste, onda to možda treba da stoji u tom članu.

Odgovor:

Ne prihvata se. Radi se o članu koji je u potpunosti transponovan iz Direktive o staništima i nadzorisan slučajevi se isključivo određuju od slučaja do slučaja shodno propisanoj proceduri ovim članom koji je u saglasnosti sa Direktivom, stoga ih nijednim dokumentom unaprijed nije moguće odrediti.

17.U članu 90 u stavu 1, umjesto riječi: lov, treba da stoji: lovstvo.

Odgovor:

Prihvata se.

18. Primjedba za član 88 može i da se odnosi i na član 92 stav 2 alineja 5.

Odgovor:

Ne prihvata se. Radi se o članu koji je u potpunosti transponovan iz Direktive o pticama i nadzorisan slučajevi se isključivo određuju od slučaja do slučaja shodno propisanoj proceduri ovim

članom koji je u saglasnosti sa Direktivom, stoga ih nijednim dokumentom unaprijed nije moguće odrediti.

II. MINISTARSTVO KULTURE

1.Član 17 – Smjernice i uslovi zaštite prirode: Nakon teksta koji glasi “ Ukoliko se dokumenta iz stava 1 ovog člana odnose na more , organ uprave dostavlja zahtjev is stava 2 i 3 ovog člana Institutu za biologiju mora(u daljem tekstu: Institut), radi pribavljanja mišljenja o uslovima i smjernicama zaštite prirode” unijeti novi tekst koji glasi: “Ukoliko se dokument iz stava 1 ovog člana odnosi na prostor sa koncentracijom objekata koji imaju status kulturno dobro, zahtjev iz stava 2 I 3 Ovog člana se podnosi Upravi za zaštitu kulturnih dobara radi pribavljanja mišljenja o uslovima i smjernicama njihove zaštite.”

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Predmet zakona je isključivo zaštita prirode stoga se smjernice i mjere iz člana 17 isključivo odnose na zaštitu prirodnih vrijednosti dok se zaštita kulturnih dobara sprovodi na način definisan Zakonom o zaštiti kulturnih dobara.

2.Član 62- Pravo preče kupovine : nakon riječi „Pravno ili fizičko lice kao vlasnik nepokretnosti u granicama zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže (u daljem tekstu: vlasnik nepokretnosti), koji namjerava da proda nepokretnost, dužan je da nepokretnost prethodno ponudi Vladi, odnosno jedinici lokalne samouprave, preko organa uprave nadležnog za imovinu. Unijeti novi tekst koji glasi „ a ako nepokretnost ima status kulturnog dobra , postupa se u skladu sa Zakonom o zaštiti kulturnih dobara“

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Nije neophodno navoditi da ako nepokretnost ima status kulturnog dobra, postupa se u skladu sa Zakonom o zaštiti kulturnih dobara, jer se to podrazumijeva.

III. AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

1.Smatramo da predložena rešenja u Članu 17 stav 7 i 8 neće biti primjenjiva u praksi. Naime kako je sada propisano da podnosioc zahtjeva obezbijedi podatke za izdavanje mjera i uslova angažovanjem drugih pravnih lica postavlja se pitanje kako će se osigurati kvalitet takvih podataka, autorska prava za korišćenje od strane organa uprave kao i šta u situaciji da na bazi dobijenih podataka organ uprave nemože izdati smjernice i uslove iz razloga neadekvatnog predloga. Stoga predlažemo da se umjesto navedenog rešenja propiše da organ uprave, ukoliko ne postoje podaci u bazi i dostupnoj dokumentaciji, sprovodi terenska istraživanja u svrhu izdavanja smjernica i uslova zaštite prirode o trošku podnosioca zahtjeva.

Odgovor:

Primjedba se djelimično prihvata. Naime član 17 biće dopunjen na način da se traženi podaci mogu obezbijediti angažovanjem organa uprave ili ovlašćenog pravnog lica radi vršenja istraživanja na terenu.

2.Član 19 Smatramo da bi možda trebalo uvesti zadržati kategoriju regionalni park zbog činjenice da regionalni parkovi u većini slučajeva predstavljaju teritorijalno znatno veća područja od recimo kategorije park prirode, i po pravilu obuhvataju teritoriju većeg broja opština (dvije ili više) ili teritoriju jedne opštine ali sa znatno većom površinom.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Kategorija Regionalni park po definiciji i načinu upravljanja nije opšte poznata i ne postoji jasna razlika u smislu upravljanja u odnosu na Park prirode. Ne postoje ograničenja u odnosu na površinsku razliku između Parka prirode i Regionalnog parka. Takođe, u kontekstu Crne Gore koja nema uspostavljene regionalne ustanove koje bi mogle proglasiti navedenu kategoriju ili njome upravljati ne smatramo da je opravdano zadržati ovu kategoriju.

3.Član 28 u sadržaju Studije zaštite dodati: centralnu koordinatu predloženog zaštićenog područja. Takođe predlažemo i da se doda novi stav koji glasi: “Za potrebe izrade Studije zaštite organi, privredna društva, ustanove i druga pravna lica nadležna za poslove: projekcije razvoja; vodoprivrede; elektroprivrede; saobraćaja; telekomunikacija; radio difuzije; zdravstva; odbrane zemlje; kulture; stambeno-komunalne djelatnosti; geodetske, geološke, geofizičke, seizmičke i hidro-meteorološke poslove; poslove statistike; poljoprivrede, šumarstva, turizma, zaštite kulturne i prirodne baštine; zaštite životne sredine, sporta, obrazovanja, finansija, katastra nepokretnosti; i dr. dužna su da, na zahtjev nosioca izrade Studije, dostave potrebne i raspoložive podatke, u analognoj i digitalnoj formi, neophodne za izradu Studije zaštite.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

4.Član 100 stav 4 smatramo da monitoring treba da sprovodi organ uprave uz mogućnost angažovanja pravnih i fizičkih lica.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata, jer je isto usklađeno sa novim Zakonom o životnoj sredini.

IV. UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE-ODSJEK ZA EKOLOŠKU INSPEKCIJU

1. Odredbe člana 81 koje se odnose na oduzimanje divljih životinja treba uskladiti sa činjenicom da trenutno u Crnoj Gori ne postoje ovlašćena pravna ili fizička lica kod kojih bi se mogle privremeno ili trajno oduzete životinje držati. Takođe, ove odredbe bi trebalo uskladiti i sa činjenicom da i u slučajevima da postoje ovlašćena lica da se može pojaviti problem da kapaciteti ne budu dovoljni. Potrebno je jasno definisati da inspekcija može donijeti odluku o privremenom oduzimanju divljih životinja kada za to postoje uslovi (ovlašćeno lice kod koga se mogu smjestiti i držati), a da odluku o trajnom oduzimanju divljih životinja može donijeti jedino sud.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Naime, u članu 83 je već definisano da se privremeno ili trajno oduzete divlje vrste biljaka, životinja ili gljiva predaju na čuvanje ovlašćenom pravnom ili fizičkom licu, koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra, te da Agencija za zaštitu životne sredine daje ovlašćenje. Takođe je ovim članom utvrđeno da u slučaju da u Crnoj Gori ne postoji ovlašćeno pravno lice koje ispunjava uslove za držanje pojedinih primjeraka divljih vrsta životinja može se predati stranom pravnom licu u drugoj državi.

Što se tiče primjedbe da se definiše da inspekcija može donijeti odluku o privremenom oduzimanju divljih životinja kada za to postoje uslovi, a da odluku o trajnom oduzimanju divljih životinja može donijeti jedino sud, ukazujemo da će ovo Ministarstvo u daljem usklađivanju zakona sa nadležnim organima razmotriti navedenu primjedbu.

2. Član 83-Odredbe koje se odnose na predaju oduzetih divljih životinja stranim pravnim licima treba brisati. Razlog za to je taj što nije jasno propisana procedura što raditi sa životinjama do donošenja odluke o trajnom oduzimanju (gdje je čuvati i držati, ko finansira troškove njenog držanja, ko obezbjeđuje potrebnu dokumentaciju za transport životinje u inostranstvo (veterinarski pregledi, karantin). Nije definisano ko inicira predaju životinje u inostranstvu, ko je nosilac postupka.

Odgovor:

Primjedba će se naknadno razmotriti.

3. Član 110 - alineju 5 je potrebno obrisati. Poslove kontrole da li se radnje, aktivnosi i djelatnosti u zaštićenim područjima obavljaju na propisan način treba da vrše čuvari.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata, jer se u konkretnom slučaju radi o radnjama, aktivnostima i djelatnostima u zaštićenim područjima, za koje odobrenje daje organ uprave-Agencija za zaštitu životne sredine, shodno članu 41 ovog zakona.

4. U članu 110 alineju 9 treba izmijeniti i uskladiti sa činjenicom da speleološkim objektima koji se nalaze u zaštićenim područjima upravljaju upravljači zaštićenog područja pa samim tim poslove kontrole da li se radnje, aktivnosi i djelatnosti u tim speleološkim objektima obavljaju na propisan način treba da vrše čuvari.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata, jer su odredbama člana 107 i 108 utvrđene prava i dužnosti čuvara u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine, dok ekološki inspektor prati da li se shodno izdatom odobrenju, dozvoli sprovode radnje na način propisan ovim zakonom, što čuvar ne može pratiti. Za vršenje ovih poslova potrebna su stručna znanja iz oblasti zaštite prirode. Iz tih razloga je, u konkretnom slučaju utvrđeno, shodno odredbi člana 69 ovog zakona, da su naučne i stručne institucije i ustanove koje obavljaju istraživanja speleoloških objekata i speleološke organizacije shodno dozvoli dužne obavijestiti Upravu za inspeksijske poslove o tačnom datumu istraživanja prije početka istraživanja.

5.Član 110 alineju 10 treba brisati ili izmijeniti tako da ekološka inspekcija vrši kontrolu da li su naučne/stručne ustanove i/ili institucije dostavile podatke organu uprave o obavljenim istraživanjima u speleološkim objektima nakon što je organ uprave obavijesti da ti podaci nijesu dostavljeni. Organ uprave kada izdaje dozvolu treba da jasno u istoj obaveže nosioca dozvole da ima obavezu da dostavi podatke o istraživanjima organu uprave, da o tome vodi evidenciju i da na osnovu toga obavještava inspekciju.

Odgovor:

Već definisano odredbama zakona.

6.Član 110 alineju 13 treba brisati ili izmijeniti i uskladiti sa činjenicom da zaštićenim područjima upravljaju upravljači pa poslove kontrole da li za itraživanja postoji dozvola ili ne treba da vrše čuvari zaštićenih područja.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata iz razloga što čuvari ne mogu pratiti da li se naučna I obrazovna istraživanja vrše u skladu sa uslovima datim u dozvoli, jer čuvari ne posjeduju potrebno stručno znanje iz te oblasti. Čuvari mogu samo provjeriti da li u konkretnom slučaju posjeduju dozvolu nadležnog organa I nakon toga obavještavati nadležnu inspekciju.

7.U članu 111 alineju 2 treba brisati. Strategije, planove, osnove i programe donose organi državne i lokalne uprave, tako da isti treba kroz svoje mehanizme nadzora da prate sprovođenje zadatih smjernica i uslova.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

8.U članu 111 alineju 3 treba brisati ili izmijeniti i uskladiti sa činjenicom da zaštićenim područjima upravljaju upravljači pa poslove kontrole da li se radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima obavljaju sa dozvolom ili bez nje treba da vrše čuvari.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Odgovor dat kroz primjedbe koje se odnose na član 110 ovog zakona.

9. U članu 111 alineju 12 treba brisati ili izmijeniti. Inspekcija ne može reagovati u slučaju da je geološki i paleontološki objekat iznešen iz Crne Gore, a naročito ne u slučajevima kada je i lice koje ga je iznijelo i samo izvan Crne Gore. U slučaju da je uzimanje objekta i iznošenje urađeno bez dozvole u pitanju je krijumčarenje koje je u nadležnosti carinskih organa i granične policije. U slučajevima kada se dozvolom omogući iznošenje nekog objekta treba u postupku izdavanja dozvole ostvariti kontakt sa organima zemlje u koju treba da bude izvršeno iznošenje kako bi se stvorili uslovi za sigurno vraćanje.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

10. U članu 111 alineju 15 treba brisati ili izmijeniti. Izdavalac dozvole trebao bi dozvolom da obaveže nosioca da obavijesti ekološku inspekciju o tačnom datumu početka i završetka istraživanja, kao i o lokacijama na kojima će se nalaziti ukoliko je istraživanje predviđeno na većoj površini.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

11. U članu 111 alineju 19 treba brisati ili izmijeniti. Inspekcija može narediti da se čuvanje na propisan način oduzetih biljaka, životinja i gljiva može vršiti samo u slučajevima kada postoje ovlaštena fizička ili pravna lica koja imaju ispunjene uslove (mogu biti ovlašćeni ako je organ koji im je izdao ovlaštenje već utvrdio da ispunjava uslove). Inspekcija može samo da kontroliše da li postoji ovlaštenje/dozvola i da li se poštuju i primjenjuju uslovi propisani ovlaštenjem/dozvolom.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata, jer ekološki inspektor prati da li ovlašćeno pravno lice postupa u skladu sa uslovima datim u dozvoli.

12. U članu 111 alineju 20 treba brisati ili izmijeniti. Inspekcija može izvršiti oduzimanje i narediti predaju divlje vrste životinje samo u slučaju da postoji ovlašćeno pravno lice koje može prihvatiti tu životinju.

Alineju 22 treba brisati ili izmijeniti i prilagoditi činjenici da se uzgoj divljih životinja može zabraniti samo u slučaju da postoji mogućnost oduzimanja ili smještaja tih životinja.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata, iz razloga što je zakonom ustanovljeno da poslove čuvanja i uzgoja divljih vrsta životinja može vršiti samo ovlašćeno pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra.

13. Sve zabrane izvoza, uvoza, ponovnog unošenja bez dozvole nadležnog organa uprave treba da vrši carina.

Odgovor:

U članu 113 ovog zakona su propisana prava i obaveze carinskog organa.

V. UPRAVA CARINA

1. Članom 5 stav 1 tačka 63 Nacrta Zakona definisan je izraz “re-export”. Sugerišemo da ovaj izraz nije propisan Carinskim zakonom i Zakonom o spoljnoj trgovini, te da ga treba zamijeniti sa izrazom “ponovni izvoz” u odgovorajućem padežu u cijelom Nacrtu Zakona. Napominjemo da je ovo terminološko usklađivanje izraza, koje ne mijenja suštinsko značenje predloženog izraza.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

2.Članom 77 Nacrta Zakona definisana je zabrana unošenja stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva u ekosisteme Crne Gore. Imajući u vidu da se ova zabrana odnosi na alohtone vrste koje ne pripadaju carinskom području Crne Gore, mišljenja smo da je potrebno podnaslov ovog člana koji glasi “unošenje stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva” preformulisati u “uvoz stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva”. Takođe, predlažemo da se stav 1 ovog člana izmijeni tako da glasi “Zabranjen je uvoz stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka (u daljem tekstu: alohtonih vrsta) u Crnu Goru i njihovo unošenje u ekosisteme u kojima nijesu prirodno nastanjene”. Stav 2 ovog člana bi u tom slučaju glasio “Izuzetno, od stava 1 ovoga člana, uvoz alohtonih vrsta u Crnu Goru, odnosno njihovo unošenje u ekosisteme u kojima nijesu prirodno nastanjene, ako je naučno dokazano i prihvatljivo u pogledu zaštite prirode, može se vršiti na osnovu dozvole organa uprave i ako je u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima”.

Odgovor:

Primjedba će se naknadno razmotriti, jer je termin “unošenje” u skladu sa Direktivom EU o staništima i odnosi se na unošenje stranih vrsta koje nijesu prirodno nastanjene u ekosisteme Crne Gore.

3.Članom 95 stav 1 Nacrta Zakona definisano je da se promet zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata, obavezno prijavljuje na graničnom prelazu carinskom organu u skladu sa zakonom. Mišljenja smo da ovaj stav treba dopuniti na način da se ova roba prijavljuje u skladu sa odredbama ovog zakona i drugih propisa, imajući u vidu da se prijava podnosi prema odgovarajućim dokumentima iz ovog zakona (dozvole), odnosno zajedno sa carinskom deklaracijom za stavljanje robe u odgovarajući carinski postupak u skladu sa Carinskim zakonom.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

4.Članom 95 stav 3 Nacrta Zakona definisano da je carinski organ dužan da pregleda prijavljenu pošiljku zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva i njihovih djelova i derivata i ovjeri dozvolu, te ovjerenu kopiju dozvole dostavi nadležnom organu. Predlažemo da se ova odredba izmijeni u smislu da ova vrste obaveze u dijelu pregleda pošiljke bude propisana kao nadležnost granične veterinarske i fitosanitarne inspekcije, imajući u vidu da se prekogranični promet pošiljke koja je predmet ovog Zakona, vrši samo preko graničnih prelaza na kojima je organizovan veterinarski i fitosanitarni nadzor (član 95 stav 2 Nacrta), a čiji bi zadatak bio da identifikuju vrste i utvrde broj jediniki u pošiljkama. Obaveza carinskog službenika je da izvrši pregled i provjeru odgovarajuće dozvole i da istu ovjeri u za to propisanoj rubrici obrasca dozvole, te odobri sprovođenje zahtijevanog carinskog postupka. Ukazujemo da umjesto poziva na član 91 u pogledu dozvole koja se ovjerava, treba da stoji dozvola iz člana 94 Nacrta Zakona, a ne član 91 jer u članu 91 Nacrta nije propisano izdavanje dozvole, odnosno vršenje prometa uz dozvolu već koje vrste su zabranjene.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

5.Uprkos činjenici da je carinski organ nadležan da pregleda prijavljenu pošiljku, shodno važećem Zakonu o zaštiti prirode, ukazujemo da granične carinske ispostave nemaju dovoljno

administrativnih kapaciteta (specijalističkih znanja, potrebne stručne spremlje, itd.) da bi na efikasan način sprovodili ovako propisanu odbredbu, a posebno zbog nedostatka karantinskih prostora na graničnim prelazima, te da je smještanje u karantinskim prostorima u nadležnosti fitosanitarne odnosno veterinarske inspekcije. U tom cilju, a obzirom na to da kontrola ovih vrsta pripada ekološkom nadzoru, sugerišemo da Ministarstvo održivog razvoja i turizma razmotri mogućnost prenošenja ove nadležnost na Upravu za inspekcijske poslove na osnovu memoranduma/sporazuma.

Ukazujemo da smo konsultovali odgovarajući propise Srbije i Hrvatske po ovom pitanju, pri čemu pregled ovih pošiljki potpada pod veterinarsku odnosno fitosanitarnu kontrolu odnosno nadzor.

Odgovor:

Primjedba će se razmotriti u dogovoru sa fitosanitarnom i veterinarskom inspekcijom.

6. Predlažemo da se obaveze carinskog organa iz nacrtanog člana 96 Zakona, izmijene na sledeći način tako da isti glasi:

“Obaveze carinskog organa”

Član 96

Ako prilikom uvoza, izvoza, unosa, iznosa, ili tranzita carinski organ ne može da odredi da li biljke, životinje ili gljive pripadaju vrsti čiji uvoz ili izvoz podliježe zabranama ili ograničenjima, može ih privremeno oduzeti i:

- 1) o trošku carinskog obveznika (primaoca/uvoznika, odnosno pošiljaoca/izvoznika robe), sam čuvati ili dati nekome na čuvanje do utvrđivanja statusa vrste čiji uvoz, izvoz, ponovni izvoz ili tranzit podliježe ograničenjima;
- 2) predati na čuvanje carinskom obvezniku do okončanja postupka, ali uz zabranu raspolaganja.

Carinski organ može zahtijevati od carinskog dužnika izjavu da predmetna vrsta nije zaštićena.

Carinski organ će privremeno oduzeti primjerak biljke, životinje ili gljive za koji u postupku carinske kontrole utvrdi da se uvozi, izvozi, unosi ili iznosi ili da je u tranzitu bez propisane dozvole ili drugih dokumenata, do okončanja postupka.

O privremeno oduzetim vrstama iz stava 1 i 3 ovog člana, nadležni carinski organ izdaje potvrdu.

Privremeno oduzete vrste biljaka, životinja ili gljiva predaju se na čuvanje ovlašćenom pravnom ili fizičkom licu, koje isunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra ili carinskom obvezniku sa zabranom prava raspolaganja.

Ako se propisana dozvola ili drugi zatraženi dokumenti ne dostave u roku od mjesec dana nakon privremenog zadržavanja ili u produženom roku koji može iznositi najduže dva mjeseca, carinski organ donosi rješenje o oduzimanju.

U slučajevima iz st. 2. do 7. ovog člana, carinski organ dužan je da odmah obavijesti organ uprave, radi evidencije i donošenja odluke o zbrinjavanju oduzete vrste.

Kada se vrste zaplijene ili oduzmu, troškove (troškovi hrane, smještaja, prevoza, vraćanja i drugo) snosi carinski obveznik.

Bliže uslove iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.”

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

7.Predlažemo da se u članu 113 Nacrta Zakona doda stav da prilikom vršenja kontrole carinski organ može tražiti neophodnu pomoć i asistenciju od nadležne inspekcije, odnosno nadležnog organa.

Odgovor:

Uređeno posebnim propisima, ali će se primjedba razmotriti u daljem postupku usklađivanja zakona sa nadležnim organima.

VI. JAVNO PREDUZEĆE ZA UPRAVLJANJE MORSKIM DOBROM

1.Dopuniti član 5 (značenje izraza) definicijama termina koji se koriste u tekstu zakona kao što su npr.: "staništa od presudnog značaja", "specifični obalni ekosistemi" i sl.

Odgovor:

Primjedba će se naknadno razmotriti.

2.U članu 17, stav 3. potrebno je precizirati da li se smjernice i uslovi zaštite prirode odnose na sve projekte za koje se shodno posebnim propisima pribavljaju urbanističko-tehnički uslovi ili samo za one koji mogu imati uticaja na prirodu.

Odgovor:

Primjedba će se naknadno razmotriti.

3. Rok trajanja Akta o smjernicama i uslovima zaštite prirode od dvije godine, predviđen članom 17 je prekratak imajući u vidu procedure izrade planskih i projektnih dokumenata.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. U kontekstu mogućnosti izmjena prostora usled različitih faktora rok duži od dvije godine mogao bi uticati na to da prvobitno izdate smjernice i uslovi više nisu relevantni za dato područje.

4.Takođe, članom 17 nije predviđena procedura kontrole usklađenosti dokumenata sa izdatim Aktom o smjernicama i uslovima zaštite.

Odgovor:

Ne prihvata se. Usklađenost i integracija izdatih mjera i uslova u dokumentima kontroliše se u daljim postupcima strateške procjene uticaja, procjene uticaja, izdavanja drugih odobrenja shodno ovom i posebnim zakonima kao i instrumentom inspekcijske kontrole.

5.Stav 3 člana 18 preformulisati da glasi:

"O zaštiti prirodnih dobara i specifičnih obalnih ekosistema u morskom dobru stara se organ uprave nadležan za morsko dobro u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje morsko dobro. Radi obezbjeđenja cjelovitosti i ekološkog integriteta morskog ekosistema, kontrolu i inspekcijski nadzor u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru vrše nadležni inspekcijski organi u saradnji sa Plovnom jednicom MUP-a, u skladu sa ovim i posebnim zakonima."

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata, već je u tekstu zakona definisano da je isto uređeno posebnim zakonima.

6. Član 40 dopuniti zabranama koje se odnose na korišćenje morskih zaštićenih područja.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

7.U članu 41 razmotriti mogućnost preciziranja radnji aktivnosti i djelatnosti koje se izuzimaju iz potrebe pribavljanja odobrenja, kao što je, na primjer, organizacija kupališta na zaštićenim plažama.

Odgovor:

Ne prihvata se. Dalja razrada aktivnosti i djelatnosti koje se izuzimaju iz potrebe pribavljanja odobrenja u tekstu ovog člana smatramo da nije moguća iz razloga što se ne mogu predvidjeti takve radnje i aktivnosti koje neće imati uticaj na prirodne vrijednosti već je po ovom pitanju neophodno odlučivati od slučaja do slučaja.

8.Rok trajanja Odobrenja od dvije godine, predviđen članom 41 je prekratak imajući u vidu da, na primjer, program objekata privremenog karaktera važi 3 godine, te se do realizacije nekih aktivnosti može doći i u trećoj godini njegovog važenja.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

VII. GLAVNI GRAD PODGORICA

1.Sagledavajući zakonom definisana rješenja kroz prizmu Glavnog grada, u daljem tekstu osvrnućemo se na nekoliko odredbi i ponuditi pojedina rješenja i sugestije, s namjerom da na taj način doprinesemo kvalitetu ovog dokumenta. Shodno tome, predlažemo da se odredba čl. 10 i 11 kojima se definišu rokovi za donošenje Strategije biodiverziteta sa akcionim planom i termini izvještavanja po istoj, razmotre u smislu njihovog usaglašavanja. Naime, pomenutim odredbama precizirano je da se Strategija biodiverziteta donosi na period od pet godina. Međutim, u članu 11 navodi se da se izvještaj o sprovođenju Strategije izrađuje na period od tri godine, što se čini nelogičnim. U tom smislu smatramo da bi vremenski okvir za izradu izvještaja o sprovođenju

trebalo prilagoditi periodu važnosti Strategije. Ukoliko je razlog za propisani termin redovno praćenje sa ciljem blagovremenog reagovanja u smislu izmjena i dopuna Strategije, onda preporučujemo dinamiku izrade izvještaja jednom godišnje. Neusklađenost terminima uočena je i kada su u pitanju lokalni planovi za biodiverzitet (član 12), za koje je navedeno da se donose na period od četiri godine, dok je izrada izvještaja o sprovođenju istih, na period od tri godine.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

2.Odredbe člana 12 koji se bavi pomenutim lokalnim planovima za biodiverzitet, potrebno je izmijeniti navode tako da umjesto riječi „jedinica lokalne samouprave“ stoji „organ lokalne uprave“, te da se član dopuni novom odredbom kojom se striktno određuje ko usvaja planove. Shodno tome, predlažemo da nova odredba glasi: „Lokalni akcioni plan iz stava 1 ovog člana donosi organi lokalne samouprave“ kako je to i navedeno u Obrazloženju. Naime, Zakonom o lokalnoj samoupravi (član 19) definisano je da su organi lokalne samouprave Skupština i predsjednici opština/gradonačelnici, dok su organi lokalne uprave sekretarijati, direkcije i dr službe. Uzimajući u obzir navedeno neprihvatljivo je da organi lokalne samouprave - Skupština i predsjednici opština/gradonačelnici „izrađuju“ Lokalni akcioni plan za biodiverzitet.

Isto tako konstatovana je kontradiktornost u navodima koji se odnose na period na koji se dati planovi donose. Naime, navedenim članom 12 Nacrta definisano je da je u pitanju period od četiri godine, dok se u Obrazloženju, poglavlje IV Objašnjenje osnovnih pravnih instituta, odjeljak Dokumenti zaštite prirode, navodi period od pet godina.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

3.Razmatranjem člana 14 posebnu pažnju treba usmjeriti na stav 3 u smislu korenspodiranja ovih odredbi sa odredbama matičnog zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata koji u članu 21 kaže da se “prostorni plan posebne namjene izrađuje i donosi za teritoriju ili djelove teritorije jedne ili više lokalnih samouprava sa zajedničkim prirodnim, regionalnim ili drugim obježjima koji su od posebnog značaja za Crnu Goru i koji zahtjevaju poseban režim uređenja i korišćenja (nacionalni park, obalno područje, morsko dobro, prirodni rezervat, rekreaciono-turistička područja, eksploataciono polje na kome se vrši površinsko iskorišćavanje mineralnih sirovina i sl.)”.

Odgovor:

Primjedba će se naknadno uskladiti sa predstavnicima Direktorata za prostorno planiranje.

4.U vezi izdavanja akta o uslovima i smjernicama zaštite prirode (člana 17 dostavljenog Nacrta), ukazujemo na potrebu da se precizira vremenski okvir za izdavanje istog, obzirom da ostale pomenute procedure, u okviru kojih je neophodno obezbjediti dati akt, imaju svoje rokove sprovođenja.

Usporedbom sa sadržajem cjelokupnog člana, stav 3 čini se nejasnim/kontradiktornim, jer se istim konstatuje izuzeće od stava 2 ovog člana za projekte za koje se shodno posebnim propisima pribavljaju urbanističko tehnički uslovi, odnosno obaveza organa nadležanog za poslove planiranja prostora i izgradnje objekata da se obrati organu uprave u cilju izdavanja akta o uslovima i

smjernicama zaštite prirode, dok je u prvom stavu ovog člana precizirano da smjernice i uslovi zaštite prirode moraju biti sadržani u, između ostalih, prostornim planovima. Kako se urbanističko tehnički uslovi izdaju upravo na osnovu navedenih planova, čini se da se zahtjeva sprovođenje identične procedure po istom pitanju, više puta, pa smatramo da je date segmente predloženog zakonskog rješenja potrebno ponovo razmotriti odnosno izostaviti. Ovo i iz razloga što su po matičnom Zakonu o uređenju prostora i izgradnji objekata sastavni dio urbanističko tehničkih uslova i „ulovi i mjere zaštite životne sredine (član 62, stav 2 tačka 15 navedenog zakona)“.

U ovom dijelu ukazujemo i na stavove 7, 8, 9, 10 ovog člana iz razloga što smatramo da bi implementacija istih mogla imati negativne posledice po izdavanje opisanih dokumenta u smislu vremenskog ograničenja, a svakako i u dijelu obezbjeđenja finansijskih sredstava za ispunjenje traženog. Radi lakšeg poimanja navedene problematike hipotetički ćemo obraditi temu primjerom počevši od trenutka podnošenja zahtjeva za urbanističko-tehničke uslove (UTU) opštinskom sekretarijatu nadležnom za palniranje i uređenje prostora ili Ministarstvu (za porodičnu kuću, poslovni objekat i sl.). Shodno članu 62a navedeni organi po službenoj dužnosti pribavljaju uslove koje prema posebnim propisima izdaju nadležni organi. Dakle, u skladu sa navedenim organi bi se obratili organu uprave za uslove i smjernice za zaštitu prirode. Navedeni organ uprave hipotetički mogao bi da se izjasni da „ne postoje podaci i dokumentacija na osnovu kojih se mogu izdati smjernice i uslovi“, tako da je prema predloženom rješenju podnosilac zahtjeva (Sekretarijat ili Ministarstvo) „dužan da obezbijedi tražene podatke na osnovu istraživanja na terenu“. U tom smislu moraju angažovati pravno lice koje ispunjava uslove za vršenje monitoringa, što podrazumjeva u većini slučajeva, značajna finansijska sredstva. Uzimajući navedeno u obzir posebno u dijelu što se primjenom datih zahtjeva ne bi ispoštovali zakonom predviđeni rokovi za izdavanje UTU, te da bi to predstavljalo dodatne finansijske izdatke smatramo svrsishodnim da se pomenuti stavovi još jednom razmotre i obrade na prihvatljiv način.

Obzirom na to da se stav 1 člana 17 odnosi i na projekte to bi termin „nosilac dokumenta“ (naveden u poslednjem stavu ovog člana), trebalo radi sveobuhvatnosti, promjeniti, te predlažemo termin „podnosilac zahtjeva“.

Odgovor:

Primjedbe će se naknadno razmotriti.

5.U članu 28 koji se bavi postupkom proglašenja zaštićenog područja ostavljena je odredba kojom je precizirano da „Studiju zaštite izrađuje organ uprave“. Imajući u vidu iskustva iz ranijeg perioda koja su podrazumjevala angažovanje jedne institucije za izradu Studije zaštite smatramo da se u ovom dijelu trebaju napraviti iskoraci u pravcu definisanja ovog postupka kroz tendersku proceduru, kako bi se obezbijedila mogućnost izbora kako referenci tako i najprihvatljivijih novčanih okvira.

Odgovor:

Primjedba će se naknadno razmotriti.

6.Isto tako, smatramo da je ovo dobra prilika da se u članu 32, stav 2, alineja 9, izostavi navod „upravljača kojem se povjerava upravljanje“ jer je iskustvo pokazalo da nije moguće formirati organ za upravljanje (shodno uslovima iz legislativnih rješenja) prije nego se donese akt o proglašenju i formalno pravno formira zaštićeno prirodno dobro. Ovo pitanje, prema našem mišljenju treba biti na drugi način regulisano ili sadržajno drugačije formulisano u dokumentu. Ukoliko se prihvati ova primjedba treba istoj prilagoditi sadržaj drugih članva (npr. član 55, stav 4).

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Donošenjem akta o proglašenju mora se odrediti i upravljač tog zaštićenog područja. U slučaju do dodje do promjene upravljača zaštićenog područja izvršiće se izmjene akta o proglašenju u tom dijelu.

7. Sagledavanjem ponuđenog novog rješenja u segmentu koji se odnosi na proglašavanje zaštićenih prirodnih dobara (član 34), prema kojem „Park prirode, spomenik prirode i predio izuzetnih odlika koji se nalaze na području više jedinica lokalne samouprave proglašava Vlada...” može se pretpostaviti da je potreba za preciziranjem ovog pitanja proizišla iz iskustva iz predhodnog perioda primjene Zakona.

Smatramo, zasnivajući svoje gledište upravo na iskustvu u procedurama proglašenja zaštićenog prostora, da bi bilo dobro drugačije od predloženog, regulisati pomenutu problematiku i time ostaviti odgovarajući nivo samostalnosti lokalnim samoupravama.

U tom smislu predlažemo razradu odredbi ovog člana tako da je prvi korak procedure potpisivanje inicijalnog dogovora dvije ili više susjednih samouprava, a početak postupka (drugi korak) smatrat će se pokretanje zajedničke inicijative za izradu studije zaštite za cjelokupnu teritoriju budućeg zaštićenog prirodnog dobra (na ovaj način bi se objedinili finansijski izdaci za izradu zahtijevanog dokumenta).

Treći korak je zaseban i cjelokupna dalja procedura (naravno u skladu sa zakonom) ima biti predmetom nadležnosti organa pojedinačno svake lokalne samouprave za svoju teritoriju. Nakon usvajanja akta o proglašenju, a shodno drugim zakonskim rješenjima koja regulišu ovo pitanje, može se napraviti Memorandum o saradnji kojim će se definisati prava i obaveze u upravljanju zaštićenim prirodnim dobrom. Na ovaj način i ovaj segment životne sredine ostao bi na prepoznatom nivou decentralizacije, a samim tim održao bi se dostignuti stepen odgovornosti lokalne zajednice prema ovim pitanjima i podstakla medjuopštinska saradnja. Ponuđeno rješenje koje rezultira time da plan upravljanja datog područja donosi Ministarstvo (član 58, stav 6) imao bi za posledicu po našem mišljenju, da se lokalne zajednice distanciraju i nedovoljno uključe u opisani proces.

Kao alternativu može se sagledati i mogućnost definisanja saradnje lokalnih samouprava kroz potpisivanje Memoranduma, koji bi verifikovale skupštine zainteresovanih lokalnih samouprava i što bi predstavljalo prvi korak u proceduri proglašenja određene teritorije za zaštićeno prirodno dobro. Memorandumom bi se precizirali uslovi za formiranje zajedničkog organa koji će voditi cjelokupnu proceduru proglašenja shodno Zakonu.

Prihvatanjem jedne ili druge ponuđene alternative izbjeglo bi se otvaranje određenog broja spornih pitanja poput: Ko inicira postupak?; Ko finansira izradu studije?; U čijoj nadležnosti je uspostavljanje upravljača i na koji način?; i dr.

Takođe smatramo da ukoliko bi se prihvatio predloženi model, pored navedenih pitanja nametnule bi se i sledeće nedoumice:

- Da li su svi ostali opisani koraci u postupku proglašenja zaštićenog prirodnog dobra na teritoriji više jedinica lokalne samouprave, identični kao u slučaju kada se nalazi na teritoriji jedne lokalne samouprave?
- Da li u datom slučaju jedna jedinica lokalne samouprave može da inicira proglašenje?
- Kakav je postupak u slučaju da jedna od uključenih lokalnih samouprava, u nekoj od faza postupaka proglašenja, odustane od datog postupka (usljed nedostatka finansijskih sredstava, promjene funkcionalnog/strukturnog ambijenta i sl.) i ne bude u mogućnosti da da saglasnost na proglašenje? Da li navedeno onemogućava

drugu/druge uključene lokalne samouprave da proglase zaštićenim svoj/e dio/djelove teritorije?

Uvrštavanjem Studije zaštite kao dokumenta koji će poslužiti kao smjernica za određivanje uslova korišćenja zaštićenih područja čini se suvišnim. Prema našem mišljenju Studija ima svoju jasno definisanu ulogu u ukupnom procesu stavljanja određene teritorije pod zaštitu, tako što služi kao osnova za donošenje Akta o proglašenju i planova odnosno programa upravljanja. Ovo naročito jer prostorni planovi posebne namjene koji se odnose na zaštićena prirodna dobra pored ostalog sadrže »...režim korišćenja i uređenja prostora...«, a cjelokupni sadržaj planova i programa upravljanja upravo je posvećen ovom pitanju.

Odgovor:

Primjedbe se ne prihvataju. Ovim zakonom je predloženo da Vlada formalno proglašava zaštićeno područje u slučaju da se ono nalazi na teritoriji dvije ili više jedinica lokalne samouprave, po prethodno pribavljenoj saglasnosti tih jedinica lokalne samouprave. Ovo iz razloga jer dosadašnje rješenje da jedinice lokalne samouprave proglašavaju zaštićeno područje koje se nalazi na teritoriji dvije ili više jedinica lokalne samouprave nije funkcionisalo u praksi upravo iz razloga što iste nijesu mogle postići dogovor po ovom pitanju. Što se tiče primjedbe koja se odnosi na potpisivanje Memoranduma to je pitanje uređenja odnosa lokalnih samouprava.

8.Odredbama člana 41, po našem mišljenju ulazi se u nadležnost upravljača i u tom smislu preporučujemo da se zakonske klauzule u potpunosti sagledaju na način kojima se neće ugroziti samostalnost ili uopšte smislenost postojanja zaštićenog područja, donošenja odgovarajućih upravljačkih dokumenata i formiranja upravljačkih struktura u skladu sa zakonom. Ukoliko bi ostale predložene odredbe dovelo bi se u pitanje cjelokupni zakonski okvir u dijelu postavljenih okvira i pravila upravljanja u smislu uskraćivanja prava koja proizilaze iz obaveza.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Član 41 se odnosi na izdavanje odobrenja za radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima koje nijesu predmet procjene uticaja projekata na životnu sredinu shodno posebnim propisima, ocjene prihvatljivosti i koje nijesu predviđene planom upravljanja, iz razloga dodatnog obezbjeđenja da su navedene aktivnosti u skladu sa predviđenim mjerama zaštite područja (npr. postavljanje objekata privremenog karaktera...)

9.U razradi ovog mišljenja poseban akcenat dajemo na odjeljak koji se tiče ocjene prihvatljivosti. U tom smislu smatramo da bi odredbe čl. 48, 49, 51 i 52 trebalo još jednom pažljivo razmotriti i razraditi kako bi dobile na konkretnosti, jer je praćenje postojećeg teksta komplikovano. Generalne primjedbe su da se radi preciznosti, u naslovima članova doda da se ocjena prihvatljivosti odnosi na ekološku mrežu i neophodno je sagledati u kojoj mjeri se ove odredbe naslanjaju na odredbe zakona o strateškoj procjeni planova i programa i procjeni projekata na životnu sredinu u dijelu nadležnosti, ali i samog toka procedure. Podsjetićemo Zakonom o strateškoj procjeni planova i programa i Zakonom o procjeni uticaja jasno je podijeljena nadležnost između organa državne i lokalne uprave u dijelu sprovođenja postupka. Sagledavajući odredbe pomenutih članova čini se da se nisu u dovoljnoj mjeri precizirali postupci u proceduri, tako da po našem mišljenju pravilna

implementacija ovih odredbi može biti dovedena u pitanje. Prilikom razmatranja pojedinih odredbi gotovo da se javlja nedoumica o tome da su odredbe Zakona o strateškoj procjeni i procjeni uticaja u dijelu nadležnosti derogirane. U tom smislu preporučujemo da se u pojedinim članovima preraspodjele stavovi (npr. da stav 1 člana 49 postane stav 2 i obrnuto), zatim da se broj članova poveća i sadržajno definiše kao cjelina, te da se pojedini stavovi dopune sa riječima (nadležni organi za sprovođenje procedure procjene uticaja, pr. član 48, stav 3, član 51, stav 5 i dr.)

S tim u vezi, osvrnućemo se na član 49 i stav 2, kojim je definisano „Za planove, osnove i programe za koje se, u skladu sa posebnim propisima, sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu i za projekte za koje se, u skladu sa posebnim propisom, sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu Studija je poseban dio dokumentacije koja se predaje uz Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu odnosno Elaborat o procjeni uticaja projekta na životnu sredinu.“. Obzirom na činjenicu da je davanje saglasnosti na Studiju o ocjeni prihvatljivosti definisano kao nadležnost organa uprave, smatramo cjelishodnim da se, u slučajevima kada procedure strateške procjene i procjene uticaja sprovodi organ lokalne uprave, uz Izvještaj o strateškoj procjeni odnosno Elaborat o procjeni uticaja, dostavlja saglasnost na Studiju odnosno dokaz da je pokrenut postupak ocjene prihvatljivosti.

Odgovor:

Primjedbe će se dodatno razmotriti tokom daljeg usklađivanja teksta zakona sa nadležnim organima za sprovođenje postupka procjene uticaja i strateške procjene uticaja na životnu sredinu.

10.U članu 60 stav 3, termin „nadležni organ jedinice lokalne uprave“, kao neodgovarajući, treba korigovati na način da glasi „nadležni organ lokalne uprave“ ili „nadležni organ jedinice lokalne samouprave“.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

11.U vezi člana 62, nejasno je iz kojeg razloga je izostavljena odrednica sadržana u važećem zakonskom rješenju, prema kojoj pravo preče kupovine, pored Vlade, ima i jedinica lokalne samouprave. Uz pretpostavku da je u pitanju tehnički previd, smatramo da je isto potrebno korigovati, na način da se vrati prvobitna formulacija i da glasi: „...ponudi Vladi, odnosno jedinici lokalne samouprave“.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

VIII. OPŠTINA HERCEG NOVI

1.Uvidom u Nacrt Zakona o zaštiti prirode, kao najvažnije smatramo da bi u okviru zaštićenih područja, trebalo uvrstiti kategoriju manjeg lokaliteta u kome bi se mogle zaštititi biljke/biljka od lokalnog značaja, a što bi utvrđivao i štitio organ jedinice lokalne samouprave. Problem

predstavljaju grupacije vrijednih stabala, kao i pojedinačna stabla (maslina, Eukaliptus.....) koja imaju veliku hortikulturnu, ambijentalnu, kulturno-istorijsku vrijednost, a koje se kao takve na osnovu ovog Zakona ne mogu zaštititi.

Odgovor:

Ne prihvata se. Kategorija spomenik prirode iz postojećeg teksta Zakona u potpunosti odgovara navedenim slučajevima.

2. Član 56 stav 2 glasi: „Upravljač zaštićenog područja strogi rezervat prirode i spomenik prirode nije dužan obavljati radnje iz stava 1 al. 2,3, 4 i 5 ovog člana.”

Odgovor:

Ne prihvata se. S obzirom da se radi o manjim područjima navedene stavke nisu relevantne za navedene kategorije zaštićenih područja u smislu striktno obaveze.

3.Član 58 stav 13 glasi: „Predlog Plana upravljanja izrađuje upravljač u saradnji sa drugim stručnim i naučnim institucijama na bazi Studije zaštite, akta o proglašenju i druge dokumentacije iz postupka proglašenja zaštićenih prirodnih dobara shodno zakonu.”

Odgovor:

Ne prihvata se. Predlog plana upravljanja treba da izrađuje upravljač područja iz razloga najboljeg poznavanja aktivnosti na području. Za izradu plana upravljač može po potrebi angažovati stručna lica. Ministarstvo odnosno lokalna uprava donosi plan upravljanja što predstavlja dovoljan mehanizam osiguranja relevantnosti plana u procesu donošenja plana.

4. Mišljenja smo da bi član 62 trebalo da glasi: „Pravno ili fizičko lice kao vlasnik nepokretnosti u granicama zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže (u daljem tekstu: vlasnik nepokretnosti), koji namjerava da proda nepokretnost, dužan je da nepokretnost prethodno ponudi Vladi, odnosno jedinici lokalne samouprave, preko organa uprave nadležnog za imovinu.

Ponuda iz stava 1 ovoga člana obavezno sadrži cijenu i uslove prodaje.

Ako Vlada, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave, ne prihvati ponudu iz stava 1 ovog člana u roku od 60 dana od dana kada je ponuda dostavljena, vlasnik ne može prodati nepokretnost drugom licu pod povoljnijim uslovima od uslova pod kojima ih je ponudio Vladi, odnosno jedinici lokalne samouprave.

Ugovor zaključen suprotno st. 1 i 3 ovog člana ništav je.”

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

IX. OPŠTINA TIVAT

1.Član 12 stav 2 glasi: Mišljenja smo da bi u navedenom članu trebalo „4 godine” zamjeniti sa „5 godina”.

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

2.Član 34 stav 4 mišljenja smo da bi u nastavku trebalo dodati: "Inicijativu za proglašenje zaštićenog prirodnog dobra može pokrenuti Ministarstvo ili jedinica lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalazi ono nalazi."

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. U članu 28 zakona propisano je da Inicijativu za proglašenje zaštićenog prirodnog dobra može pokrenuti Ministarstvo ili jedinica lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalazi ono nalazi.

3. Član 35 stav 8 mišljenja smo da bi trebalo dodati:

„Organ uprave će obavjestiti nadležni organ o izvršenom razvrstavanju. Nadležni organ će, na osnovu dostavljenih podataka o izvršenom razvrstavanju, izvršiti donošenje akta o izmjeni akta o proglašenju zaštićenog prirodnog dobra.“

Odgovor:

Primjedba se djelimično prihvata. U članu 35 biće dodat novi stav 9 da je potrebno izvršiti izmjene akta o proglašenju zaštićenog područja koji se odnose na naziv tog zaštićenog područja.

4.Član 56 stav 2:

„Upravljač zaštićenog područja strogi rezervat prirode i spomenik prirode nije dužan obavljati radnje iz stava 1 al. 2,3, 4 i 5 ovog člana.“ Mišljenja smo da bi u nastavku trebalo dodati: „osim ako iste nisu naznačene Planom upravljanja kao obavezujuće.“

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata, jer nije propisana zabrana već je ostavljena mogućnost obavljanja navedenih radnji, ako se procijeni da su neophodne.

5.Član 58 stav 13 glasi:

„Predlog Plana upravljanja izrađuje upravljač u saradnji sa drugim stručnim i naučnim institucijama na bazi Studije zaštite, akta o proglašenju i druge dokumentacije iz postupka proglašenja zaštićenih prirodnih dobara shodno zakonu.“

Mišljenja smo da bi citirani član 58 stav 13 trebalo ukloniti. Mišljenja smo da Predlog Plana upravljanja treba da izrađuje nadležni organ, odnosno Ministarstvo, odnosno jedinica lokalne samouprave.

Odgovor:

Ne prihvata se. Predlog plana upravljanja treba da izrađuje upravljač područja iz razloga najboljeg poznavanja aktivnosti na području. Za izradu plana upravljač može po potrebi angažovati stručna lica. Ministarstvo odnosno lokalna uprava donosi plan upravljanja što predstavlja dovoljan mehanizam osiguranja relevantnosti plana u procesu donošenja plana.

6. U odnosu na Član 62:

Mišljenja smo da bi citirani član trebalo da glasi:

„Pravno ili fizičko lice kao vlasnik nepokretnosti u granicama zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže (u daljem tekstu: vlasnik nepokretnosti), koji namjerava da proda nepokretnost, dužan je da nepokretnost prethodno ponudi Vladi, odnosno jedinici lokalne samouprave, preko organa uprave nadležnog za imovinu.

Ponuda iz stava 1 ovoga člana obavezno sadrži cijenu i uslove prodaje.

Ako Vlada, odnosno jedinica lokalne samouprave, ne prihvati ponudu iz stava 1 ovog člana u roku od 60 dana od dana kada je ponuda dostavljena, vlasnik ne može prodati nepokretnost drugom licu pod povoljnijim uslovima od uslova pod kojima ih je ponudio Vladi.

Ugovor zaključen suprotno st. 1 i 3 ovog člana ništav je.“

Odgovor:

Primjedba se prihvata.

X. UNIVERZITET CRNE GORE-PRIRODNO MATEMATIČKI FAKULTET PODGORICA

Opšti komentar

Smatramo da nacrt novog zakona predstavlja unapređenje u odnosu na prethodni zakon i korak naprijed kada je u pitanju ova vema važna oblast. Nacrt zakona tretira tematiku zaštite prirode na savremen način sa jasno definisanim i razgraničenim zaduženjima i obavezama kada su odgovorni društveni činioци u pitanju. Nadalje, Nacrt zakona prepoznaje i savremene trendove kao i procese koji nam predstoje te, po našem mišljenju, predstavlja kvalitetnu osnovu za buduće regulisanje ove materije.

Komentari u pojedinostima

1.U članu 5, stav 5, na kraju rečenice stoji „razvrstanih u kategorije“ a smatramo da treba da piše „razvrstanih u kategorije **ugroženosti prema IUCN kateogrizaciji**“

Odgovor:

Prihvata se.

2.Isti član, stav 6, na kraju rečenice treba samo dodati „... **prema IUCN kategorizaciji**“

Odgovor:

Prihvata se.

3. Isti član, stav 12, nije do kraja data definicija ekosistemskog pristupa pa mi predlažemo da piše sledeće: „ekosistemski pristup je strategija integralnog upravljanja zemljištem, vodom i bioresursima koji se zasniva na njihovoj istovremenoj zaštiti i održivom korišćenju“

Odgovor:

Definicija „ekosistemski pristup“ je data u članu 5 stav1 pod tačkom 13.

4. Član 9, u kojem se definišu osnovni dokumenti smatramo da umjesto Strategija biodiverziteta sa akcionim planom treba da stoji: „Strategija zaštite i očuvanja biodiverziteta sa akcionim planom zaštite i očuvanja“. Takodje u istom članu stoji „Lokalni akcioni planovi za biodiverzitet“ dok smo mi mišljenja da treba da stoji: „Lokalni akcioni planovi zaštite i očuvanja biodiverziteta“.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Strategija biodiverziteta je opšte prihvaćen termin za naziv strateškog dokumenta kojim se strateški tretira cjelokupna oblast zaštite prirode i isti je u skladu sa Konvencijom o biološkoj raznovrsnosti (član 6), čiji je potpisnik Crna Gora.

5.Član 41, smatramo da u dijelu gdje se govori o tome kako „Organ uprave može formirati Komisiju za utvrđivanje....” treba da stoji da Organ uprave „mora” da formira Komisiju u cilju utvrđivanja da li planirane radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu dovesti do oštećenja zaštićenog područja.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Naime, ostavljena je mogućnost da se u slučaju nepostojanja stručnog kadra za konkretnu oblast u Agenciji za zaštitu životne sredine, od slučaja do slučaja može formirati Komisija.

6. Isti član sledeća rečenica, nismo siguran da svi organi uprave (lokalna uprava) posjeduju kadrovske kapaciteta da oforme ovakvu komisiju te bi stoga trebalo staviti da pored svojih kadrova angažuju i druga stručna lica iz oblasti biologije.

Odgovor:

Navedena primjedba je već uvrštena u tekst zakona jer je u stavu 4 ovog člana propisano da se mogu angažovati i druga stručna lica.

7.Član 48, smatramo da je potrebno definisati na koji način organ uprave donosi odluku da li nešto može imati negativan uticaj ili ne. Na primjer u slučaju plana gazdovanja šumskim resursima koje donosi uprava za šume, ali pošto je Uprava za šume u obavezi da gazduje i sa dijelovima ekološke mreže koji su šumskog karaktera onda je ona u konfliktu interesa jer pravi plan i u isto vrijeme procjenjuje da li taj plan ima negativan uticaj. Isto je i sa morskim dobrom ili sa organom lokalne uprave. Dakle ove procjene po našem mišljenju trebaju biti izmještene iz organa koji upravljaju dijelovima ekološke mreže.

Odgovor:

Ocjenu prihvatljivosti sprovodi organ uprave što je u kontekstu ovog zakona Agencija za zaštitu životne sredine.

8. Član 50, treći pasus iz kojega proizilazi da ako nema magistraturu ili doktorat onda mora da ima pet godina rada u struci a ako ima magistraturu ili doktorat onda ne mora da ima radno iskustvo. Mi predlažemo da se brise drugi dio rečenice i da stoji samo **“visoka sprema iz oblasti bioloških nauka i najmanje pet godina rada u struci”** jer smatramo da je za ovu oblast radno iskustvo u struci važnije od nečijih titula.

Odgovor: Ne prihvata se, data je alternativa tako da po sadašnjem tekstu ima ili visoku stručnu spremu iz oblasti bioloških nauka i najmanje pet godina rada u struci na istim ili sličnim poslovima ili odgovarajuće naučno zvanje, iz oblasti bioloških nauka.

9. Član 53, u kojem stoji sledeće: Javni interes utvrđuje Vlada. Smatramo da je potrebno obrazložiti na koji način i na osnovu kojih zakona ili pravilnika Vlada odlučuje o tome šta je javni interes.

Odgovor: Vlada odlučuje na bazi stručnog mišljenja organa uprave shodno proceduri i pravilima propisanih zakonom. Navedeni član je u potpunosti usklađen sa Direktivom o staništima.

10. Član 66, prva rečenica, radi se o greški i poziva se u tekstu na isti član a trebalo bi na član **65**.

Odgovor: Prihvata se

10.Član 74 drugi pasus koji definiše kako se izdaju dozvole, u dijelu koji objašnjava koje institucije daju mišljenja smatramo da po istoj analogiji po kojoj je Insitut mora zadužen za mišljenja vezana za more tako bi trebalo i da bude zadužen i Prirodno-matematički fakultet pa redlažemo da stoji: „i Prirodno-matematičkog fakulteta (studijski program Biologija) ukoliko se istraživanja vrše u zaštićenim područjima koja nisu ni šumska niti se nalaze na moru”.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata. Agencija za zaštitu životne sredine je institucija u sistemu državne uprave koja posjeduje stručni kadar za davanje mišljenja u sklopu opisa redovnih aktivnosti osim u slučaju morskih i šumskih staništa i vrsta.

11.Član 74, poslednji pasus - Kako naš prirodnjački muzej nema uslova za čuvanje holotipova smatramo da je moguće da se holotipovi dostave muzejima u okruženju (preporučujemo muzej u Beču kao najozbiljniji i u kojem se čuva većina holotipova neše endemične flore i faune) sa tim što je nosilac dozvole ili istraživač dužan da potvrdi o dostavljanju holotipa preda organu upravljanja-Mnistarstvu.

Odgovor:

Primjedba će se naknadno razmotriti se predstavnicima Prirodnjačkog muzeja.

12.Član 100 u kojem se definiše ko i kako vrši monitoring. Ako se misli na administrativno sprovođenje monitoringa onda je u redu da ovo stoji kako je napisano ali ako se misli na stvarni monitoring, istraživanje i podnošenje izveštaja, onda se radi o klasičnom konfliktu interesa jer nije prirodno da organi upravljanja sprovode monitoring o tome kako oni upravljaju to jeste u kakvom su stanju prirodna dobra pod njihovom upravom. Monitoring treba izmjestiti iz organa upravljanja i to je neka opšta tendencija u svim oblastima.

Odgovor:

Primjedba se odnosi na administrativnu organizaciju monitoringa .

XI. PRIRODNJAČKI MUZEJ CRNE GORE

Na nacrt Zakona o zaštiti prirode dajemo pozitivno mišljenje.

1.Ukazujemo na tehničke greške u članu 74 stav 10 poziv treba da bude na stav 7 umjesto stava 1.

2.U članu 100 u stavu 7 poziv treba da bude na član 4 umjesto navedenog stava 5.

Odgovor:

Primjedbe se prihvataju.

XII. NVO „CENTAR ZA ZAŠTITU I PROUČAVANJE PTICA“

Generalni komentari: Centar za zaštitu i proučavanje ptica ocjenjuje nacrt Zakona o zaštiti prirode, izuzetnim napretkom u dijelu nacionalnog zakonodavstva koji prepoznaje i uvažava politike Evropske unije. Da je riječ o dokumentu koji je od velikog značaja za zaštitu prirode u prilog govori i činjenica da je obrađivač zakona uvažio značaj ptica i izdvojio ih u posebnu grupu kojom se zakon bavi. Na ovaj način inkorporiran je svaki član Ptičije direktive što se ne može reći za ostale zakone koji posredno uređuju ovu oblast.

Iako je nacrt Zakona ostvario napredak u odnosu na postojeću regulativu smatramo da ipak treba uvrstiti dva osnovna načela na kojima bi počivao: konkretna saradnja i povjerenje u nevladine organizacije kao i ravnopravno učešće svih kompetentnih organizacija u pogledu upravljanja zaštićenim područjem.

Naime, predloženi nacrt samo deklarativno informiše o saradnji sa nevladinim sektorom onemogućujući konkretno učešće organizacija civilnog društva u dijelu inicijativa za izradu studija zaštite, statusa upravljača i vršenja monitoringa biodiverziteta. Kao što je poznato deklarativna saradnja sa NVO sektorom treba da evoluira sa zajedničkih sastanaka, dijaloga, konferencija i okruglih stolova, na konkretne aktivnosti i pružanje povjerenja u obavljanje stručnih poslova u kojem su organizacije voljne i kompetentne pomoći. Praksa iz zemalja EU govori u prilog tome da saradnja vladinog i nevladinog sektora počiva na povjerenju i sprovođenju zajedničkih aktivnosti posebno u pogledu upravljanja zaštićenim područjima u čijem je interesu stručnost i zaštitarstvo. Primjeri iz regiona kao npr. u Sloveniji govore u prilog da ornitološke organizacije sasvim uspješno upravljaju strogim rezervatima prirode, a speleološka društva i naučno-istraživačke organizacije zaštićenim pećinama. Na ovaj način se umanjuje trošak državnog budžeta jer se sredstva obično obezbjeđuju iz EU projekata u čemu postojeći upravljači u odnosu na civilni sektor nisu pokazali uspješnost. Takođe se ostvaruje bolja saradnja sa lokalnim stanovništvom i kvalitetnije sprovodi svrha zaštite jer su organizacije ekonomski nezavisne što nije slučaj sa sadašnjim upravljačima zaštićenih područja koji prave ustupke tako što ekonomski valorizuju aktivnosti sa štetnim posljedicama dok neke koji imaju političku konotaciju dopuštaju bez nadoknade (primjer nepostojanja nadoknade NPSJ za vodozahvat na izvorištu Bolje sestre).

Predloženim nacrtom se takođe onemogućava podnošenje inicijative za proglašenje novog zaštićenog područja zainteresovanim subjektima iako bi ovo pravo trebalo imati svako pravno i fizičko lice ukoliko njegov zahtjev zadovoljava minimum opravdanosti. Poučeni prethodnim iskustvom i prirodnim bogatstvom ne vidimo smetnje za pokretanje ovog postupka i od strane fizičkog lica, posebno ukoliko se nalazi na privatnom vlasništvu. Na ovaj način bi se izbjegla situacija neuslišenih molbi građana da se valorizuje i zaštititi prirodno dobro makar i na mikro nivou što sa aspekta zaštite ne smije biti zanemareno.

Ako bi se predložene odredbe, iz nacрта zakona, a koje se tiču izrade studije zaštite i statusa upravljača, usvojile stvorili bi se uslovi za apsolutni monopol u izradi studija od strane organa uprave tačnije Agencije za zaštitu životne sredine, koja ne mora nužno biti inicijator niti mora imati sva potrebna stručna znanja za sve tipove staništa.

Ukoliko bi se otvorila mogućnost izrade Studije i od strane drugih stručnih institucija ili organizacija uključujući i nevladine, teret izrade studije snosio bi inicijator a revalidaciju bi vršila Agencija čime bi se ostvario najveći procenat objektivnosti. Na taj način Studiju zaštite morskog područja, izrađivao bi Institut za biologiju mora jer posjeduje najbolje stručne kvalifikacije za takav rad. Takođe bi studije mogao izrađivati Univerzitet CG, Nacionalni parkovi što je i logično u slučaju da se prepoznaju kvaliteta novog rezervata u granicama parka... Na ovaj način bi i mnoge nevladine organizacije, propisanih stručnih kvalifikacija za određenu oblast, mogle doprinijeti konkretnim radom na istraživanjima i proglašenju novih područja.

Posebno je važno da proces revalidacije, Agencija za zaštitu životne sredine vrši bez nadoknade što je do sada bila glavna prepreka izradi studija za kanjon rijeke Cijevne, Šasko jezero i Ulcinjku solanu. Pošto revalidacija studije spada u domen redovnih aktivnosti ovog organa to je izlišna finansijska nadoknada posebno jer je riječ o oblasti od javnog značaja.

Isti princip se treba primjeniti i na monitoring biodiverziteta koji treba vršiti pravni subjekt sa najvišim kvalifikacijama i najmanjom finansijskom ponudom putem javnih nabavki bilo u konzorcijumu sa drugim subjektima bilo u odnosu na posebnu oblast za koju je potreban monitoring.

Posebni komentari

1.Član 8-komentar: Nevladine organizacije mogu, pokrenuti postupak proglašenja zaštićenih područja, izraditi Studije zaštite, imati status upravljača zaštićenim područjem kao i vršiti poslove moniotringa biodiverziteta u skladu sa svojim stručnim kvalifikacijama.

Odgovor:

Prihvata se djelimično. Nevladine organizacije shodno postojećem tekstu zakona mogu imati status upravljača zaštićenim područjem kao i vršiti poslove moniotringa biodiverziteta u skladu sa svojim stručnim kvalifikacijama. Naime imenovanje upravljača se vrši u procesu proglašenja zaštićenog područja i upravljač se imenuje Aktom o proglašenju pri čemu mora ispunjavati uslove iz člana 55 stav 6 zakona. Takođe poslove monitoringa može vršiti pravno lice koje ispunjava uslove shodno članu 100 Stav 4 Zakona.

2. U članu 16 dodati stav 2 u kojem se precizira dopunska mjera u slučaju da pravno ili fizičko lice ne izvrši mjere remedijacije.

Odgovor:

Ne prihvata se, jer je isto uređeno Zakonom o odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

3. U članu 28 stav 2 dodati: zahtjev za izradu stručne podloge - Studije zaštite, može podnijeti i udruženje građana tj. nevladina organizacija koja se bavi zaštitom prirode kao i stručne institucije poput Univerziteta, Instituta za biologiju mora, Prirodnjačkog muzeja ili Nacionalnih parkova.

4. Komentar na stav 3: Studiju zaštite može izraditi i podnosilac zahtjeva za izradu Studije zaštite ukoliko ima potrebna stručna znanja vezana za buduće zaštićeno područje.

5. Komentar na stav 4: Sredstva za izradu studije obezbjeđuje se iz sredstava podnosioca zahtjeva za izradu stručne podloge.

6. Komentar: Studiju zaštite odobrava organ uprave bez posebne nadoknade. (Podrazumijeva se da organ uprave za poslove koji spadaju u domen njegovih redovnih aktivnosti ne može tražiti finansijsku nadoknadu).

7. Član 35 - Komentar na stav 2: Zahtjev za reviziju može podnijeti i udruženje građana tj. nevladina organizacija koja se bavi zaštitom prirode kao i stručne institucije poput Univerziteta, Instituta za biologiju mora, Prirodnjačkog muzeja ili Nacionalnih parkova.

8. Član 35- Komentar na stav 6: Studiju revizije odnosno zaštite može izraditi organ uprave kao i udruženje građana tj. nevladina organizacija koja se bavi zaštitom prirode kao i stručne institucije poput Univerziteta, Instituta za biologiju mora, Prirodnjačkog muzeja ili Nacionalnih parkova, ukoliko imaju potrebna stručna znanja vezana za predmetno zaštićeno područje.

Odgovor:

Navedene primjedbe će se naknadno razmotriti.

9. Član 44 - Komentar na stav 3: Postoji očigledan konflikt interesa ukoliko organ nadležan za šume bude upravljač ekološkom mrežom koja se nalazi van zaštićenog područja iz razloga što bi se tim činom sjedinile dvije uloge: zaštita i ekonomska valorizacija. Stoga predlažemo da ovaj stav glasi: Područjima ekološke mreže, koja se nalaze na šumskim lokalitetima ili su dio tih lokaliteta, upravlja pravno lice utvrđeno aktom o proglašenju ekološke mreže.

10. Član 44- Komentar na stav 4: Područjima ekološke mreže koja se nalaze, djelimično ili potpuno, na području morskog dobra upravlja pravno lice utvrđeno aktom o proglašenju ekološke mreže.

Odgovor:

Primjedbe vezane za član 44 se ne prihvataju iz razloga što je data mogućnost da se pored organa uprave nadležnog za šume (Uprava za šume) i pravnog lica nadležnog za upravljanje morskim dobrom (JP Morsko dobro) za upravljača navedenih područja, aktom o proglašenju se može odrediti i neki drugi organ organizacija, ustanova i dr, ukoliko ispunjava određene uslove neophodne za utvrđivanje upravljača, shodno posebnom pravilniku.

11. Član 51- Komentar na stav 2: Komisija se obrazuje iz reda zaposlenih u organu uprave i drugih stručnih lica koji se bave zaštitom staništa i vrsta uključujući i predstavnike civilnog sektora sa potrebnim stručnim kvalifikacijama. Predstavnici civilnog sektora mogu podnijeti zahtjev za učešće u Komisiji kada je riječ o ocjeni Studije od interesa za organizaciju.

Odgovor:

Primjedba se ne prihvata. Naime, navedena norma ne isključuje mogućnost da se i predstavnici civilnog sektora mogu imenovati za člana Komisije, pod uslovom da se radi o stručnim licima koja se bave zaštitom staništa i vrsta.

12. Komentar na član 55 stav 4: Šumskim lokalitetima koja se nalaze u granicama zaštićenih područja upravlja pravno lice utvrđeno aktom o proglašenju.

13. Komentar na član 55 stav 4: Zaštićenim područjima, izuzev Nacionalnih parkova, koja se nalaze na području morskog dobra upravlja pravno lice utvrđeno aktom o proglašenju.

Odgovor:

Navedene primjedbe se ne prihvataju iz razloga što je posebnim zakonom već određeno da područjima koja se nalaze na šumskim lokalitetima upravlja Uprava za šume, a područjima koja se nalaze na području morskog dobra upravlja JP "Morsko dobro". Takođe smo navedenim normama dali mogućnost da se za upravljača može odrediti i neki drugi organ, organizacija, ustanova i dr, ukoliko ispunjava određene uslove neophodne za utvrđivanje upravljača, shodno posebnom pravilniku.

14. komentari na odjeljak VII Speleološki, geološki i paleontološki objekti: nije precizirano upravljanje zaštićenim objektima niti je definisana procedura za podnošenje zahtjeva za proglašenje kao i status potencijalnog upravljača, osim dozvola. Uporedno zakonodavstvo prepoznaje turističku valorizaciju ovakvih zaštićenih objekata gdje se istim upravlja po osnovu koncesije. Obzirom da je Lipska pećina već data na koncesiju pravnom subjektu koji upravlja u saradnji sa organom lokalne samouprave to bi ovaj zakon trebao regulisati i pitanje valorizacije zaštićenih speleoloških objekata posebno imajući u vidu da je u toku turistička valorizacija Đalovića pećine te da postoje stručna nevladina udruženja speleologa koji imaju kapacitete i znanja da štite i upravljaju ovim objektima što treba biti prioritet u odnosu na koncesije pravnim subjektima koji nemaju znanja u ovoj oblasti i vođeni su ekonomskom dobiti.

Odgovor:

Svi speleološki objekti su postojećim zakonom zaštićeni mehanizmom zabrana koje su propisane i sistemom izdavanja dozvola za aktivnosti koje se u njima mogu realizovati. Posebna zaštita pojedinačnih speleoloških objekata može se ostvariti pokretanjem procedure proglašenja zaštićenog područja shodno članu 28 zakona. Za takve zaštićene speleološke objekte se imenuje upravljač u postupku donošenja Akta o proglašenju.

15. Član 81 -Komentar na stav 5: prema postojećoj regulativi (primjer držanja vukova u Tološima) inspekcija nije mogla oduzeti životinju već samo tražiti sudu da se životinja oduzme. U ovom konkretnom slučaju sud je samo kaznio fizičko lice/nezakonitog držaoca vukova onemogućujući dalje gonjenje zbog pravila *ne bis in idem*. Stoga smatramo da stav treba terminološki precizirati na sledeći način: Ukoliko fizičko ili pravno lice koje pribavi jedinku divlje vrste životinja a ne podnese zahtjev za dobijanje dozvole iz stava 3 ovog člana u roku od 15 dana od dana utvrđivanja da posjeduje divlju životinju, inspekcija nadležna za zaštitu prirode će u vansudskom postupku oduzeti i narediti predaju divlje vrste životinje na čuvanje i držanje kod ovlašćenog pravnog lica iz člana 83 ovog zakona.

Ovaj stav će takođe otvoriti dalja proceduralna pitanja u pogledu ljudskih resursa (koji će oduzeti divlju životinju) kao i prevoznog sredstva i karantina u koji će se uputiti da bi se procijenilo zdravstveno stanje životinje i donijela odluka o stavljanju u prihvatilišta.

Odgovor:

Već uređeno. Naime, izmjenama ovog člana u odnosu na važeći zakon data je mogućnost ekološkoj inspekciji da može oduzeti i narediti predaju divlje vrste životinje na čuvanje i držanje kod ovlaštenog pravnog lica, koje ispunjava uslove u pogledu prostora, opreme i kadra bez prava raspolaganja. Dalje, ukoliko takvo pravno lice ne postoji u Crnoj Gori divlja životinja se može predati stranom pravnom licu u drugoj državi.

16. Komentar na član 100 stav 4: Monitoring (nacionalni i lokalni) sprovodi organ uprave, angažovanjem pravnih i fizičkih lica koja ispunjavaju uslove, a koja imaju potrebnu stručnost za obavljanje čitavog ili dijela istraživanja.

Lokalna uprava nema stručan kadar za sprovođenje monitoringa na svojoj teritoriji tako da **stav 5** treba obrisati.

Odgovor:

Primjedba na stav 4 ovog člana se ne prihvata. Naime, odredbama stava 7 ovog člana propisano je da će se bliži uslovi odrediti podzakonskim aktom koji će donijeti Ministarstvo održivog razvoja i turizma.

Što se tiče primjedbe koja se odnosi na stav 5 se ne prihvata jer je lokalnoj upravi nije utvrđena obaveza već samo data mogućnost da sprovodi monitoring očuvanosti prirode na svojoj teritoriji, pod propisanim uslovima, odnosno angažovanjem pravnog lica koje ispunjava uslove za sprovođenje monitoringa.

XIII. UNDP

U članu 56 stav 1 alineja 3 i 4 staviti osnove za donošenje podzakonskog akta koji se odnosi na definisanje forme i sadržaja finansijskog plana za zaštićeno područje i definisanje forme i sadržaja plana razvoja i obuke kadrova, koje donosi Ministarstvo.

Svrha predložene izmjene: Nadležno ministarstvo, koristeći međunarodna iskustva i postojeću praksu upravljanja u Crnoj Gori bi u skladu sa ovim članom bilo u mogućnosti da definiše formu i sadržaj informacija koje bi se od strane upravljača sakupljale na godišnjem nivou. Ove informacije bi se sakupljale koristeći istu formu i koristile bi kao izvor mjerljivih i uporedivih podataka (geografski i kroz vrijeme). Predefinisan set podataka za svako područje (podaci o neophodnom minimum sredstava potrebnih za očuvanje, sredstva potrebna za poboljšanje stanja, sredstva potrebna za razvoj, obuke itd.) bi na taj način obezbijedili precizniju informaciju o utrošenim sredstvima, kao i nedostajuća sredstva za optimalni scenario upravljanja. Gore pomenuto je primjenjivo i na plan obuke.

Odgovor:

Primjedba se djelimično prihvata, na način da je upravljač zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže dužan da donese finansijski plan zaštite i razvoja područja i donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova, te da je dužan da dostavi godišnji izvještaj Ministarstvu odnosno nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji plana upravljanja, odnosno godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama i finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera.